

OGNIWA

ROMAN KLUŻNIAK

Warsztaty mechaniczne i odlewnia metali

w KIELCACH, ul. Bodzentyńska Nr. 32 tel. 127.

Poleca specjalnie przystosowany do robót drogowych walec dwudzielny-motorowy
typ „R. K. A.” pat. 12006.

Komunalna

Kasa

Oszczędności

**Powiatu Lubartowskiego
Lubartów, ul. Lubelska tel. 55**

Przyjmuje wkłady oszczędnościowe z wysokim oprocentowaniem.

Bezpieczeństwo wkładów zagwarantowane jest całym majątkiem i dochodami Sejm. Pow.

Złatwia szybko i dokładnie wszelkie czynności wchodzące w zakres bankowości.

ZAKŁADY WYTWÓRCZE

— ZWIĄZKU —
**SPÓŁDZIELNI
SPOŻYWCÓW
Rzplitej Polskiej**

w KIELCACH,
ul. Młynarska Nr. 30
produkują z marką
— „SPOŁEM” —

Mydło do prania i toaletowe, proszek mydlany samopiorący, pastę do obuwia i zaprawę do podłóg, świece, torebki papierowe, oraz zdrowotne gilzy do papierosów „SUPERWATKI”

— DO NABYCIA WE WSZYSTKICH SKLEPACH SPÓŁDZIELCZYCH —

OGNIWA

ILUSTROWANE
CZASOPISMO
REGIONALNE

REDAKCJA i ADMINISTRACJA: WARSZAWA, Kopernika 24 m. 5 — telefon 428-02

Stan rolnictwa poleskiego

w ubiegłym roku budżetowym

W podstawowej dla województwa poleskiego dziedzinie gospodarki — rolnictwie w r. ub. utrzymał się katastrofalnie niski poziom cen na wytwory gospodarstwa rolnego, przy jednoczesnym braku podstawowych artykułów spożycia w szeregu okolic zwłaszcza tych, gdzie szerokie masy ludności bezrolnej i małorolnej utrzymywały się przez szereg lat z zarobków przy eksploatacji lasów. Trudności spowodowane zastojem w tej dziedzinie gospodarstwa spotęgowane zostały klęską powodzi, która nawiedziła południowo-wschodnią część województwa w rozmiarach nienotowanych od kilku dziesiątków lat, a która spowodowała ogromne braki w zbożu konsumcyjnym i siewnym, oraz duże zniszczenia na drogach.

Na tle ogólnego niskiego poziomu cen artykułów rolnych nastąpiła w końcu r. 1931 i na przednówku pewna zwyżka cen zbóż chlebowych. Niestety nie mogła ona przynieść już rolnictwu ulgi, gdyż na domiar złego Polesie zostało dotknięte nieurodzajem tych zbóż, a szczególnie żyta. Również dobrze zapowiadający się plon ziemniaków, które obok żyta stanowią jeden z podstawowych artykułów wyżywienia ludności na wsi, osiągnięty został w nader niekorzystnych warunkach atmosferycznych (nadmiar opadów), co wywołało znaczne straty w przechowaniu ziemniaków w kopcach i brak ich w przedwiośni, jak na własne wyżywienie gospodarzy, tak i dla inwentarza.

Ten stan rzeczy spowodował we wschodnich powiatach województwa o niskim procentowym stonkunków gruntów ornych, z natury ubogich, niedostateczne odżywianie się wsi, przechodzące w niektórych okolicach w klęskę głodu.

Na skutek interwencji Urzędu Wojewódzkiego u władz centralnych pomoc kredytowa w ziarnie konsumcyjnym udzielona została ludności za pośrednictwem Państwowego Banku Rolnego z rezerw zbożowych Państwowych Zakładów Przemysłowo - Zbożowych, zaś potrzeby siewne zostały zaspokojone z jednej strony w drodze kredytu udzielonego przez Państwowy Bank Rolny w sumie 150.000 zł., z drugiej strony przez przyjsie z pomocą Szefostwa Intendetury D. O. K. Nr. IX bezprocentową pożyczką w postaci owsa siewnego w wysokości 360 tonn, płatną w ziarnie jesienią 1932 r.

Opieka i praca nad podniesieniem rolnictwa tak jak w latach ubiegłych prowadzona była przez dobrowolne organizacje rolnicze i samorząd. Zakres prowadzonych prac musiał jednak ulec daleko idącym redukcjom z powodu ciężkich warunków materialnych, w jakich znalazły się organizacje rolnicze na skutek zmniejszonych dotacji Ministerstwa Rolnictwa i trudnej sytuacji finansowej samorządów.

Świadczenia samorządów również musiały ulec zmianie na niekorzyść rolnictwa i tak np. w r. 1929/30 prelinowano na rolnictwo 571.300 zł. t. j. 10,6% w sto-

unku do ogólnej sumy wydatków, wykonano 477.900 zł. t. j. 83,6% w stosunku do sumy prelinowanej. W r. 1931/32 prelinowano 207.000 zł. t. j. 5,4% w stosunku do ogólnej sumy wydatków, wykonano 87,4%. W bieżącym roku budżetowym prelinowano już tylko 132.000 zł.

Ten stan rzeczy wymagał ściślej koordynacji pracy wszystkich czynników powołanych do opieki nad rolnictwem, jak również komasacji środków materialnych. W tym celu Urząd Wojewódzki działając w porozumieniu z Wojew. T-wem Organizacji i Kółek Rolniczych dokonał podziału kompetencji w zakresie prac nad podniesieniem rolnictwa pomiędzy samorządem powiatowym, a dobrowolnymi organizacjami rolniczymi, ustalając jednocześnie ich wzajemny stosunek i warunki współpracy,

Całość prac, za wyjątkiem zastrzeżonych okólnikiem Ministerstwa Rolnictwa z dnia 21.I. 1929 r. lub też — ustawowo obowiązujących samorządy powiatowe została przekazana organizacjom rolniczym wraz z funduszami wyasygnowanymi na ich prowadzenie.

Nowy wzajemny stosunek samorządu i organizacji rolniczych wymagał opracowania regulaminów czynności i pracy personelu fachowego w powiatach. Regulaminy te zostały opracowane przez Urząd Wojewódzki i po przyjęciu ich przez Wojew. T-wo Organizacji i Kółek Rolniczych obowiązują

Poleszuczka w drodze na jarmark, sfotografowana przy wozie ciągnionym wołami.

wszystkich pracowników zatrudnionych w powiatach.

Aby nadać pracy w rolnictwie trwałość i ciągłość oraz powiązać poszczególne akcje w jedną konsekwentną całość, traktując jednocześnie powiaty indywidualnie z uwzględnieniem miejscowych warunków, przyrodniczych i gospodarczych, z inicjatywy Urzędu Wojewódzkiego zostały opracowane przez Wydziały Powiatowe i Okręgowe Towarzystwa Rolnicze powiatowe plany pracy na okres najbliższych 2 — 3 lat.

Szczegółowe wytyczne do wymienionych planów opracował Wydział Rolnictwa.

Ogniwa rolnicze powiatu drohickiego

W sierpniu roku ubiegłego na terenie powiatu drohickiego zapoczątkowana została ciekawa organizacja rolnicza pod nazwą: „Międzykomunalny Związek Gmin pow. drohickiego dla popierania rolnictwa“.

Organizacja ta ma za zadanie: szeroko pojętą akcję popierania rolnictwa, uświadomienie rolnika we wszystkich kierunkach, a więc jako rolnika - gospodarza, rolnika-obywatela Państwa i t. p. Związek Międzykomunalny pow. drohickiego sięga do najbardziej nawet zasklepionych komórek życia

zbiorowego, bowiem początkową częścią składową organizacji jest t. zw. „Ogniwo rolnicze“ istniejące w każdej gromadzie wiejskiej i składające się ze światlejszych gospodarzy zgrupowanych koło sołtysa i nauczyciela szkolnego. Kilkanaście, czy kilkadziesiąt takich „Ogniw“, całe nauczycielstwo z terenu gminy, wszyscy sołtysi, radni i członkowie zarządu z wójtem na czele oraz światlejsi gospodarze tworzą gminny oddział Międzykomunalnego Zw. Gmin powiatu drohickiego i wreszcie po 2-ch delegatów z każdej gminy składają się na Radę Powiatową Związku oraz Zarząd pięcioosobowy współpracujący z O. T. O. i K. R.

Typy Poleszuków z okolic Kobrynia.

Co miesiąc w każdej gminie odbywają się zebrania Związku, na które przyjeżdża również instruktor rolny. Na zebraniu wygłaszana jest pogadanka przez jednego z członków gminnego Komitetu Prelegentów, na tematy, które opracowuje Zarząd Związku. Przyczem wszystkie tematy w formie drukowanej gazetki są rozsyłane do Komitetu Prelegentów, Ogniw oraz do wszystkich nauczycieli. Porządek dzienny takiego zebrania gminnego jest następnie rozpracowany przez nauczycielstwo w każdym Ogniwie. W ten sposób z akcją powiatową muszą się zapoznać wszyscy rolnicy, jeśli bo-

wiem kto nie przybędzie na zebranie gminne, to przebieg zebrania usłyszy potem na zebraniu Ogniw. Takich Ogniw pow. drohicki liczy 165.

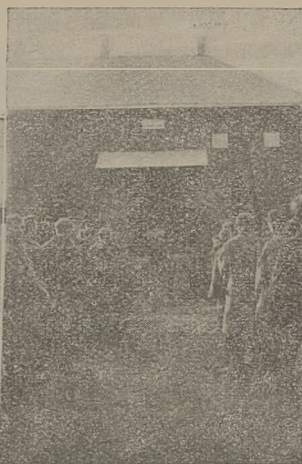
Młoda ta organizacja ma już widome rezultaty swej kilkumiesięcznej pracy w postaci zsypanego żyta w wybudowanych, na ten cel, spichlerzach przy każdym Urzędzie Gminy. Zsyp zboża, zainicjowany z nadspodziewanym powodzeniem przez Związek, jest do browolny i wynosi 2 kg. żyta od ha. gruntów pierwszej kategorii i wykonany został już w 100%, to też w magazynach gminnych posiada powiat obecnie 22 wagony zboża. Zsyp ten ma na celu samopomoc na wypadek klęsk żywiołowych, zabezpieczenie ziarna siewnego (połowa ogólnego zsypanego (połowa ogólnego zsypanego przeznaczona jest na wymianę ziarna selekcyjnego), zabezpieczenie ziarna konsumpcyjnego na przednówek oraz zabezpieczenie kredytu rolniczego. Już w najbliższym czasie rolnicy otrzymają na zasiewy doborowe ziarno siewne, które zwrócą następnie żytem w naturze.

Jak z tego widać Międzykomunalny Związek Gmin pow. drohickiego jest organizacją niezwykle żywotną zrzeszającą całe społeczeństwo miejscowe. Organizacją silną i opartą na zdrowych podstawach.

Wreszcie duże uznanie należy się nauczycielstwu pow. drohickiego, które gremjalnie przystąpiło do wspólnej pracy z samorządem mając na uwadze jedność narodową i troskę o byt Państwa.

Dobrze zbudowana, od podstaw, organizacja pow. drohickiego rozwija się coraz szerzej i śmieiej i przyciąga coraz to nowe zastępy ludzi dobrej woli i czynu. Obecnie, na przykład, powstała przy Związku sekcja bezpłatnych porad ze wszystkich dziedzin, w której skład wchodzi cała inteligencja powiatu tak piastujących urzędy Państwowe jak i zawodów wolnych.

Spichlerze zbożowe wybudowane przez wszystkie gminy powiatu drohickiego w związku z akcją zsyłu zboża. Na ilustracji naszej na lewo fragment z poświęcenia śpichlerza w gm. Woławel, na prawo w gm. Janów.

Taka czynna skoordynowana praca skupiająca nici całego powiatu w jednej organizacji centralnej ma na kresach duże znaczenie, powinna ona jednakże zainteresować sobą i powiaty województw centralnych, które znajdują się przecież w daleko lepszych warunkach gospodarczych, zwłaszcza jeśli chodzi o ziemię orną, która jest na Polesiu tylko niewielkim procentem rozległych, lecz bezużytecznych obszarów.

Prace meljoracyjne Poleskiego Okręgu. Urzędu Ziemiańskiego

W związku z pracami agrarnymi ważną dziedziną dla Polesia jest jego odwodnienie prowadzone przez poszczególne samorządy jak też Okręgowy Urząd Ziemiański. Kwestję tą pod kątem widzenia potrzeby meljoracji rozpatrywaliśmy w poprzednim numerze pisma naszego, obecnie umieszczamy dane Okręgowego Urzędu Ziemiańskiego z działalności za rok ubiegły.

Wobec specyficznych warunków terenowych na Polesiu: małych spadów, oraz znacznych obszarów zlewni poszczególnych rzeczek i kanałów zachodzi potrzeba ścisłego uzgodnienia prac agrarnych z pracami meljoracyjnymi i pewnego segregowania ich według dorzeczy podstawowych odbiorników (rzeczek, kanałów) poczynając od ujścia w górę.

Wobec dotychczasowego tempa prac scaleniovych, aby zaspokoić całkowicie roczne zapotrzebowanie meljoracji w związku ze scaleciem, należałoby meljorować rocznie około 29.000 ha. kosztem około 1.270.000 zł. Wobec ograniczonych możliwości finansowych Państwa, jak również celem niedopuszczenia do zbytniego zadłużenia się zainteresowanych uczestników przebudowy ustroju rolnego Okręgowy Urząd Ziemiański korzysta w

najszerszym zakresie z robocizny bezpłatnej (szarwarku) dostarczanego, bądź to przez samych uczestników przy robotach o mniejszym zasięgu, bądź też przy pomocy szarwarku dostarczanego przez administrację gminną, przy wykonywaniu podstawowych kanałów i regulacji rzek. Wobec małego zaludnienia terenów zabagnionych oraz z braku dostatecznie wyszkolonych robotników do wykonywania umocnień, Urząd Ziemiański prócz dozoru stosuje pewną pomoc finansową na poszczególne rodzaje robót, a w szczególnie trudnych warunkach terenowych dąży do pracy przy pomocy ekskawatorów i pogłębiarek jako uzupełnienia do szarwarku.

Użycie robocizny bezpłatnej pozwala na zwiększenie ilości wykonywanych robót przy pomocy dysponowanych kredytów prawie o 100%.

Ilość wykonanych prac meljoracyjnych jest następująca:

Prace meljoracyjne w związku ze scaleciem gruntów:

R o k 1 9 3 1						R o k 1 9 3 2 (do 31.X)					
W y k o p		Obustronne plotkowanie	Darniowanie	Czyszczenie ścieków	Zużycie szarwarku	W y k o p		Obustronne plotkowanie	Darniowanie	Czyszczenie ścieków	Zużycie szarwarku
kłm.	m ³	mb.	m ²	kłm.	dnioów.	kłm. - m ³	mb	m ³	kłm.	dnioów	
68,8	242621	41.100	39480	41.43	63576	169.8	608.71	96370	173980	99.29	111811

U góry most przez rzekę Syreń pod Wysockiem o rozpiętości 102,3 mtr. zbudowany przez Sejmik stoliński w r. 1931. U dołu fragment kanału odwadniającego pod nadzorem Sejmiku stolińskiego.

Prace przygotowawcze wykonane w r. 1931/32 oraz objęte planem prac w 1932/33 r.

Ziemsk. Tą drogą zapewniona jest największa sprawność robót oraz zapewniona kontrola jakości tech-

dając szereg poletek pokazowych i łąkowych, ponadto udzielane są fachowe porady w zakresie płodozmianu, nawożenia, mechanicznej uprawy i nasiennictwa.

Gospodarka leśna na terenie wojew. poleskiego.

Lasy prywatne, powierzchnia których w województwie poleskim jest niemal trzykrotnie większa od powierzchni lasów państwowych, odznaczają się w stosunku do tych ostatnich mniejszą zasobnością masy drzewnej na 1 ha., wykazują gorsze zadrzewienie i mniejszy przyrost i naogół są mniej wartościowe.

Porządkowanie lasów prywatnych i podniesienie ich wydajności musi być dostosowane do ogólnej akcji przebudowy ustroju rolnego, prowadzonej przez urzędy ziemskie. Regulacja stosunków agrarnych na terenie województwa (likwidacja serwitutów i szachownic, upełnorolnienie przy scaleniu i t. p.) odbywa się z konieczności najczęściej kosztem powierzchni leśnych. W związku z tem w miarę postępu prac urzędów ziemskich następuje znaczne zmniejszenie gruntów leśnych.

Według panujących rodzajów drzew podział lasów prywatnych województwa poleskiego przedstawia się w przybliżeniu jak następuje:

z przewagą sosny, rzadziej sosny, jest drzewostanów 60% ;

z przewagą dębu, klonu i jesionu jest drzewostanów 3% ;

z przewagą olchy, brzozy, grabu i innych liść. jest drzewostanów 37%.

Rodzaj prac	Rok 1931/32 (Wykonano)			Rok 1932/33 (objęto planem)		
	ilość obj.	ha	klm.	ilość obj.	ha	klm.
Ekspertyzy	30	23315	—	54	38932	—
Wytyczenia	31	43774	670	65	37981	722
Projekty	23	25611	656	71	41501	808

Ogólny koszt wszystkich prac meljoracyjnych wyniósł w roku 1931/32 zł. 176.000 w r. 1932/33 wyniesie zł. 350.000.

Prace meljoracyjne w związku z parcelacją rządową koncentrują się przede wszystkim w pow. kossowskim w maj. państw. Staniewicze, gdzie obejmują oprócz meljoracji podstawowych również i meljoracje szczegółowe.

Tereny zmeljorowane, uprawiane i obsiane, a częściowo również zabudowane parcelowane są pomiędzy zgłaszających się kandydatów przyczem przy doborze nabywców brane są pod uwagę oprócz kwalifikacji, zawodowych-rolniczych, również kwalifikacje moralne.

W roku 1931 wpłynęło 625 podań o nabycie ziemi z maj. państw. Staniewicze, w roku 1932 podań takich wpłynęło 366, dotychczas rozdysponowanych zostało 68 kolonji wielkości od 12 — 20 ha.

Prace meljor. Okr. Urzędu Ziemskiego sprawowane są w terenie przez rejonowych kierowników robót. Rejony obejmują już to polityczną granicę powiatu, już to ze względu na warunki komunikacyjne i odpowiednie zgrupowanie robót, części jednego lub więcej powiatów. Siedzibą kierownika rejonowego jest miasto powiatowe ze względu na udogodnienie stąd wynikające, jak również na bliski kontakt z Pow. Urz. Ziemsk. Kierownicy rejonowi wykonywują prace przez sezonowych dozorców meljoracyjnych po jednym lub więcej, na każdej robocie, kontrolowani są zaś, przez objazdowych inspektorów meljor. Okr. Urz.

nicznego wykonania. Poza łącznością z Pow. Urz. Ziemsk., rejonowi kierownicy robót pozostają w stałym kontakcie z wydziałami powiatowymi ze względu na sposób wykonywania robót (szarwark).

Wykonane rowy i urządzenia meljoracyjne ulegają zniszczeniu, już to wskutek zamulenia i zarastania wodorostami już to wskutek zadeptywania przez bydło i wymagają stałej konserwacji. Z tego względu aktualną sprawą jest zorganizowanie konserwacji rowów w zakresie działania organów gminnych.

By gospodarstwa powstałe z przebudowy ustroju rolnego i zmeljorowane dały należyty efekt ekonomiczny, należy je otoczyć opieką fachowo-rolniczą.

Zadanie to wykonywuje Okr. Urz. Ziemski przy pomocy Inspektoratu Organizacji Gospodarstw, który pracuje w ścisłym kontakcie z organizacjami rolniczymi. Działalność ta rozwija się w miarę postępu prac meljoracyjnych i scaleniowych, ograniczona jest jednak skromnymi środkami na ten cel przeznaczonymi. Inspektorat Organizacji Gospodarstw w swej pracy opiera się przede wszystkim na metodach poglądowych, zakła-

Widoki Polesia w porze wiosennej. Na lewo, — dowczenie dzieci do szkół w pow. pińskim. Na prawo, widok na zalane m. Wysock pow. stolińskiego.

Według wieku przeważają drzewostany rębne i bliskorębne (ponad 60 lat), których powierzchnia wynosi około 50% pozatem drzewostanów w średnim wieku (20—60 lat) jest ok. 20% i młodników (do 20 lat) ok. 30%. Zapas masy na 1 ha. wynosi przeciętnie od 120 do 150 m.³. Przeciętny przyrost rolny z 1 ha. wynosi dla lasów większej własności oko. 2 mtr.³ dla mniejszej ok. 1 m.³.

Gospodarka w lasach prywatnych województwa poleskiego prowadzona jest z reguły na podstawie zatwierdzonych planów lub programów gospodarstwa leśnego.

Przy wykonywaniu nadzoru nad gospodarką leśną organa ochrony lasów zwracają specjalną uwagę na zalesienia nieprodukcujących powierzchni leśnych.

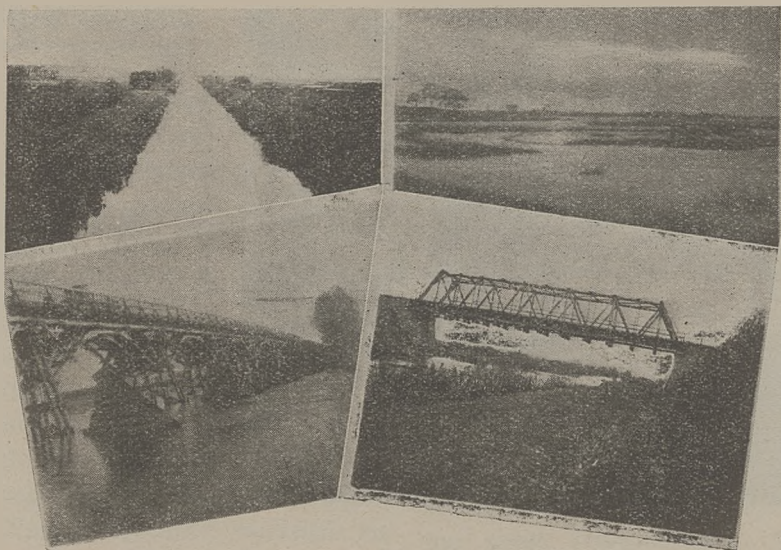
Wyrazem tego jest cały szereg prawomocnych decyzji, mocą których w roku budżetowym 1931/32 nakazano sztuczne zalesienie w terminie od 3 do 5 lat — 4200 ha. pow. leśnej w 39 obiektach. Z tytułu zalesień nakazanych w latach ubiegłych — obowiązek dokonania sztucznych zalesień ciąży na powierzchni leśnej 6.750 ha. w 90 obiektach.

Finanse samorządu terytorjalnego.

Ogólna liczba związków komunalnych wynosi na terenie województwa poleskiego 79 gmin wiejskich, 12 miast niewydziałonych, 2 miasta wydzielone i 9 powiatowych związków komunalnych.

Nie od rzeczy tu będzie zaznaczyć, iż skala rozpiętości pojęcia gminy waha się w wojew. poleskiem od 159 do 1434 km. obszaru i od 6500 do 28.000 ludności.

Ogólna kwota osiągniętych faktycznie przez wszystkie gminy wiejskie zwyczajnych dochodów budżetowych w r. 1931/32 wynosi 4.076.000 zł. co daje średnio na 1 gminę zł. 49.000, przy rozpiętości w poszczególnych gminach od 20.000 zł. do 100.000 zł. W cyfrze

Z pow. drohickiego. Rząd górny: Kanał Królewski, rozlewy rz. Jasioldy. Rząd dolny: most na rz. Jasioldzie koło miejscowości Busa i most na kanale Królewskim w miejscowości Glinna.

przeciętnej 49.000 zł. po uwzględnieniu wydatków na administrację gminną, świadczeń rzeczowych dla szkół powszechnych i niezbędnych wydatków w dziale opieki społecznej — pozostawałyby do dyspozycji na cele gospodarcze już tylko bardzo nieznaczne sumy. Fundusze te idą w gminach na popieranie rolnictwa, straże pożarne, służbę drowia, na drogi i t. p. zazwyczaj w postaci udziału gmin w utrzymywaniu agend prowadzonych przez pow. związek komunalny; niektóre większe gminy utrzymują rzeźnie i targowice zwierzęce. Dolna granica dochodów jednej gminy (20.000 zł.) stoi już oczywiście poniżej kwot niezbędnych na utrzymanie gminy jako takiej.

Zadłużenie gmin wiejskich według stanu na 31.XII. 1931 r. wynosiło łącznie 2.109.000 zł. t. j. nieco więcej niż 50% faktycznych dochodów budżetowych z roku 1931/32. Ponieważ wchodzi tu w grę prawie wyłącznie zadłużenie krótkoterminowe — podważa ono wydatnie zasobność budżetową gminy i przyjmując nawet dwuletni okres spłaty tego zadłużenia musielibyśmy kwotę dochodów budżetowych pozostałych do dyspozycji Rady Gminnej obniżyć do sumy średniej 36.000 zł. która już naogół nie przekracza kwot niezbędnych przeciętnie w gminie na wydatki admini-

stracyjne i świadczenia rzeczowe dla szkół powszechnych.

Dochody budżetowe powiatowych związków komunalnych wojew. poleskiego wyniosły w roku budżetowym 1931/32 — 3.470.000 zł. po odliczeniu sum na drogi państwowe złotych 508.000 i dochodów nadzwyczajnych 129.000 zł. otrzymujemy zł. 2.833.000, czyli średnio na powiat około 315.000 złotych przy skali od 256.000 zł. w pow. koszyrskim do 688.000 zł. w pow. brzeskim. Jeżeli jednak odliczymy od tego jeszcze zł. 430.000, które wpłynęły do powiatowych związków komunalnych tytułem subwencji i dotacji ze Skarbu Państwa, oraz zwrotów od innych związków prawa publicznego (głównie gmin) które mają swe specjalne przeznaczenie w wydatkach, oraz sumę 890.000 zł., która wpłynęła do powiatowych związków komunalnych tytułem specjalnych opłat drogowych otrzymamy kwotę własnych dochodów powiatowych związków komunalnych bez specjalnego przeznaczenia złotych 1.513.000 t. j. średnio na powiat 168.000 zł., przy skali od 115.000 zł., w pow. koszyrskim do 256.000 zł. w powiecie brzeskim.

Zadłużenie długoterminowe powiat. związków komunalnych wynosiło według stanu na 31.III. r. b. zł. 1.767.000 zł. czyli średnio

Na lewo mogiły powstańców z oddziału Traugutta w gm. Odryżyn, na prawo grób Nieznanego Żołnierza w Bezdzieżu.

na powiat zł. 196.000. Zadłużenie krótkoterminowe zł. 2.173.000 ze średnią na powiat zł. 241.000.

Przyjmując spłatę zadłużenia długoterminowego według faktycznych poszczególnych planów umorzeniowych na co potrzeba rocznie 366.000 zł. oraz spłatę zadłużenia krótkoterminowego w ciągu 2 lat otrzymamy, iż faktycznie do dyspozycji organów pow. zw. komun. pozostawałaby we wszystkich powiatach łącznie kwota zł. 72.000, a więc średnio na powiat zł. 8.000 nie wystarczające już oczywiście na opłacenie administracji ogólnej pow. zw. komun., sprowadzonej zresztą jak się daje do możliwego minimum (etat 5 osób w biurze wydz. powiat. przy skasowaniu podatku komunalnego). W tych warunkach jest zrozumiałem jak trudna jest gospodarka i że odbywa się ona kosztem notorycznego nieplacenia w terminie zobowiązań.

Osiągnięte w roku budżetowym 1931/32 dochody dwóch miast wydzielonych wynoszą sumę 2.111.000 złotych. Z tych Brześć nad Bugiem znajduje się w sytuacji finansowej, jak na obecne stosunki dość pomyślnej, Pińsk ma warunki pracy znacznie gorsze zbliżone już do sytuacji mniej zasobnych budżetowo pow. związków komunalnych.

W grupie miast niewydziałonych z powiat. związku komunalnego trudno o jakies ogólniejsze wnioski z uwagi na dużą różnorodność wielkości miast i warunków pracy samorządu miejskiego.

Niektóre z nich jak Stolin, Dawigródek i Kobryń przeżywają ogromne trudności z powodu b. znacznego zadłużenia, inne: Łahiszyn i Szereszów mają być zlikwidowane jako oddzielne jednostki samorządu miejskiego.

Kolejowy hufiec p. w. w Tewlach podczas defilady.

Przyjmując pod uwagę okoliczność, iż drugie półrocze roku budżetowego jest zazwyczaj pod względem dochodów lepsze liczyć się jednak trzeba z niedoborem budżetowym i pogłębieniem się trudności wyżej opisanych.

Z prac samorządu nieujętych w działach specjalnych należy wymienić: prowadzenie w roku sprawozdawczym prac przy budowie 17 budynków szkół powszechnych kosztem 650.000 zł., (w tem pokrycie rachunków za budynki ukończone).

W 6 powiatach prowadzone były betoniarnie, które wyprodukowały łącznie 268.000 sztuk różnych wyrobów betonowych o wartości 110.000 zł. — sprzedano w okresie sprawozdawczym 210.000 szt. wyrobów betonowych.

Z funduszków pow. zw. komun. i gmin korzystało 25 stypendystów kształcących się w różnych zakładach naukowych (szkoły rolnicze, rzemieślnicze i seminarja nauczycielskie).

Pod opieką związków komunalnych było 64 punkty oczyszczenia nasion.

Pozatem w jednym powiecie istnieje komunalne biuro prośb i porad prawnych.

Elektrowni komunalnych jest na terenie województwa 7 (łącznie z m. wydzielonem Brześć n/B.).

Wreszcie wspomnieć należy o uruchomieniu w Brześciu n/B. sposobem gospodarczym wodociągu miejskiego oraz poważnych pracach w dziedzinie zabrukowania ulic w Brześciu i Pińsku, przy zatrudnieniu bezrobotnych. Już w roku bieżącym m. Brześć wzniosło 2 drewniane budynki szkolne.

Jeśli weźmiemy pod uwagę, że teren Polesia jest niezwykle ubogi nie tylko w przemysł, ale nawet glebę, to przyznać musimy iż wysiłek gospodarczy większości samorządów tego województwa jest b. poważny.

Szkolnictwo w wojew. poleskiem

Bardzo ważną rolę w życiu każdego narodu odgrywa bezsprzecznie szkolnictwo, ciekawe, zatem, zapoznać się z cyframi, tej dziedziny, na Polesiu:

Szkolnictwo powszechne. Szkół powszechnych ogółem na terenie województwa poleskiego jest — 951. W tem szkół VII i VI-kl. 42, V, IV i III-kl. — 120 niżej zorganizowanych — 789. Nauczycieli — 1.804. Izb szkolnych — 1.785. Dzieci w szkołach publicznych — 19.000, prywatnych — 6.800, niższych (I — II kl.) szkół średnich 1.150. Dzieci ogółem w szkołach 127.000 (w zaokrągleniu), w wieku szkolnym 138.000, poza szkołą — 11.613. Na jednego nauczyciela przypada dzieci 65. Na jedną izbę przypada dzieci 66.

Z porównania z 1930/31 r. wynika, iż liczba szkół wzrosła o 42, a ilość dzieci, uczęszczających do tychże szkół, o blisko 16.000. Zwiększenie się liczby szkół niżej zorganizowanych w okresie sprawodawczym tłumaczyć należy tendencją władz szkolnych docierania z oświatą nawet do niewielkich osiedli (chutorów), by zmniejszyć liczbę dzieci w wieku szkolnym, niepobierając nauki. Skutki są już widoczne: z 21 733 z 1930/31 r. znajduje się dziś poza szkołą 11.613 dzieci.

Stwierdzić należy, iż małe wymiary sal szkolnych w skutkach równają się brakowi etatów.

Zakładów kształcenia nauczycieli jest w wojew. poleskiem — 3. 1. Państwowe Seminarjum Nauczycielskie, 1 Państwowe Kursy Nauczycielskie, 1 Państwowa Preparanda Nauczycielska. Liczba uczniów w zakładach wynosi: chłopców — 170, dziewcząt — 25. Ogółem — 195.

Szkolnictwo średnie ogólnokształcące. Gimnazjów państwowych było na Polesiu w r. ub. — 5 z liczbą uczni: chłop. 1.141, dziewcz. 745. Ogółem 1.886.

Gimnazjów prywatnych było — 10 z liczbą uczni: chłop. 838, dziewcz. 1.175. Ogółem 2.013.

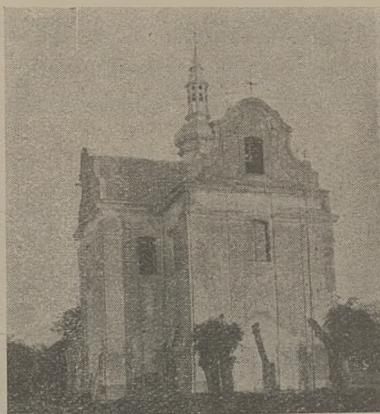
Razem chłopców 1.979, dziewcząt 1.920, ogółem 3.899.

W porównaniu do 1930/31 r. liczba szkół nie uległa zmianie. Zaznaczyć należy, iż gimnazjum państwowe w Kobryniu w tym okresie uzyskało kosztem 350.000 zł. trwałe gmachy po przebudowie dawnego pomonopolowego budynku. Nadto częściowo realizuje się rozbudowę gimnazjów w Prużanie i Łunińcu.

Oświata pozaszkolna. Planowa i systematyczna praca oświatowa wśród młodzieży pozaszkolnej i dorosłej ludności, podjęta przez Kuratorjum w 1930 r. rozwijała się pomimo trudności finansowych nadal w 1931/32 r.

Wobec wielkiej liczby analfabetów na Polesiu, Kuratorjum podejmowało prowadzenie kursów wieczorowych; liczba kursów wynosiła w okresie sprawozdawczym 431 o 7.126 słuchaczach.

Obok tej formy pracy oświato-

U góry kościół w Horodyszczu z XVI w., u dołu widok 3 kl. szkoły powsz. w Horodyszczu gm. Pińkowiec.

Kościół w Łuninie budowany przez ks. Drucko-Lubeckiego, którego dalszą robotę wstrzymały władze rosyjskie. Obecnie kościół ten znajduje się w stadium odbudowy.

wej popieraną była ze względów wychowawczo - państwowych forma zajęć świetlicowych. Świetlice urządzonych w salach szkolnych, było 194 w innych lokalach — 37. Istniało 213 zespołów teatralnych, które urządziły 573 przedstawień amatorskich, powstało 83 chóry i 14 orkiestr ludowych. W porównaniu do 1930/31 r. liczba kursów wzrosła o 29, świetlic o 120, zespołów teatralnych o 88, a chórów ludowych o 10. Przy niektórych świetlicach przeprowadzono 26 kursów robót ręcznych. Dla rozbudzenia czytelnictwa udostępniono dorosłym korzystanie z bibliotek szkolnych i otwarto 30 biblioteczek oświatowych; gminy wstawiły na cele oświaty pozaszkolnej do budżetów ogólną sumę 50.648 zł., sejmiki zaś 22.100 zł., jednak odnośną pozycję zrealizowały zaledwie w 20 — 25% naogół.

Ministerstwo Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego udzieliło subwencji związkom komunalnym województwa poleskiego na cele oświaty pozaszkolnej w sumie zł. 9.400.

Nadto Ministerstwo przeznaczyło 3 etaty nauczycielskie na instruktorów oświatowych.

Niezależnie od pomocy ze strony Ministerstwa Kuratorjum przekazało Inspektoratom Szkolnym ogółem 3.300 zł. na zaopatrzenie zespołów teatralnych i chóralnych w śpiewniki i repertuar; świetlic w czasopisma i gry; bibliotek wędrownych w szafki i t. p. Dzięki odpowiedniej propagandzie ze stro-

2-u klasowa szkoła powszechna we wsi Remel, wybudowana przez gminę Chorsk pow. stolińskiego w latach 1927/29.

Omyłki

poprzedniego numeru

W numerze 1 — 2 pisma naszego z lutego 1933 r. wkradły się następujące błędy:

Na str. 6 pod ilustracją pp.: Naczelników 4-ch wydziałów poleśkiego Urzędu Wojewódzkiego, w ostatnim zdaniu podpisu podaliśmy: p. Tytus Czaki — Naczelnik W-łu Samorządowego, winno być Pracy i Opieki.

Na str. 10 Błędnie wydrukowano tytuł: „Wolożyn — miejsce rodzin ostatniego króla polskiego“, — winno być Wolczyn.

Na str. 18 pod fotografią p. Starosty prużańskiego mylnie umieściliśmy nazwisko: p. Bolesław Bogucki, zamiast p. Bolesław Bukowski.

Omyłki powyższe niniejszym prostujemy i pp.: Naczelnika Czakię oraz Starostę Bukowskiego przepraszamy.

KAŻDY POLAK WINIEN BYĆ

CZŁONKIEM L. O. P. P.

JESLI WIĘC NIE JESTEŚ

CZŁONKIEM TEJ INSTYTUCJI,

NIE ZWLEKAJ, LECZ ZAPISZ

SIĘ NATYCHMIAST.

Samorządy powiatowe

POWIAT KOBRYŃSKI.

Powiat kobryński o powierzchni 3.603 km² graniczy na północy z pow. prużańskim, na wschodzie z

drohickim, na zachodzie z brzeskim oraz na południe z powiatami: kowelskim i koszyrskim. Teren powiatu jest typowo nizinny.

U góry, boisko sportowe w Dywinie. W głębi widać 7-o kl. szkołę powszechną; dołem grupa członków związku strzeleckiego w Dywinie.

ŚWIAT.

Świat jest jak wulkan gorejący,
W którego wnętrzu lava płynie.
Życie, to jego stop płonący,
Który wybucha to znów ginie.

A ludzie na nim, to mikroby,
Które z wulkanu lawą płyną,
Które roznoszą w świat choroby,
A potem same od nich giną...

Najbardziej charakterystyczny obraz poleski przedstawia wschodnia i południowa część powiatu, stanowiąca początek błot pińskich. Główna rzeka wpadająca do Bugu Muchawiec posiada dopływy: Osipówka, Trościanica, Żabinka i Palachwa. Granica wschodnia z pow. drohickim stanowi jednocześnie granicę dorzecza Bugu i Dniepru. Z ważniejszych kanałów znajdują się w powiecie: królewski, orzechowski, białojezierski, kozacki i królowej Bony. Z pośród jezior największe jest orzechowskie o powierzchni 4 km.².

Administracyjnie powiat podzielony jest na 1 masto (Kobryń) i 11 gmin wiejskich, zamieszkiwany przez 115.000 mieszkańców.

Głównym zajęciem ludności jest rolnictwo, to też kwestja popierania rolnictwa wysuwa się na czoło pracy Sejmiku powiatowego. Celem podniesienia wytwórczości warsztatów rolnych Pow. Zw. Kom. zakładał pólka doświadczalne z nawozami sztucznymi, subsydjował wystawy i pokazy rolnicze oraz udziela organizacjom rolniczym subsydjów na utrzymanie instruktorów rolniczych, urządzenie odczytów, pogadank i t. p. Aby podnieść hodowlę bydła i trzody chlewnej Sejmik powiat. w latach 1926 — 1927 zakupił 4 buhaje rasy czerwonej polskiej oraz 11 knurów i 4 loszki rasy wielkiej białej angielskiej. Od kilku lat na terenie powiatu prowadzone są roboty meljoracyjne tak przez kopanie nowych kanałów odwadniających, jak też przez oczyszczanie starych (kanał król. Bony i Osipówki) oraz regulację rz. Muchawca i Dachłówki.

W powiecie kobryńskim jest ogółem 153,8 km. dróg bitych. W tem państwowych 123,8 km. i powiatowych 30 km. Naogół drogi te były w dobrym stanie, jednakże zmniejszenie, w ostatnich trzech latach wydatków na ich utrzymanie w znacznej mierze odbiło się na stanie dróg.

Odczuwając brak należytych lo-

Pp. Sekretarze Sejmików i Inspektorzy sam. powiatów. kobryńskiego, łuninieckiego i stolińskiego

Od lewej do prawej pp.: Edmund Szczepaniak — inspektor samorządowy pow. łuninieckiego; Władysław Gasiorowski — inspektor samorządowy pow. stolińskiego; Wirgiljusz Odon Niepiekło — sekretarz Sejmiku stolińskiego; Ludwik Banceleben — inspektor samorządowy pow. kobryńskiego; Adam Łęczycki — sekretarz Sejmiku pow. kobryńskiego.

kali szkolnych powiat podjął intensywną pracę w tym kierunku i wybudował już 11 budynków szkolnych, a przebudował dwa. Z tych 2 budynki wybudowane są z materiału ogniotrwałego, reszta drewniane. Koszt budowy ogółem wyniósł 335.456 zł., w tem: dotacyj ze Skarbu Państwa 165.478 zł., z sum Pow. Zw. Kom. 44.287 zł. i z sum gminnych 125.693. Nadto, w dziale oświaty, organizowane są kursy dla analfabetów, zakupiono latarnie projekcyjne przezrocza, wypłacane są zapomogi na kursy dla nauczycieli, udzielane subwencje instytucjom kulturalno-oświatowym oraz stypendja uczniom szkół średnich i wyższych uczelni.

W r. 1924 Sejmik przejął od N. N. K. szpital w Kobryniu początkowo na 25 łózek. Ponieważ budynki zajmowane przez szpital były b. zniszczone i nieodpowiednie, koniecznym był kapitalny remont, który został dokonany w r. 1928 kosztem około 70.000 zł., po odremontowaniu budynków urządzony został szpital na 40 łózek dla chorych wewnętrznych oraz oddzielny dla chorób zakaźnych na 12 łózek. Urządzono również odpowiednią salę operacyjną, zakupiono niezbędny inwentarz, stół operacyjny, lampę kwarcową, djaternię, jak również niezbędne narzędzia chirurgiczne.

Niezależnie od Wojewódzkiego Międzykomunalnego Związku Opieki Społecznej, Sejmik we własnym zakresie utrzymuje schronisko dla dziewcząt, w Kobryniu, w wieku od 7 — 14 lat. Dla schroniska tego Sejmik zakupił posesję w r. 1927 i wybudował budynek kosztem 48.000 zł. Koszty utrzymania schroniska były pokrywane z sum Pow. Zw. Kom., a od 1 kwietnia 1928 r. Sejmik utrzymuje tylko dzieci o nieustalanej przynależności gminnej, natomiast koszt utrzymania dzieci, których przynależność jest ustalona pokrywają gminy według taksy ustalonej przez pana Wojewodę.

Z przedsiębiorstw komunalnych, poza niewielką drukarnią Sejmik prowadzi również betoniarnię uruchomioną w r. 1927 początkowo w Kobryniu, a następnie przeniesioną ją do Tewel i urządzono na większą skalę, tak iż produkuje wszelkie wyroby betonowe. Betoniarnia nie jest przedsiębiorstwem obliczonym na zyski, lecz uruchomiona została jedynie dla udostępnienia ludności zaopatrywania się w tanie wyroby betonowe oraz celem poparcia ogniotrwałego budownictwa. W r. 1929, na rozszerzenie produkcji betoniarni, została zaangażowana pożyczka w P. Z. U. W. w kwocie 30.000 zł. na przeciąg 5 lat z 4% oprocentowaniem.

Wr. 1927 założoną została Ko-

Główny pawilon szpitala powiatowego w Kobryń-
niu.

Budynek nowej szkoły murowanej w Żabince.

munalna Kasa Oszczędności z kapitałem zakładowym 35.000 zł. Kasa ta rozwija się pomyślnie oraz posiada zaufanie, czego dowodem są wkłady oszczędnościowe wynoszące 183.000 zł.

Ogólny budżet Pow. Zw. Kom. na r. 1932/33 wynosi 269.000 zł., podczas kiedy w r. 1928/29 budżet wynosił 765.546 zł., od roku tego, jednak, stopniowo obniża się i na przyszły rok budżetowy projektowany jest budżet w wysokości 249.000 zł.

Starostą powiatowym jest p. Jan Plackowski, który poprzednio zajmował analogiczne stanowisko w pow. działowskim na Pomorzu. Starostą pow. kobryńskiego jest od października 1931 r.

Zastępcą starosty p. Kazimierz Zakrzewski, pracujący w administracji państwowej od 1927 r.

Sekretarzem Wydziału Powiatowego jest p. Adam Łęczycki. W Sejmiku kobryńskim pracuje od zorganizowania Pow. Zw. Kom. t. j. od 1923 r. Sekretarzem jest od r. 1929.

Inspektorem samorządowym od r. 1930 jest p. Ludwik Banclieben.

DZIAŁALNOŚĆ GMIN POW. DROHICKIEGO.

Samorzady gmin pow. drohickiego począwszy od roku 1928 podjęły pracę około odremontowania dróg na przestrzeni 420 km. Wykonanie prac oparte na zasadach wprowadzonego przez reprezentację samorządów statutu o obowiązkowych świadczeniach w naturze

mieszkańców gminy opłacających podatki bezpośrednio, nie wyłączając z obowiązku świadczeń majątków państwowych.

Przy remoncie i budowie dróg samorzady gminne wprowadziły do statutu o świadczeniach system wykonywania robót akordowy, przydzielając obywatelowi określony odcinek drogi, po uprzedniej kwalifikacji dróg w zależności od potrzeb i stanu zniszczenia drogi.

Cztery miejscowości w powiecie, posiadające charakter miasteczek: Janów, Drohiczyń, Motol i Chomsk, które wchodziły w skład terytorjalny gmin wiejskich tych samych nazw zostały wydzielone pod względem wykonywania świadczeń w naturze z ogólnych świadczeń z powodu wprowadzenia specjalnych przepisów z mocy art. 174 Ust. o prawie budowlanym o nakładaniu na mieszkańców wymienionych miejscowości opłat na rzecz pierwszego urządzenia ulic.

Po wprowadzeniu w życie wspomnianych przepisów pociągania do świadczeń wykonano dość poważne urządzenia w dziedzinie zabrukowania jezdni i urządzeń chodnikowych. W Drohiczyźnie urządzono chodniki z płyt cementowych 6.124 — 86 m² kosztem 45.714 zł. 62 gr. — W Janowie wybrukowano 3 ulice o powierzchni 4.335 — 95 m², przeciętnie przy kosztach bruku po 4 zł. 50 gr. za metr kwadratowy. — W tymże Janowie urządzono w roku bieżącym przy wykorzystaniu świadczeń 833 m² chodników.

Niezależnie od zabrukowań wykonanych kosztem świadczeń ludności w miasteczkach, gmina Janów wybrukowała rynek w Janowie o powierzchni 11.403 — 86 m² co kosztowało 75.665 zł. 52 gr. — W Drohiczyźnie samorząd gminy Drohiczyń wybrukował rynek o powierzchni 5.519 m² kosztem 35.758 zł. 20 gr.

Roboty brukarskie prowadzi się począwszy od roku 1927 tak, że rok rocz-

ny dorobek częściowo z sum własnych budżetowych, oraz przy pomocy świadczeń ludności w miasteczkach na podstawie specjalnych przepisów wyżej umówionych na rzecz pierwszego urządzenia ulic da możliwość przy systematycznym wykorzystywaniu źródeł dochodowych oraz świadczeń wykonania zabrukowania ulic podnosząc przez to stan zdrowotny i estetyczny miasteczek.

2. Rozbudowa budynków szkolnych.

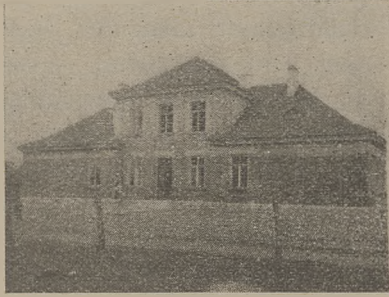
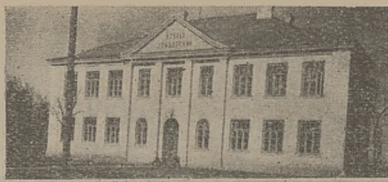
Powiat posiada zaledwie 50% własnych budynków szkolnych, to też sprawa budowy budynków była i jest kwestją palącą, gdyż wynajmowanie izb szkolnych w budynkach wiejskich jest wyrzucaniem nieproduktywnym pieniędzy z powodu zupełnej nieprzydatności wiejskich chat dla potrzeb szkoły, a zwłaszcza że samorzady gminne z braku lokali muszą płacić dość duże sumy sięgające do 20.000 zł. tytułem dodatku mieszkaniowego nauczycielstwu.

Samorzady gminne w miarę posiadania własnych środków pieniężnych przystąpiły począwszy od roku 1926 do budowy szkół i tak: w r. 1926 wybudowano 4 szkoły o kub. 3.638, w r. 1929 — 5 szkół o kub. 7.779, w r. 1930 — 1 szkoła (murowana) o kub. 4.500, w r. 1931 — 1 szkoła (murowana) o kub. 4.700, w r. 1932 — 2 szkoły o kub. 696. — Budowę szkół oparto na funduszach własnych oraz częściowo na zapomogach ze Skarbu Państwa. W dzisiejszym stanie rzeczy samorzady nie mają długów z tytułu budowy szkół.

Obok łżenia dość poważnych sum na inwestycje samorzady gmin wydają przeciętnie od 35 do 40% budżetów na koszty rzeczowego utrzymania szkół i dział tej pracy zaliczają w swojej gospodarce do prac najważniejszych, przy czym wydatki te wynoszą rok rocznie od 190 do 245.000 złotych.

Sytuację swoją w dziale budowy szkół częstokroć bardzo ciężką ze stano-

U góry 7-o kl. szkoła w Drohicznie. *U dołu* na lewo 7-o kl. szkoła powsz. w Chomsku, wspaniały gmach Starostwa Powiatowego w Drohicznie.

wiska finansowania ułatwiają sobie samorządy przez wyzyskiwanie świadczeń w naturze ludności przy budowie szkół. (Zwózka materiałów budowlanych, pomocy wszelkiej i t. p.).

3. Meljoracje rolne.

Począwszy od roku 1928 samorządy gminne zaczęły prowadzić prace około odbudowy starych kanałów meljoracyjnych ongiś działających, lecz zapuszczonych z powodu braku opieki. Prace te prowadzą nie przy pomocy pieniędzy, gdyż pieniędzy na te cele zupełnie nie posiadają, a jedynie przy pomocy wprowadzonych świadczeń w naturze wszystkich mieszkańców gminy opłacających podatki bezpośrednie. — Wszelkie projekty techniczne oraz dozoru w czasie użycia prac używa Okręgowy Urząd Ziemiański, bezpłatnie.

Prace około meljoracji prowadzi się systemem akordowym przez przydzielenie odcinków kanału jakie wypadną proporcjonalnie z podziału. Świadczenia powyższe ludność wykonuje bardzo chętnie bo widzi realne korzyści po unormowaniu wód stojących, ulepszaniu łąk i zwiększaniu się powierzchni pól uprawnych. Dane o ilości wykopanych kanałów podajemy przy opisach poszczególnych gmin.

4. Popieranie akcji scalenia gruntów.

Z uwagi na zmniejszenie się środków pieniężnych w budżecie państwowym na akcję scalenia gruntów ludność w tut. powiecie dość poważnie była w tej sprawie zaawansowana, gdyż Urzędy Ziemiańskie podjęły bardzo dużo prac około komasacji szeregu wsi proporcjonalnie najwięcej z całego województwa, samorządy gminne postanowiły zapał komasacji do gruntów utrzymać na wyżynie poprzedniej, nakłoniły w wielu wypadkach członków scalenia gruntów do prowadzenia akcji scalania przy pomocy własnych środków pieniężnych. — Gromady uchwalają zaciągnięcie pożyczki 50%

kosztów scalania gruntów, które to pożyczki Rady gminne w imieniu gminy gwarantują, 50% kosztów scalania gruntów dają sami zainteresowani.

Funduszów na scalanie gruntów gromadom użyczyła Powiatowa Kasa Oszczędności w Drohicznie, która sfinansowała już 10 gromadom częściowo koszty komasacji.

5. Sprawa organizowania mleczarni w powiecie.

Samorządy gminne zastanawiając się nad położeniem gospodarzem rolnika, który coraz to mniejsze utrzymuje dochody ze swojego warsztatu pracy, doszły do przekonania, że niezbędnem jest organizowanie w jak najszerszych rozmiarach wszelkich możliwych sposobów przyczyniających się do zwiększenia dochodów z gospodarstw rolnych, by mogli mieć oni minimalne środki na opędzenie niezbędnych wydatków domowych, tudzież opłatę danin publicznych.

Samorządy zatem począwszy od 1929 r. rozpoczęły popierać akcję zakładania mleczarni spółdzielczych przez subsydjowanie każdej mleczarni kwotą 2 tys. złotych. W ten sposób dopomóżono zorganizowaniu do r. 1931 pięć mleczarni spółdzielczych, z których mleczarnia w Motolu, jak na tut. warunki poleskie rozwija się świetnie.

W rozpoczętej akcji samorządy gmin nie ustają i w r. 1933 uruchamiają trzy nowe kompletne mleczarnie: w Chomsku, Osowcach i Odryżynie, oraz filje w Krytyszynie, Drużyłowiczach dla mleczarni w Janowie, — w Markowiczach, Bezdzieżu dla mleczarni w Chomsku, — w Braszewiczach dla mleczarni w Drohicznie, — w Popinie dla mleczarni w Osowcach. — Mleczarnie te oraz filje wraz z budynkami urzędu samorząd własnym kosztem.

Starostą powiatowym od września 1930 r. jest p. Jerzy Strowski.

Sekretarzem Sejmiku p. Andrzej Usorowski.

Inspektorem Samorządowym p. Grzegorz Kościów.

POWIAT PIŃSKI.

Powiat piński ma kształt owalu, przedłużonego z północnego wschodu na południowy zachód i nieco zwężonego w części południowej, obejmując 5.454 km² obszaru. Powiat położony jest w dolinie rz. Prypeci i jej dopływów. Rzeka ta jako najważniejsza arterja przechodzi przez powiat odnogami Strumienia i gniej Prypeci, z lewej strony dopływy rzek Piny, Jasiołdy i Bobryka, z prawej strony Stochodu, Styru i Prostyra. Z powodu mnogości wód i bagnisk klimat powiatu jest wilgotny i niezdrowy. Wysokość powiatu nad poziom morza wynosi 135 mtr., najwyższy punkt stanowi m-ko Łahiszyn. Administracyjnie powiat podzielony jest na 12 gmin wiejs. i jedno miasto. Ludności liczy około 138.000.

Gleba powiatu jest przeważnie piaszczysta, lecz miejscami spotyka się glinki i czarnoziem pochodzenia błotnistego, podglebie stanowi piasek, lub gliny. Zła gleba skłoniła gospodarstwa do zajęcia się głównie hodowlą bydła i nierogacizny, uprawa ziemi jest tu na drugim planie.

Podstawą działalności Powiatowego Związku Komunalnego w zakresie popierania rolnictwa jest zasada ścisłej współpracy z O. T. O. i K. R., przyczem praca w zakresie oświaty rolniczej i podniesienia kultury rolnej opiera się, w dużej mierze, na kółkach rolniczych, kołach młodzieży wiejskiej, stanowiących jakoby formę przejściową wstępną do kółek rolniczych, wreszcie na kołach gospodyń wiejskich organizowanych przez sekcję gospodyń wiejskich, pozostającą pod egidą O.T.R. i K.R. Pomoc finansowa Sejmiku, w tym kierunku, objawiała się w utrzymywaniu instruktora Kół Młodzieży, subsydjowania sekcji Kół Gospodyń na utrzymanie instruktorki,

wreszcie przez stypendja na kształcenie młodzieży powiatu w Szkole Rolniczej w Duboju i kursach zawodowych. Pracę oświatową wśród młodzieży wiejskiej prowadzi się za pośrednictwem Kół Młodzieży Wiejskiej. Praca ta ściśle wiąże się z pracami w kółkach rolniczych, gdyż poza akcją ogólnooświatową i kulturalną, dużo czasu poświęca się oświacie rolniczej, a młodzież wiejska została wciągnięta do samodzielnej pracy w rolnictwie przez udział w konkursach rolniczych. Ożywioną działalność rozwinął Wydział Powiatowy w dziale hodowli urządzając pokazy rolnicze, cieszące się dużym zainteresowaniem rolników, a następnie dążąc do dalszego wprowadzenia ustawy o państwowym nadzorze nad buhajami, Wydział Powiatowy przeprowadzał ich przegląd w poszczególnych gminach, eliminując materiał nie nadający się w myśl ustawy o okręgach hodowlanych. Pomoc weterynaryjna objęta całokształtem akcji rolniczej, w organizacji swej zapewniła ludności całego powiatu, możliwość korzystania ze środków leczenia inwentarza. Dla ułatwienia, zatem, ludności korzystania z pomocy weterynaryjnej oraz dla propagowania racjonalnego lecznictwa zwierząt, powiat został podzielony na 7 rejonów, każdy z obsługą lekarską względnie felcherską i odpowiednio urządzonym ambulatorjum. Poza lecznictwem i walką z chorobami zakaźnymi, personel weterynaryjny współpracował z działem hodowli zwierząt biorąc czynny udział w lustracji punktów kopolacyjnych.

Rok rocznie prowadzone są w powiecie roboty meljoracyjne pod kierownictwem specjalnego technika meljoracyjnego. Roboty wykonywane są sposobem szarwarkowym. W ubiegłym roku budżetowym odwodniono 739 ha. gruntów. Niezależnie od robót opartych na planach opracowanych przez Związek Meljoracyjny, prowadzono roboty meljoracyjne na tych obsza-

rach, na których Urząd Ziemiński prowadził akcję komasacyjną. Również rok rocznie zalesiane są nieużytki w powiecie. Piaszczyste sosną, a bagniste wikliną.

Kwestja dróg stanowi największą bolączkę powiatu, bowiem nie ma ani jednego kilometra drogi bitej lub brukowanej, a drogi gruntowe, w szczególności w porze wiosennej lub jesiennej są trudne do przebycia. Na roboty drogowe Sejmik przeznaczając rok rocznie całkowitą wysokość opłat drogowych, jednak funduszy tych nie wystarcza na większe inwestycje. Z konieczności więc ogranicza się roboty do doprowadzenia wszystkich dróg do stanu umożliwiającego znośną komunikację o każdej porze. A więc przedewszystkiem odbudowa mostów oraz budowa nowych, lub odbudowa starych grobli.

W Wyszewiczach prowadzona jest przez Wydział Powiatowy betoniarnia sejmikowa obsługująca niemal cały powiat. Wyrób materiałów stanowiących zapotrzebowanie ludności w odległych gminach powiatu odbywa się w ten sposób, że odpowiednie maszyny i cement zostają przewożone w miejsca posiadające odpowiedni żwir i tam odbywa się produkcja materiałów.

Kwestja budowy szkół w powiecie jest rzeczą pierwszorzędnej wagi, przyczem tendencja rozwoju szkolnictwa idzie po linii budowy szkół wyższego typu. W tym też celu utworzono Powiatowy Fundusz Budowy Szkół, który opiera się na udziałach wszystkich gmin. Z funduszu tego wybudowano 4 kl. szkołę w Horodyszczu, 2-u kl. w Lachowiczach, dokonano kapitalnego remontu budynku dla szkoły tkackiej w Kasijewie, remontu i przeróbki 4-o kl. szkoły w Wiczówce, w której budynek zakupiła gmina od Konsystorza Prawosławnego. Wybudowano wspólnie z gromadą, 2-u kl. szkołę w w Mołodkowiczach i wreszcie wybudowano 7-o kl. szkołę w Łahi-

szynie urządzoną według nowoczesnych wskazań technicznych.

W dziale zdrowia, na pierwszym miejscu wymienić należy szpital powiatowy w Pińsku na 100 łóżek z oddziałami: zakaźnym, wewnętrznym, chirurgicznym, położniczo-ginekologicznym, wewnętrznym i wenerycznym, ten ostatni jedyny nie tylko na terenie wojew. poleskiego, lecz i sąsiednich. Najlepszym dowodem, że szpital całkowicie spełnia swe zadanie, jest fakt, iż 60% chorych stanowią mieszkańcy sąsiednich powiatów, a nawet województw. Nadto powiat podzielony jest na 2 rejony lekarskie, zaś każda gmina utrzymuje ambulatorjum z obsadą felczera.

Organizację obrony przeciwpożarowej w powiecie prowadzi Okręgowy Związek Straży Pożarnych, obejmujący 40 straży, któremu Sejmik udziela subsydjum w postaci opłacania instruktora pożarniczego. Udzielany przez gminy zasiłek dla straży komulowany jest w Pow. Kom. Kasie Oszczędności w Pińsku na rachunku Okr. Zw. Straży Pożarnych i w ten sposób utworzonym funduszem dysponuje Zarząd udzielając poszczególnym strażom zasiłku najczęściej w postaci narzędzi pożarniczych względnie pomocy na budowę remizy.

Starostą powiatowym jest p. Wacław Bołdok. W administracji pracuje od r. 1920 początkowo jako z-ca starosty brzeskiego, a następnie po utworzeniu Poleskiego Urzędu Wojewódzkiego, przechodzi do wydz. Administracyjnego tego Urzędu. W r. 1923 obejmuje kierownictwo Oddziału, a potem Wydziału Bezpieczeństwa Publicznego. W marcu 1925 r. przechodzi na stanowisko Starosty do pow. pińskiego i na tym stanowisku pozostaje do dnia dzisiejszego.

Zastępcą Starosty jest p. Mikołaj Waiss. W r. 1925 był sekretarzem Wojewody tarnopolskiego, potem zast. starosty w Zaleszczykach i Kobryniu, a w r. 1931 prze-

szedł na analogiczne stanowisko do Pińska.

Sekretarzem Sejmiku od grudnia 1928 r. jest p. Jan Okoński, który w Sejmiku pińskim pracuje od r. 1924.

Inspektorem Samorządowym od r. 1930 jest długoletni pracownik samorządowy p. Zygmunt Chojnacki.

POWIAT ŁUNINIECKI.

Powiat położony jest na wschodzie wojew. poleskiego i wschodnią swą częścią graniczy z Rosją Sowiecką. Administracyjnie podzielony jest na 1 miasto i 6 gmin wiejskich.

Bagna i łąki, przeważnie kwaśne, zajmują większość obszaru pow. łuninieckiego, tak iż ziemia orna, niezbyt urodzajna, jest tu w bardzo małym procencie, zatem warstwy rolne nie są i nie były jedynym źródłem dochodu miejscowej ludności, która zarabiała przeważnie przy eksploatacji lasów i wyrobach z drzewa, lub też prowadziła gospodarstwa hodowlane, głównie bydła opasowego. Dziś eksploatacja lasów mocno się skurczyła i hodowla bydła nie jest tak opłacalną, zatem położenie rolnika, przy dużym rozdrobnieniu gospodarstw, nie jest do pozazdroszczenia.

Jak widać z powyższego najważniejszą kwestją dla pow. łuninieckiego jest odwodnienie terenów zainicjowane tu zresztą już w ubiegłych latach, lecz za pośrednictwem spółek wodnych, co w praktyce napotkało na nieprzewidywane przeszkody z powodu nieuregulowanych tytułów własności. Dalej duże koszty związane z wykonaniem projektu i kosztorysów przez upoważnionych inżynierów skłoniło czynniki zainteresowane do szukania innych sposobów przeprowadzenia meljoracji i obecnie przy pomocy personelu technicznego działu drogowego Sejmiku dokonano zdjęć terenów oraz rozpoczęto meljorację sposobem szarwarkowym. W roku ub. wykopano już 16 km. rowów odwadniających.

Akcja popierania rolnictwa prowadzona była za pośrednictwem O. T. O. i K. R. pod kierownictwem instruktora powiatowego, który miał do pomocy 2-ch instruktorów rejonowych, potem zaś tylko jednego. Jednakże gros tej pracy opierało się na kółkach rolniczych. To też stadniki i punkty czyszczenia nasion umieszczane były, w miarę możliwości, przy kółkach rolniczych, jak również w miejscowościach

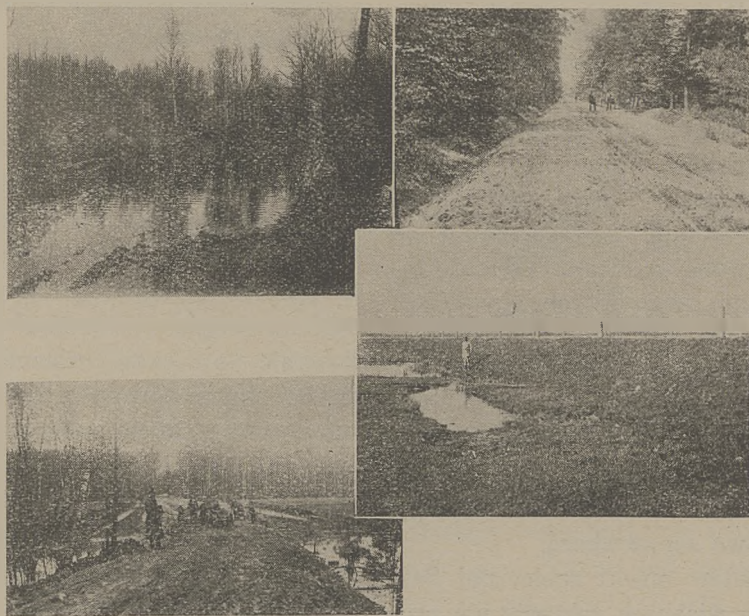
P. Eugenjusz Cedzyński — łuniniecki Starosta powiatowy.

tych zakładano poletka doświadczalne, aby rolnicy mieli realne dowody korzyści wspólnej pracy i byli bardziej chętni i podatni do za-

szczępienia sposobów racjonalnej gospodarki na roli.

Stan dróg w powiecie łuninieckim, w początkach gospodarki polskiego samorządu powiatowego pozostawiał wiele do życzenia, gdyż, pomijając kompletny brak dróg bitych, drogi gruntowe były niemożliwe do przebycia, zwłaszcza w porze wiosennych roztopów, lub jesiennych deszczów. Dziś kwestja ta przedstawia się lepiej, bowiem uruchomiony szarwark drogowy i znaczny wysiłek w tym kierunku przyniósł w rezultacie wiele nowych grobel i mostów o dużej rozpiętości. Sieć dobrych dróg gruntowych jest nadal rozwijana, jednakże niezbyt pomyślny jeszcze stan dróg gruntowych przesądza na długie lata sprawę budowy szos w powiecie.

Jeśli chodzi o stan ogólny budynków szkolnych na terenie powiatu, to budynki naogół nie odpowiadają wymaganiom szkolnym, to też nie mogąc szybko zaradzić złu, przed budową nowych szkół kładzie się główny nacisk na remont starych budynków. W okresie ostatnich dwóch lat powiat wybudował: trzyklasową szkołę w Bostyniu z mieszkaniem dla kierownika, dwuklasową w Oharewiczach

U góry na lewo droga powiatowa na odcinku Nowosiółki — Czuczewicze przed odbudową, na prawo ta sama droga po odbudowie. Dołem na lewo budowa drogi gminnej Lenin — Tymoszewicze, na prawo grobla na rozlewie rz. Łań pod wsią Łoktysze.

U góry na lewo cieleta po stadniku sejmikowym podczas pokazu hodowlanego w Łunińcu, na prawo stadnik p. Bazyla Kirbaja nagrodzony na pokazie hodowlanym. U dołu na lewo lubin niebieski i różowy puławski w jednym z pokazowych gospodarstw powiatu łuninieckiego, na prawo rasowe cieleta.

również z mieszkaniem kierownika oraz w stadjum budowy znajduje się 5 szkół.

W dziale zdrowia dokonano w r. ub. pewnych zmian w prowadzonym przez Sejmik szpitalu powiatowym w Łunińcu. Przedewszystkiem system powilonowy szpitala zamieniono na jednobudynkowy. Opuszczono budynki kolejowe i przeniesiono szpital do budynku wydzierżawionego od Skarbu Państwa. Dało to poważne oszczędności. Komorne z przeszło 5.000 zł. zmniejszyło się do około 2.000 zł. Zmniejszą się poważnie wydatki na remont, światło i opał. Zamiast 15 osób, obecnie jest 7 osób personelu, a więc również uzyskano poważne oszczędności. Szpital, szczególnie na prowincji, o tyle może mieć większe widoki powodzenia, o ile dokonywane są w nim zabiegi chirurgiczne, czego dotychczas nie było. W tym celu Sejmik zaangażował chirurga na stanowisko dyrektora szpitala, który w ciągu kilku ostatnich miesięcy dokonał szeregu pomyślnych operacyj. Dzięki temu frekwencja chorych w szpitalu stopniowo się zwiększa.

Zakładów opieki społecznej Sejmik we własnym zakresie nie prowadzi, natomiast umieszcza osoby, uprawnione do korzystania z opieki społecznej w zakładach, prowa-

dzonych przez inne Związki Komunalne.

Sieć straży pożarnych w pow. łuninieckim obejmuje 37 jednostek, przyczem na czoło prac, w dziedzinie pożarnictwa, poza wyćwiczeniem straży i zaopatrzeniem w sprzęt wysunęła się akcja obrony przeciwgazowej. Praca ta polegała na uświadamianiu ludności drogą wygłaszania odczytów z przezroczami przez instruktora pożarniczego. Pomimo ograniczonych kredytów, akcja na polu pożarnictwa rozwijana jest planowo i wykazuje poważne rezultaty.

Akcję pomocy bezrobotnym prowadził w r. 1931/32 pow. Kom. do spraw bezrobocia przy współdziałaniu gminnych i lokalnych Komitetów, a obecnie Powiatowy Komitet Pomocy Społecznej zorganizowano w sposób analogiczny. Podstawą dochodów było dobrowolne opodatkowanie się większej własności rolnej i wolnych zawodów. Zebrano w ten sposób pokaźną sumę w gotówce bo 15.025 zł. i w naturze 6.885 zł. Oprócz pomocy bezrobotnym prowadzono akcję pomocy głodującej ludności z pośród rolników. Przyczem akcję tę prowadzi się na zasadach samopomocy rolników. Bliżej akcja przedstawia się w sposób następujący: Rady Gminne

uchwalając statut o poborze zsympki na rzecz głodującej ludności, ustalają normę od dziesięciny gruntów uprawnych. Zboże zbierane jest jesienią za pośrednictwem sołtysów i koncentrowane w składach, tworzonych w siedzibach Urzędów Gminnych. Na jesieni 1932 r. zebrano około 12.000 kg. na ogólną sumę wymiaru około 40.000 kg. Pożyczka w naturze jest bezprocentowa i oddawana w naturze.

Na zakończenie nie od rzeczy będzie wspomnieć, że jak na warunki poleskie, praca łuninieckiego Zw. Komunalnego jest postawiona wysoko, to też na powszechnej Wystawie Krajowej powiat otrzymał medal złoty za całość gospodarki samorządowej.

Ogólny budżet Sejmiku Powiatowego na r. 1932/33 zamyka się cyfrą 189.030 zł., w tem na drogi 42.001 zł., oświata 1.320 zł., zdrowie publiczne 24.430 zł., opieka społeczna 15.000 zł., popieranie rolnictwa 9.063 zł.

Starostą powiatowym jest p. Eugenjusz Cedzyński — w administracji pracuje od 1930 r. Prawie do tego czasu służył zawodowo w wojsku, skąd wyszedł w szarży kapitana. Starostą łuninieckim jest od września 1932 r., poprzednio zaś zajmował analogiczne stanowisko w Nieświeżu.

Sekretarzem Sejmiku od r. 1926 jest p. Romuald Marczyński.

Inspektorem samorządowym p. Edmund Szczepaniak, — w administracji i samorządzie pracuje od 1921 r. Inspektorem w Łunińcu jest od 1931 r.

POWIAT STOLIŃSKI.

Powiat stoliński położony jest we wschodniej części wojew. poleskiego i dużym pasem graniczy z Rosją Sowiecką. Pod względem powierzchni powiat zajmuje jedno z pierwszych miejsc w Rzplitej, obejmuje bowiem 5.421 km.² Ludności liczy 124.325, zatem średnia mieszkańców na 1 km.² wynosi 18 osób, tak iż pod względem gęstości zaludnienia powiat stoliński

wyprzedza z pośród wszystkich powiatów w Polsce tylko powiaty: luniniecki i kosowski, którego gęstość zaludnienia wynosi 13,6.

Praca nad podniesieniem rolnictwa prowadzona jest tu głównie za pośrednictwem kółek rolniczych i kół młodzieży wiejskiej kierowana przez powiatowego referenta rolnego, który jest równocześnie kierownikiem O. T. O. i K. R. Jednym z głównych zadań działu rolnego jest dostarczanie rolnikom selekcyjnego ziarna siewnego i przyznać trzeba, że zrozumienie ludności jest w tym kierunku dość poważne dlatego też dużym powodzeniem cieszą się punkty czyszczenia nasion rozrzucone po terenach poszczególnych gmin. W dziale wytwórczości roślinnej Wydział Powiatowy prowadzi konkursy oraz pokazowe poletka łąkowe. Nadto konkursy przysposobienia rolniczego prowadzone są przez O. T. O. i K. R. wśród samodzielnych gospodarzy, zaś przez Związek Młodzieży Wiejskiej wśród młodzieży. Ponieważ w powiecie stolińskim odczuwa się brak ziemi uprawnej i gospodarstwa rolne są bardzo rozdrobnione, przeto głównym dochodem większej części rolników jest hodowla bydła i trzody chlewnej, dlatego w tym dziale Wydział Powiatowy stara się podnieść gatunek bydła i umieścić na terenie gmin 4 buhaje zarodowe rasy czerwonej polskiej. Zaznaczyć należy, że kilka obór jest już pod nadzorem państwowym. Kwaśne łąki, a zatem zła pasza dla krów nie jest pomyślna dla wytwórczości mlecznej, tem niemniej powiat posiada 2 mleczarnie spółdzielcze, z których jedna, — w Bereznem prosperuje b. pomyślnie. Druga taka mleczarnia jest w Dawidgródku. Z organizacyj rolniczych powiat posiada przeszło 20 kółek rolniczych, 25 kół młodzieży i jedną spółdzielnię „Rolnik Stoliński“, która przed kilku lat chyliła się ku upadkowi, dopiero radykalna sanacja stosunków finansowych, organizacyj-

nych i wreszcie wolny skład soli pozwoliły tej pożytecznej placówce otrząsnąć się z poprzednich niedomagań i stanąć na mocniejszych podstawach.

Tak wygląda w zarysach praca dokoła popierania rolnictwa w pow. stolińskim, jednakże najważniejszym działem, w tej dziedzinie, jest meljoracja zapoczątkowana dopiero w r. 1931. W kwietniu tego roku Powiatowy Związek Komunalny zaangażował specjalnego technika meljoranta i praca ta prowadzona jest już należycie, w porozumieniu z Biurem Projektu Meljoracji Polesia. Po przełamaniu pierwszych lodów t. j. po uświadomieniu ludności o dobrodziej-

P. Józef Kozieradzki — stoliński Starosta powiatowy.

stwie odwodnienia zabagnionych terenów i po uchwaleniu szarwaruku do tych robót, już w r. 1931 wykopano na terenie powiatu, przez samorządy, prócz Okręgowego Urzędu Ziemskiego, 2 km. nowych rowów oraz odkopano 23 km. starych. W r. ub. wykopano dalszych 12,3 km., oraz oczyszczono 19,5 km. starych rowów odwadniających, praca ta kontynuowana będzie nadal i obecnie znajduje już duże zrozumienie. Dodać należy, że jest to główne zadanie władz powiatowych i w tym kierunku skierowano największy wysiłek pracy samorządu.

Drugim, niemniej, ważnym dziełem są drogi, bowiem powiat ten nietylko, nie posiada dróg bitych, ale istniejące drogi gruntowe jeszcze przed kilku laty znajdowały się w stanie wprost oplakany, ze względu na niziny i bagnisty teren. Drogi zatem buduje się b. intensywnie, a największego wysiłku wymagają: budowa wysokich grobli i długich mostów. W pracy tej zastosowano również szarwaruk, przyczem zainteresowane gminy uchwalają go nietylko dla samorządowych dróg, lecz i państwowych. Długość mostów jest tu b. poważna, przekracza bowiem często 100 mtr. Jeden z takich mostów, o rozpiętości 103 metr. wybudowany został na rz. Syreń pod Wysockiem za sumę zaledwie 18.000 zł., dzięki temu, iż prócz szarwaruku budowany był przez oddział saperów, przyczem budowa jego trwała tylko 2,5 miesiąca. Ogółem wybudowano na drogach państwowych 13.847 mtr. bież. mostów, na powiatowych 865 mtr. bież., wojewódzkich 102 mtr. i gminnych 2.000 mtr. bież.

Do głównych bolączek powiatu należy także brak odpowiednich lokali szkolnych. Aby temu zaradzić w r. 1930 zorganizowano powiatowy Fundusz Budowy Szkół. Z funduszu tego wykańcza się obecnie 2 szkoły. Murowana w Dawidgródku o 23 salach, na którą wydano już 260.000 zł. oraz drewniana o 3-ch klasach w Rzeczycy, która kosztuje dotychczas 20.000 zł. Nadto, w sezonie, rozpocznie się budowa 6-o kl. szkoły w Rublu, 4-o kl. w Wielemiczach i 2-u kl. w Bereżkach.

W dziale zdrowia publicznego wysunąć należy szpital sejmikowy w Stolinie na 50 łóżek z oddziałami: chirurgicznym, ginekologicznym, wewnętrznym i oddzielnym pawilonem dla chorób zakaźnych. Obecnie organizuje się oddział weneryczny. Szpital ten mieści się w budynkach własnych pow. Związku Komunalnego, których remont oraz inwestycje wewnętrzne z wyekwipowaniem w doborowe przyrządy

U góry, uczestnicy organizacyjnego Zjazdu pow. Funduszu Emerytalnego Pracowników Komunalnych pow. stolińskiego. Pośrodku siedzi p. Starosta Kozieradzki. U dołu grupa uczestników Kursu Przeciwjagliczego pow. stolińskiego odbytego w grudniu 1932 r.

Grupa uczestników kursu przodowników Kół Młodzieży Wiejskiej pow. stolińskiego, odbytego w dniach 19 — 26 lutego 1933 roku, z p. Starostą Kozieradzkiem na czele.

medyczne jak lampa kwarcowa, narzędzia chirurgiczne i t. p. wyniósł przeszło 300.000 zł. Przy szpitalu mieści się również przychodnia lekarska.

Poza opieką zakładową, prowadzoną przez Wojew. Międzykom. Zw. Opieki Społecznej, Wydział Powiatowy prowadzi opiekę otwartą przez zastosowanie pomocy indywidualnej, polegającej na udzielaniu opieki tymczasowej, względnie wsparcia doraźnego osobom, które znalazły się w trudnych warunkach materialnych. Nadto zapewnia się opiekę materialną i wychowanie sierot oraz dzieci zaniedbanych przez utrzymywanie ich w zakładach opiekuńczych i przygotowanie do samodzielnego życia drogą umożliwienia im osiągnięcia fachowego wykształcenia w różnych zawodach, jak również przez roztoczenie opieki nad starcami i osobami fizycznie upośledzonymi.

Zważywszy, że stan bezpieczeństwa powiatu od pożarów przedstawia się, w pow. stolińskim, dość groźnie ze względu na zabudowanie osiedli niemal wyłącznie budynkami drewnianymi, krytymi prze-

ważnie słomą prowadzi się akcję rozwoju straży pożarnych. Powiat do r. ub. posiadał stałego instruktora pożarniczego, którego obowiązkiem było lustrowanie oraz stałe instruowanie i ćwiczenie istniejących w powiecie 31 straży ogniwowych, jak również organizowanie nowych, tam gdzie ich dotąd nie było. Obecnie pracę tę prowadzi sekretarz Okr. Zw. Straży Pożarnych.

Ogólny budżet Pow. Zw. Komunalnego na r. 1932/33 zamyka się cyfrą 411.017 zł., w tem na drogi 35.000 zł. (prócz szarwarku), zdrowie publiczne 25.424 zł., opieka społeczna 15.171 zł., popieranie rolnictwa 17.620 zł.

Starostą powiatowym jest p. Józef Kozieradzki, — w administracji pracuje od września 1929 r. po-

czątkowo w Wileńskim Urzędzie Wojewódzkim, potem jako zast. Starosty Grodzkiego w Wilnie, zaś od marca 1930 r. jest Starostą pow. stolińskiego. Do r. 1929 służył zawodowo w wojsku będąc ostatnio Komendantem Szkoły Podchorążych rezerwy nr. 2 w Tomaszowie Lubelskim.

Sekretarzem Wydziału Powiatowego jest p. Wirgiljusz Odon Niepiekło — absolwent W. S. H. w Warszawie. W samorządzie pracuje od r. 1929, początkowo jako inspektor samorządowy pow. buczackiego. Stanowisko sekretarza Wydziału Pow. w Stolinie zajmuje od września 1931 r.

Inspektorem samorządowym od r. 1930 jest p. Władysław Gąsiowski, który w Sejmiku stolińskim pracuje już od r. 1928.

Samorządy miejskie

MIASTO KOBRYŃ.

Pierwsze wzmianki historyczne o Kobryniu pojawiają się w XII stuleciu. Kobryń był zamkiem warownym. W 1286 r. książę na Wło-

dzimierzu Wołyńskim, Włodzimierz Wasilkowicz zapisał miasto Kobryń z miasteczkiem Horadcem żonie swojej Oldze Romanównie.

Za czasów Wielkiego Księstwa

Litewskiego posiadał Kobryń swoich suwerennych książąt z rodu Włodzimierza Olgierdowicza. Ostatnim księciem kobryńskim był Teodor Iwanowicz, po jego śmierci król Zygmunt I darował Kobryń marszałkowi Kostewiczowi, następnie żonie swojej Bonie; po wyjeździe królowej Bony do Włoch, Kobryń zaliczono do dóbr królewskich.

Za czasów Zygmunta Augusta w 1563 r. rewizję dóbr królewskich Kobryń, przeprowadził Dymitr Sapiecha. Po śmierci Stefana Batorego Kobryń przeszedł na własność Anny Jagiellonki, która nadała miastu Magdeburskie prawa.

W 1626 r. odbył się w Kobryniu zjazd biskupów unickich. W 1653 zajęły Kobryń wojska szwedzkie nie przyczyniając miastu większych szkód. W roku 1662 zniszczyły Kobryń wojska polsko-litewskie, w czasie buntu za niewypłacenie żołdu, od tej chwili zaczął się upadek miasta.

Po trzecim rozbiorze Polski, Imperatoryca Katarzyna II darowała Kobryń Suworowowi, który zniósł starożytne fortyfikacje miasta.

W 1795 r. Kobryń zaliczono do miast powiatowych guberni Litewskiej, w 1796 gub. Słonimskiej, w 1802 gub. Grodzieńskiej. W 1812 pod Kobryniem odbyła się bitwa wojsk Napoleona z wojskami rosyjskimi, zakończona zwycięstwem Rosjan nad pułkami Sułkowskimi, jako dowód zwycięstwa powstał kamienny pomnik ozdobiony starożytnymi armatami, w 1920 r. na tym pomniku pułki polskie wmurowały pamiątkową tablicę.

Miasto posiada historyczne mury klasztoru Bazylianów, obecna siedziba Sądu Grodzkiego.

W 1915 roku Kobryń zajęły wojska niemieckie, odstępujące wojska rosyjskie spaliły częściowo miasto, niszcząc hale na rynku, pałac most na Muchawcu i dwo-

Z m. Kobrynia: rząd górny od lewej do prawej: gmach Magistratu, pomnik Tadeusza Kościuszki, armaty umieszczone koło pomnika pochodzą z czasów Napoleona; p. Michał Zawadzki — burmistrz m. Pośrodku na lewo: gmach elektrowni miejskiej; hale Jagiellońskie, odbudowane w 1926 r. i agregaty elektrowni. U dołu: budująca się 7-ia kl. szkoła powszechna.

rzec kolejowy. Około 40% ludności wyjechało do Rosji.

W 1919 roku Kobryń miasto i powiat zaliczono do Okręgu Brzeskiego Zarządu Cywilnych Ziem Wschod., w 1920 roku przyłączono do etapów przyfrontowych, następnie do Woj. poleskiego.

Z powrotem Kobrynia do Ojczyzny zaczyna się szybko rozwój miasta jako siedziby urzędów admin. i samorząd., sprzyja położenie przy kolei Brześć, Pińsk, drogach bitych, Kobryń Brześć, Kobryń Włodawa. Kobryń przecina droga wodna Muchawiec kanał Królewski.

Przemysł i handel odbudowywa się o czym świadczą trzy młyny mechaniczne, tartak, 3 cegielnie, 2 olejarnie, 3 wytwórnie betonowe, garbarnia, 2 mydlarnie, wyroby powroźów, wyroby koszykarskie, kamieniarsko-rzeźbiarskie, 2 zakłady mechaniczne, przedsiębiorstwo elektrotechniczne.

Na terenie miasta jest Szpital Sejmikowy, Szpital żydowski odbudowany, lecz nie urochomiony z braku środków. W mieście kościół, 3 cerkwie, 1 synagoga.

Shronisko dla dzieci prowadzi

Sejmik, Schronisko dla dzieci i starców żydów subsyduje magistrat.

W mieście istnieje gimnazjum państwowe, dwie 7 kl. szkoły powszechne, żydowska szkoła rzemiosł i 3 szkoły żydowskie wyznaniowe.

Zaczęto budować szkołę powszechną kosztem 360.000 zł., na którą wydano 209.000 i budynek jest już pod dachem, lecz braknie środków na wykończenie.

W 1926 roku wybudował mag. elektrownię kosztem 380.000 zł. o dwóch silnikach Diesla 100 i 150 koni. Rzeźnia miejska założona w 1863 r., obecnie przebudowana 1931 roku, kosztem 26.000 zł. wybudowano gmach Magistratu.

Odbudowano spalone na rynku hale, wybudowano 5 studzien artezyjskich kosztem 60.000 zł. głębokości od 40 m. do 162 m. Zabrakowanych ulic jest 42%.

Dokonano pomiarów miasta kosztem 21.000 zł.

Miasto Kobryń zajmuje obszar 641 ha. 8378, w tem ulic i placów 33 ha 9723 gruntów i placów własnych w obrębie miasta 42 ha. 3283 po za granicą miasta 75 ha. Ludności 10.177.

Ośrodek zdrowia miejski z braku środków zlikwidowany w 1932 roku.

Na zakończenie dodać należy iż w mieście jest straż ochotnicza sybsydjowana przez Magistrat, posiada motopompę, w najbliższym czasie projektuje się zakup autopotowia.

Ogólny budżet miasta na r. 1932/33 zamyka się cyfrą 255.127 zł., w tem na oświatę 39.703 zł., opieka społeczna 47.540 zł., bezpieczeństwo publiczne 28.637 zł.

Burmistrzem od r. 1929 jest p. Michał Lewandowski. Od r. 1930 pełni obowiązki Burmistrza, z nominacji 1931 roku został ponownie wybrany. Urodzony jest na Polesiu w m. Deraczu, w 1902 roku za udział w walce o język polski został wydalony z gimnazjum w Pińsku, kończy w Baku na Kaukazie, 1909 roku. Kończy wydział rolny politechniki w Kijowie, do 1918 roku pracuje na Ukrainie i Podolu, biorąc czynny udział w życiu społecznym. W 1918 roku wraca do Kobrynia, bierze udział w organizacji gimnazjum polskiego, w czasie okupacji niemieckiej, staje na czele polsko-amerykańskiej pomocy dzieciom. Jako prezes komitetu rodziców przyczynia się do upaństwowienia gimnazjum, uzyskania i rozbudowy gmachu gimnazjalnego. W 1920 wstępuje jako ochotnik do 216 pułku art. polowej, otrzymuje medal za wojnę i oznakę honorową 83 syb. pułku piechoty. Po wystąpieniu z wojska obejmuje stanowisko zastępcy starosty w Kobryniu, po uzyskaniu dyplomu nauczycielskiego wraca do pracy w gimnazjum państwowem; z chwilą wprowadzenia Samorządu, pracuje jako członek wydziału pow. Wydziału Wojewódzkiego do 1932 — obecnie sejmiku i rady wojewódzkiej; od sejmiku wybrany zostaje do Rady Zjazdu Sam. w Warszawie. W 1920 roku zostaje mianowany sędzią honorowym przy Sądzie Okręgowym w Pińsku.

MIASTO ŁAHISZYN.

Miasto jest b. stare a chociaż bliższych danych o jego powstaniu brakuje, jednak znajduje się obecnie dokument z r. 1632, mocą którego król Władysław IV nadaje herb miasta Łahiszyn. Wówczas Łahiszyn wchodził w skład dóbr książąt Radziwiłłów.

Obecnie miasto liczy 2.648 mieszkańców i zajmuje 4.218,3 ha.

Do największych inwestycji przeprowadzonych w mieście należy 7-o kl. szkoła powszech. murywana, wybudowana z Powiatowego Funduszu Szkolnego kosztem 236.360 zł. jest to najładniejsza szkoła w pow. pińskim wykonana według najnowszych wskazań technicznych. Ulice w mieście nie są jeszcze wybrukowane, rozpoczęto dopiero brukowanie Al. Wolności na długości 0,5 km. Od r. 1930 buduje się gmach Magistratu obejmujący 9 ubikacji. Przyczem gmach wybudowany jest całkowicie, pozostają tylko urządzenia wewnętrzne. W miasteczku jest targowica zwierzęca na której odbywa się 6 jarmarków w roku, z których szczególnie 3 są b. duże. Niezależnie od tych, pierwszego każdego miesiąca są miejskie jarmarki, przyczem specjalnie handlują bydlęciem opasowem. Jarmarki te są obsyłane b. obficie, bowiem dochodzą do 5.000 sztuk bydła. Przy miejscu uboju mieści się ambulatorjum weterynaryjne pod kierunkiem stałego felczera. Od początku r. 1929 jest też przychodnia lekarska ze stałym lekarzem.

Z organizacyj społecznych i użyteczności publicznej znajdują się w mieście: Straż ogniowa posiadająca własną remizę z salą teatralną, 1 oddz. zw. strzeleckiego, 1 hufiec p. w., 2 stow. młodzieży polskiej i punkt czyszczenia nasion. Bardzo dobrze prosperuje kasa im. Stefczyka. W r. 1927 zorganizowano Tow. Domu Ludowego, które buduje dom z funduszu polaków-obywateli Łahiszyna przebywających w Ameryce. W niedługim czasie uruchomiona będzie mleczarnia spółdzielcza, która obecnie znajduje się w stadium organizacji. Na zakończenie godnym zanotowania jest fakt, iż miasto oddało jeden ze swych budynków na rzecz Zw. Strzeleckiego i zorganizowano tam świetlicę strzelecką, w drugim domu miejskim mieści się świetlica Stow. Młodzieży Polskiej.

Ogólny budżet miasta na r.

1932/33 zamyka się cyfrą 25.868 zł. 16 gr., w tem na oświatę 5.448 zł., opieka społeczna 2.350 zł., zdrowie publiczne 1.660 zł.

W skład Rady Gminnej wchodzi pp.: Adam Bogdanowicz, Paweł Bogdanowicz, Leon Czeczotko, Ajzyk Kletenik, Lejba Liwszyc, Józef Jabczyk, Franciszek Matlingiewicz, Tomasz Nikonowicz, Stefan Popiołkiewicz, Michał Pryputniewicz i Andrzej Szawliński.

Magistrat składa się z pp.: Antoni Bulczyński — burmistrz urzędujący od września 1930 r., Piotr Korolewicz — viceburmistrz i Adam Łobaczewski — ławnik.

Sekretarzem od marca 1931 r. jest p. Józef Kąkolewski.

MIASTO LUNINIEC.

Miasto liczące obecnie 8.800 mieszkańców powstało dopiero w r. 1920. Do tego czasu była to osada kolejowa pińskiego powiatu. Nie było tu więc ani bruków, ani też wogóle innych inwestycji.

W związku z tem przed nowym samorządem miejskim stanął ogrom prac inwestycyjnych. Dziś śródmieście jest zabrukowane oraz przy zabrukowanych ulicach położone są również chodniki betonowe wyrabiane we własnej betoniarni. Jednak w tym dziale pozostaje jeszcze wiele do zrobienia, co przewidziane jest w planie gospodarki miejskiej na następne lata. Najgłówniejszą inwestycją jest murowana 7-o kl. bliźniacza szkoła powszechna częściowo ukończona w r. 1929 bez kanalizacji lecz z centralnem ogrzewaniem. Budowa ta kosztowała dotychczas 307.839 zł., na całkowite wykończenie potrzeba jeszcze minimum 80.000 zł. Innych inwestycji jeszcze nie przeprowadzono. Do najbliższych zamierzeń należą: budowa rzeźni miejskiej, bowiem dotychczasowa zupełnie nie odpowiada swemu zadaniu; budowa elektrowni miejskiej, przyczem Łuniniec ma już światło elektryczne, lecz prąd czerpie z elektrowni kolejowej. Dalej Magistrat obecny mieści się w dzierżawionym budynku, kosztownym i niewygodnym, zatem budowa własnego gmachu

Pracownicy Magistratu m. Łunińca. Pośrodku siedzi p. Burm. Wojciechowski.

Viceburmistrzem jest p. Michał Stankiewicz, oraz ławnikami pp.: Aron Durezyn i Aleksy Oleszkiewicz.

Sekretarzem od 1928 r. jest p. Mikołaj Kirszewski — czynny członek i komendant Strzelca miejskiego.

W skład Rady Miejskiej wchodzi pp.: Lejb-Abram Ajzenberg, Mejer Blachar, Dr. Bazyli Bogorodzicki, Mściśław Bulhakow, Lewan Chowrebo-Szwili, Andrzej Chrebtowicz, Edward Chomentowski, Michej Dranicz, Lejzer Epsztejn, Boruch Gerculin, Don Grynstejn, Nechemja Hofsztajn, Menachym Leszczyński, Wiesław Malczewski, Stefan Martynow, Paweł Oleszkiewicz, Michał Pawlukowicz, Szymon Pryszkulnik, Wenczysław Siewruk, Witold Stankiewicz, Józef Zamorski, Włodzimierz Zuk.

MIASTO STOLIN.

Stolin jest miastem młodem, bowiem został wydzielony z gminy wiejskiej w kwietniu 1923 r. Obecnie jest też miastem powiatowym o ludności 6.319, zajmując obszar około 3.570 ha.

Po wydzieleniu miasta z gminy nie było tu nawet bruków, nie mówiąc o innych inwestycjach. Dzięki intensywnej pracy, mając do pokonania trudności braku kamienia w okolicy miasto zabrukowane jest obecnie w 20% oraz ułożono chodniki betonowe na główniejszych ulicach. Nawiększą inwestycją była jednak elektrownia uruchomiona przez miasto w r.

należy również do rzędu koniecznych inwestycji, zwłaszcza iż byłaby to pierwsza własna nieruchomości miejska, bowiem wspomnieć warto iż miasto nie posiada nawet własnych placów, ulice jego mieszczą się na terenach gromady wiejskiej, do której należy całe terytorjum Łunińca, obejmujące 960 ha.

W dziale oświaty miasto posiada: 8-o kl. gminazjum państwowe, niższą szkołę techniczną, zowodową szkołę szycia i kroju oraz szkołę powszechną.

Z inwestycji użyteczności publicznej, poza wymienioną wyżej rzeźnią miasto posiada: szpital utrzymywany przez Sejmik Powiatowy, Przychodnię Lekarską, Stację Opieki nad Matką i Dzieckiem oraz dobrze zorganizowaną ochotniczą straż ogniową mieszczącą się w remizie miejskiej, przyczem władze miejskie z uwagi na większość drewnianych budynków, strażą tą opiekują się troskliwie.

Organizacje społeczne znajdują duże zainteresowanie wśród miejscowego społeczeństwa, to też rozwijają się dobrze, a są tu: Zw. Strzelecki, Macierz, Kółko Młodzieży i szereg innych organizacji powiatowych.

W maju r. ub. odbyło się uroczyste odsłonięcie pomnika Marszałka Piłsudskiego, z brązu, projektu rzeźbiarza Leonarda Marczewskiego.

Ogólny budżet miasta na r. 1932/33 zamyka się cyfrą 105.201 zł., w tem na oświatę 12.791 zł., zdrowie publiczne 7.025 zł., opieka społeczna 9.072 zł. bezpieczeństwo publiczne 7.205 zł.

Burmistrzem miasta jest p. inżynier Ryszard Wojciechowski z zawodu inżynier mechanik. Politechnikę ukończył w Brunświku i akademię rolniczą w Hohenheimie. B. członek sekcji rolnej przy Tow. Przemysłu i Handlu w W-wie, która była początkiem C. T. R., b. prezes Zw. Ziemiaków pow. skierniewickiego. W czasie walk niepodległościowych i podczas okupacji niemieckiej pracował b. gorliwie w polskich organizacjach społecznych, za co też siedział 3 miesiące w więzieniu łódzkim. Burmistrzem miasta jest od lutego 1932 r.

Gmach elektrowni miejskiej m. Stolina. U góry od lewej do prawej pp.: Wacław Terlikowski — burmistrz, Jan Jagucki — sekretarz Magistratu i Józef Andrzej Piotrowski — rachmistrz Magistratu.

1929. Elektrownia zaopatrzona jest w 2 motory Diesla, jeden o sile 75 k. m., drugi 25 k. m. Całkowity koszt budowy elektrowni wyniósł 230.000 zł. Następnie wybudowano i urządzono rzeźnię przystosowaną zupełnie do miejscowych potrzeb.

Już w r. 1922 miasto wybudowało remizę dla straży, która obecnie jest rozbudowana. W budynku remizy mieści się również kino.

Obecnie władze miejskie nie myślą o dalszych inwestycjach, bowiem już dokonane, a zwłaszcza elektrownia, pochłonęły poważne sumy.

Ogólny budżet miasta na r. 1932/33 zamyka się cyfrą 53.453 zł., w tem na oświatę 9.968 zł. 16 gr., zdrowie publiczne 550 zł., opieka społeczna 8.346 zł. 66 gr. Nadto jest budżet elektrowni w kwocie 42.196 zł. 99 gr., rzeźni — 9.807.

W skład Rady Miejskiej wchodzi pp.: Jan Anastasiuk, Szolom Bojer, Aron Durczyn, Aron Fijałkow, Jankiel Glinieński, Boruch Golman, Sról-Morduch Gorodeński, Lejzor Kacman, Filip Mielnik, Walerjan Strzelecki, Jan Mielnik i Bazyl Wołoncewicz.

Zarząd stanowią pp.: Waclaw Terlikowski — burmistrz urzędujący od sierpnia 1932 r., Jan Naporą — viceburmistrz i Naum Tyleczyn — ławnik.

Sekretarzem od kwietnia 1932 r. jest p. Jan Jagucki — w Magistracie m. Stolina pracuje od 1927 r.

MIASTO DAWIDGRÓDEK.

Jest to miasto b. stare, nazwę swą zawdzięcza Dawigródek prawdopodobnie jednemu z książąt turowskich, który na chrzcie św. przyjął imię Dawida i był fundatorem obecnego miasta. W r. 1586 Zygmunt August podarował Dawigródek księciu Mikołajowi Radziwiłłowi i został zatwierdzony jako ordynacja książąt Radziwiłłów. W wieku XVII miasteczko poniosło wielkie klęski od zbuntowanego kozactwa, było kompletnie zniszczone i długo nie mogło zaleczyć swych ran.

Obecnie miasto liczy 11.374 mieszkańców w tem 70% chrze-

ścian i nosi charakter wybitnie handlowy. Przyczem podkreślić należy, że mieszkańcy Dawigródka odznaczają się niezwykłą przedsiębiorczością, tak iż, głównie w sezonie letnim, rozjeżdżają się po całej Polsce sprzedając lody, sery miejscowe i t. p. Nadto mieszkańcy miasta — rolnicy znani są z hodowli nasion selekcyjnych oraz szewstwa i garbarstwa.

Inwestycje miejskie datują się tutaj od r. 1926. Najgłówniejszą z nich jest rzeźnia wybudowana w 1928 r. kosztem 37.000 zł., przystosowana zupełnie do potrzeb miejscowych oraz elektrownia miejska uruchomiona 19 marca 1930 r. z lokomobilą Wolfa o sile 150 k. m. zastosowana na drzewo i trociny. Koszt tej elektrowni wyniósł 282.000 łącznie z budową, urządzeniem i placem. W r. ub. uruchomiona została 7-o kl. szkoła powszechna z klasami równoległymi, narazie w 4-ch klasach, dalsza budowa tego murowanego gmachu jest na wykończeniu i całość wynosić będzie około 400.000 zł. Do tyczas wydano na nią 270.000 zł. Prócz tej miasto posiada 3 budynki własne, w których mieści się cała 7-o klasowa szkoła powszechna.

W stadjum urządzenia znajduje się obecnie targowica, której budowa posuwa się powoli ze względu na poczynione już inwestycje, które wyeksponowały budżet miasta.

Z organizacyj społecznych na pierwszym miejscu postawić należy straż ogniową wyekwipowaną dość dobrze, która wybudowała już własną remizę z salą teatralną. Druga straż znajduje się w przedmieściu. Olpień, w którym jest też

koło młodzieży wiejskiej i kółko rolnicze. Dobrze prosperują mleczarnia spółdzielcza i kasa im. Stefczyka. Z organizacyj wychowania fizycznego są: 1 oddz. zw. strzeleckiego, drużyna harcerzy i klub sportowy „Horyń”. W Dawigródku mieści się również koło regionalne Zw. Legionistów.

Z zabytków historycznych pozostał w mieście kopiec, na którym mieści się cerkiew, który według miejscowej legendy sypany był rękami tatarskich niewolników.

Ogólny budżet miasta na r. 1932/33 zamyka się cyfrą 95.493 zł., w tem na oświatę 10.924 zł., zdrowie publiczne 960 zł., opieka społeczna 2.700 zł.

W skład Rady Miejskiej wchodzi pp.: Jan Berezowski, Zachrjusz Bosowiec, Eljasz Czech, Girsz Cypin, Paweł Dziś, Josel Judowicz, Jakób Kulażyński, Szoloma Kacman, Andrzej Letun, Teodor Letun, Wincenty Lipski, Mowsza Liwyszyc, Prokop Łuński, Mowsza Łachowski, Jakób Matusiewicz, Piotr Puszkarczyk, Szmeko Reźnik, Paweł Sawicz, Jakób Samson, Aleksy Sześciuk, Teodor Kulaga, Mikołaj Pieczonik, Walf Klubnik i Ber Kac-

Od lewej do prawej pp.: Dymitr Jachniewicz — sekretarz Mag. w Dawigródku; Stefan Bednarczyk — burmistrz i Michał Leszkiewicz — rachmistrz.

Zarząd stanowią pp.: Stefan Bednarczyk — burmistrz od listopada 1926 r. kawaler Krzyża Niepodległości, Welecznych i srebrnego Zasługi; Jan Marejko — viceburmistrz oraz Dr. Mojżesz Żelkwer i Nikita Pieczonik — ławnicy.

Sekretarzem od 1927 r. jest p. Dymitr Jachniewicz. Rachmistrzem p. Michał Leszkiewicz.

Samorządy wiejskie

Gminy pow. Kobryńskiego

GMINA KOBRYŃ.

Obszar gminy wynosi 36.000 ha., ludności liczy 13.720, administracyjnie podzielona jest na 41 sołectw.

Gleba na terenie gminy jest przeważnie żytnio-kartoflana, przy czem nieużytki i łąki błotniste sięgają tu do 30%. Czynnych kółek rolniczych gmina nie posiada, dopiero teraz organizuje się centralę kółek rolniczych przy gminie oraz

oddziały w terenie. Jeśli zaś chodzi o kulturę gospodarstw rolnych to są one na niskim poziomie, na co składają się: gleba nieszczególna i b. rozdrobnione gospodarstwa. Od r. 1929 prowadzone są w gminie roboty meljoracyjne i wykopano dotychczas 20 km. kanałów odwadniających.

Komasacja ukończona została na terenie 13 wsi w ostatnich latach, zaś za czasów zaborców skomasowano 9 osiedli.

Mając na uwadze podniesienie dobrobytu ludności we wsi Błoty założono szkołę koszykarską, dzięki której nieużytki obsadzone są wikliną, z której w porze zimowej gospodarze rolni wyrabiają różne przedmioty koszykarskie. Domowy ten przemysł cieszy się coraz większą frekwencją. Wieś Błota była niegdyś majątkiem O. O. Jezuitów i w cerkwi miejscowej przechował się piękny dokument z tych czasów t. j. z końca XVIII w., mocą którego Jezuiti ofiarowali stokilkadziesiąt dziesięcin ziemi na utrzymanie parocha prawosławnego. Jest więc to najlepszy dokument świadczący o polskiej tolerancji.

Własnych dróg bitych gmina nie budowała, bowiem niema na tym terenie kamienia, natomiast rokrocznie naprawiane są drogi gruntowe.

Na ogólną ilość 16 szkół powszech., 9 mieści się we własnych budynkach, z tych 3 wybudowane w latach 1925 — 1929 kosztem 40.000 zł., nadto 3 szkoły zostały gruntownie odnowione.

Straż ogniowa jest tu tylko jedna. Istnieje też jeden oddz. zw. strzeleckiego, jeden hufiec p. w. i jedno koło młodzieży wiejskiej.

Ogólny budżet gminy na r. 1932/33 zamyka się cyfrą: 66.523 zł. 45 gr., w tem na oświatę 17.898 zł. 69 gr., opieka społeczna 9.477 zł. 45 gr., pop. rolnictwa 980 złotych.

W skład Rady Gminnej wchodzi pp.: Michał Zawadzki, Jan Niczyporuk, Paweł Kozioł, Jan Czyrun, Radjon Śliwa, Stanisław Błocki, Jakób Patiejuk, Demian Kosobudzki, Filip Demidziuk, Ki-

rył Prokopuk, Dymitry Borysiuk i Jan Kluka.

Zarząd stanowią pp.: Arsenjusz Lewicki — wójt urzędujący od r. 1922, kawaler podwójnego Krzyża Walecznych i szeregu innych odznaczeń polskich, następnie 2-ch krzyży francuskich, jak to: de la Victoire i Commemorative grande de Guerre. Za wzorowo prowadzone gospodarstwo rolne otrzymał medal 3-go Maja. Jest to jednostka b. czynna na polu pracy społecznej. Bolesław Gronostajski — zast. wójta i Michał Terpiłowski — ławnik.

Sekreterzem od 1925 r. jest p. Jerzy Wiewiórka.

GMINA HORODEC.

Obszar gminy wynosi 34.000 ha., ludności liczy 9.500, administracyjnie podzielona jest na 17 sołectw.

Gleba na terenie gminy jest żytnio-kartoflana, lecz około 35% ogólnego terenu zajmują nieużytki. Punktów kopulacyjnych, czyszczenia nasion, ani kółek rolniczych gmina nie posiada. Już od r. 1929 gmina przeprowadza roboty meljoracyjne za pomocą gruntownego odkopywania kanału Huddlińskiego na którym wykończono roboty o przestrzeni 3 km. bież. Przez teren gminy przepływają 2 największe kanały pow. kobryńskiego t. j. Królewski i Orzechowski. Komasacja ukończona została w trzech wsiach, zaś w stadjum komasacji znajdują się dalsze 3 wsie.

Rokrocznie naprawiane są tu drogi gruntowe za pomocą faszynowania. Nadto wybudowano 13 mostów, z tych 2 o rozpiętości 11 mtr. i 70 przepustów betonowych.

Ogółem gmina ma 9 szkół powszech., z tych 5 mieści się we własnych budynkach.

Straże ogniowe są tu 2, lecz dobrze wyekwipowana jest tylko jedna, w miasteczku Horodec. Istnieją też: 1 oddz. zw. strzeleckiego i 2 koła młodzieży wiejskiej.

W r. ub. z dobrowolnych ofiar gmina wybudowała w Horodecu Dom Ludowy, przy którym zorganizowano Kółko Dramatyczne. W Domu tym jest również 4-0

lampowy odbiornik radiowy i biblioteka.

W styczniu r. b. gmina kupiła parterowy dom drewniany za sumę 2.500 zł., który obecnie jest przebudowany i pomieszczona tam będzie kancelarja Urzędu Gminy.

Z zabytków historycznych pozostał w Horodecu kościół murowany z XVI w.

Ogólny budżet gminy na r. 1932/33 zamyka się cyfrą: 37.904 zł., w tem na oświatę 11.416 zł., opieka społeczna 3.990 zł., pop. rolnictwa 1.190 zł.

W skład Rady Gminnej wchodzi pp.: Emiljan Chwyrysiuk, Roman Chursin, Mikołaj Demianiuk, Sawa Dreniuk, Eljasz Fiedosiuk, Teodor Konończyk, Abram Ieko Kupryjański, Izydor Łomaka, Jan Mechta, Jan Szykasiuk i Filip Walski.

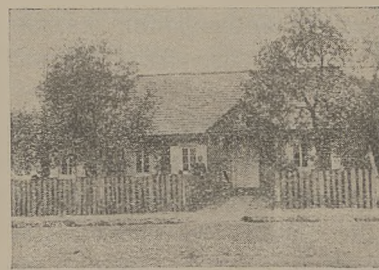
Zarząd stanowią pp.: Bolesław Śnieżko-Błocki — wójt urzędujący od kwietnia 1931 r., przyczem był już wójtem tej gminy w latach 1924 — 1927, Jerzy Pakaluk — zast. wójta i Józef Sawicki — ławnik.

Sekreterzem od września 1930 r. jest p. Teofil Szczypiorski.

GMINA ANTOPOL.

Obszar gminy wynosi 23.977 ha., ludności liczy 10.998, administracyjnie podzielona jest na 16 sołectw.

Gleba na terenie gminy jest piaszczysto - gliniasta, przyczem większość ziemi posiadają drobni gospodarze rolni, których gospodarstwa prowadzone są na niskiej kulturze. Czynne jest w gminie jedno kółko rolnicze z punktem czyszczenia nasion. Od r. 1928 gmina prowadzi roboty meljoracyjne odkopując stare kanały odwadniające i odkopano już 18 km. kanałów. Nadto Urząd Ziemi roz-

Gmach Urzędu Gminy Antopol.

Widok na m. Antopol.

począł, przed dwoma laty, kopanie nowych kanałów wykonywanych za pomocą szarwarku gminnego. Również daleko posunięte są roboty komasacyjne i 4 wsie zostały scalone, zaś 2 wsie znajdują się w stadjum komasacji. Na zakończenie działu rolnego wspomnieć warto iż na terenie gminy, — w Torokaniu mieści się państwowa męska szkoła Rolnicza.

Poza naprawą dróg gruntowych, własnych dróg bitych gmina nie posiada. Rok rocznie budowane są mosty i przepusty betonowe.

Na ogólną ilość 10 szkół, 6 mieści się we własnych budynkach, z tych jeden 2-u kl. wybudowany przez gminę w r. ub. kosztem zaledwie 6.000 zł., bowiem budowa prowadzona była sposobem gospodarczym przy świadczeniach naturalnych miejscowej ludności.

Sieć straży ogniowych jest tu dość znaczna, obejmuje bowiem 6 jednostek strażackich. Istnieją też: oddz. zw. strzeleckiego, 2 hufce p. w., 2 koła młodzieży wiejskiej. W trakcie budowy znajduje się Dom Ludowy w Antopolu. Rozpoczęto też budowę pomnika Marsz. Józefa Piłsudskiego, który stanąć ma na rynku antopolskim, nazwanym już placem Marszałka Piłsudskiego.

Z zabytków historycznych pozostał w Torokaniu klasztor z XVI w. ufundowany przez królową Bonę.

Ogólny budżet gminy na r. 1932/33 zamyka się cyfrą 54.028

zł. 62 gr., w tem na oświatę 20.237 zł., opieka społeczna 5.933 zł. 76 gr., zdrowie publiczne 2.200 zł. pop. rolnictwa 2.640 zł.

W skład Rady Gminnej wchodzi pp.: Jan Aleksiejczyk, Emiljan Dragun, Siła Gryńiewicz, Antoni Kobierski, Borys Laszko, Piotr Markowski, Grzegorz Olechnik, Grzegorz Sachacki, Stefan Seweryńczyk, Andrzej Stasiewicz, Hordziej Wójtcwicz i Arsenjusz Zdzitowiecki.

Zarząd stanowią pp.: Jakób Urbanik — wójt urzędujący od 1925 r. odznaczony Krzyżem Zasługi, Jan Bajduk — zast. wójta i Aleksander Stasewicz — ławnik.

Sekretarzem od 1923 r. jest p. Mieczysław Zajączkowski.

GMINA DZIATKOWICZE.

Obszar gminy wynosi 19.590 ha., ludności liczy 6.271, administracyjnie podzielona jest na 19 sołectw.

Gleba na terenie gminy jest przeważnie żytnio - kartoflana z b. małym procentem ziemi pszenicznej. Kółko rolnicze jest tu jedno, lecz nie przejawia intensywnej działalności. Roboty meljoracyjne, na terenie gminy, prowadzone jeszcze nie były, dopiero w r. b. rozpoczęte ma być gruntowne oczyszczanie kanału szemiotowskiego. W przeciwieństwie do meljoracyj, roboty

komasacyjne postawione są tu wysoko, bowiem 9 wsi zostało już skomasowanych, zaś 4 wsie są w stadjum komasacji oraz 8 osiedli zgłosiły chęć komasowania.

Prócz uporządkowywania dróg gruntowych, własnych dróg bitych gmina nie budowała, obecnie nosi się z zamiarem zabrukowywania osiedli.

Ogółem gmina posiada 9 szkół, z tych 2 mieszczą się we własnych budynkach, przyczem jeden z budynków, — w Derewnej 3-y kl. wykończony został w r. 1930 kosztem około 20.000 zł.

Straże ogniowe są 3 i dwie z nich wybudowały już własne remizy. Istnieją też: jeden oddz. zw. strzeleckiego, 3 koła młodzieży i jedno koło gospodyń wiejskich.

W r. 1930 gmina wybudowała własny gmach Urzędu z budynkiem gospodarczym za sumę 21.746 złotych.

Ogólny budżet gminy na rok 1932/33 zamyka się cyfrą 34.883 zł., w tem na oświatę 8.052 zł. 87 gr., opieka społeczna 900 zł., pop. rolnictwa 845 zł.

W skład Rady Gminnej wchodzi pp.: Stanisław Brzeski, Teodor Nowik, Nikifor Parfomuk, Anonjusz Zarycki, Włodzimierz Tarasiewicz, Teodor Zorka, Namu Wieleśik, Aleksander Oliwierczyk, Paweł Krysiuk, Szymon Krawczuk, Grzegorz Misiewicz i Stefan Kulik.

Zarząd stanowią pp.: Michał Konecki — wójt urzędujący od września 1929 r. i Jan Supruniuk — ławnik.

Sekretarzem od września 1928 r. jest p. Konstanty Bolesta. Pomocnikiem p. Witold Jahołkowski.

GMINA TEWLE.

Obszar gminy wynosi 22.135 ha., ludności liczy 9.244, administracyjnie podzielona jest na 29 sołectw.

Gleba na terenie gminy jest. w

Na lewo grupa sołtysów gm. Działkowicze, — na prawo, widok na Działkowicze.

Grupa pp: wójtów i sekretarzy pow. kobryńskiego.

Rząd górny od lewej do prawej pp.: Wiktor Szerszenowicz — sek. gm. Oziaty; Włodzimierz Kitajewski — wójt gm. Tewle; Arsenjusz Lewicki — wójt gm. Kobryń; Karol Ostromecki — wójt gm. Nowosiółki; Lucjan Szutkowski — wójt gm. Oziaty; Stanisław Kulakowski — sek. gm. Tewle; Konstanty Bolesta — sek. gm. Działkowicze; Jakób Rubaniuk — wójt gm. Antopol; Julian Pałaszkiwicz — pom. sek. gm. Nowosiółki. *Rząd dolny od lewej do prawej pp.:* Witold Jahołkowski — pom. sek. gm. Działkowicze; Bolesław Ancuta — sek. gm. Dywin; Michał Konecki — wójt gm. Działkowicze; Stefan Chodyncki — wójt gm. Dywin; Jerzy Wiewiórka — sek. gm. Kobryń; Mieczysław Zajączkowski — sek. gm. Antopol; Walery Pawłowicz — kanc. gm. Nowosiółki; Janusz Zeller — sek. gm. Nowosiółki.

30% pszena, 40% żytnio-kartoflana, 30% piaszczystej i podmokłej. Z istniejących tu 2-ch kółek rolniczych, jedno — w Kiwatyczach przejawia nawet żywą działalność. Roboty meljoracyjne prowadzi gmina we własnym zakresie i już od r. 1928, tak iż dotychczas wykopano 12 km. rowów odwadniających. Nadto przez teren gminy przepływają 2 kanały: Palachwa i Szewnia. W r. b. ukończona została komasacja w 3-ch wsiach, zaś zgłoszonych do komasacji jest 6 wsi. Na zakończenie działu rolnego wspomnieć warto o istniejących tu 2-ch młynach motorowych.

Rok rocznie gmina uporządkowuje swe drogi gruntowe, lecz bitych dróg niema.

Na ogólną ilość 10 szkół powszechnych, 7 mieści się we własnych budynkach, przyczem 2 z nich wybudowane są w 1929 r. kosztem 35.000 zł. Jedna drewniana, druga, — w Rynkach z pustaków.

W r. ub. gmina wybudowała własny gmach Urzędu za 10.000 zł.

Straże ogniowe są 2. Istnieją też: 3 oddz. zw. strzeleckiego, jeden kolejowy hufiec p. w., 2 koła młodzieży i jedno koło gospodyń wiejskich. Zaznaczyć należy, iż we wsi Koziszczce rozwinięte jest ko-

szycarstwo, wyroby te znajdują duży zbyt w powiecie.

Ogólny budżet gminy na rok 1932/33 zamyka się cyfrą 42.213 zł. 98 gr., w tem na oświatę 10.902 zł. 40 gr., opieka społeczna 4.984 zł. 80 gr., pop. rolnictwa 1.530 zł.

W skład Rady Gminnej wchodzi pp.: Konstanty Grudziński, Franciszek Waląg, Jan Cywilko, Jan Ostapuk, Tymofij Druhak, Andrzej Szuhaj, Sidor Gryszczuk, Jan Gubar, Nikita Chomiczuk, Daniło Jefimuk, Piotr Golach i Roman Rewtiuch.

Zarząd stanowią pp.: Włodzimierz Kitajewski — wójt urzędujący od maja 1930 r., Antoni Pisaruk — zast. wójta i Juljan ks. Puzyna — ławnik.

Sekretarzem od czerwca 1931 r. jest p. Stanisław Kulakowski.

GMINA ŻABINKA.

Obszar gminy wynosi 29.013 ha., ludności liczy 14.000, administracyjnie podzielona jest na 36 sołectw.

Północna część gminy posiada grunta lepsze żytnio-pszeniczne, część południowa żytnio-kartoflane, przyczem nieużytki zajmują około 20% terenu gminy. Czynne jest tu jedno kółko rolnicze. Dość dobrze prosperuje mleczarnia spółdzielcza w Tebrowie, licząca 327 członków. W latach 1931 — 1932 przekopano, na terenie gminy 5 km. kanału odwadniającego, obecnie projektuje się regulacja rz. Palach-

wy. Skomasowana jest tu dotychczas jedna tylko wieś Jakowczyce, oraz w stadjum komasacji znajdują się 2 wsie. Z przemysłu rolniczego wymienić należy 2 młyny parowe, 1 tartak, 1 gorzelnia, 1 krochmalnia, 1 cegielnia.

Gruntowe drogi gminne rok rocznie są naprawiane, tak iż znajdują się w dobrym stanie użytkowym. Wybudowano też 45 mostów, w tej liczbie 3 mosty ponad 10 metrów. Przepustów założono 28.

Na ogólną ilość 18 szkół, 10 mieści się we własnych budynkach i to 6 w budynkach murowanych. W latach 1928—31 wybudowane zostały 2 nowe szkoły. Jedna murowana 7-o kl. w Żabince kosztem przeszło 150.000 zł., druga drewniana 3-y klasowa w Rokitnicy.

Ogółem gmina posiada 4 straże ogniowe, z których 2 wybudowały własne remizy. Istnieją też: 1 oddz. zw. strzeleckiego, zw. rezerwistów i b. wojskowych, 3 koła młodzieży i 1 koło gospodyń wiejskich. Dobrze prosperuje Kasa im. Stefczyka.

Ogólny budżet gminy na rok 1932/33 zamyka się cyfrą: 60.315 zł. 84 gr., w tem na oświatę 18.180 zł. 14 gr., opieka społeczna 5.040 zł., zdrowie publicz. 4.248 zł. 96 gr., pop. rolnictwa 2.130 zł.

W skład Rady Gminnej wchodzi pp.: Wacław Dziekoński, Władysław Lassota, Teodor Szejdo, Grzegorz Owsianik, Włodzimierz Kowalczyk, Leon Aksiutik, Ilarjon Filipuk, Bazyli Nikitiuk, Konstanty Siemieniuk, Grzegorz Kozulko i Mowsza Lew.

Zarząd stanowią pp.: Stefan Micke — wójt urzędujący od lipca 1932 r., kawaler Krzyża Walecznych i szeregu innych i Paweł Kaliszuk — zast. wójta.

Sekretarzem od października 1932 r. jest p. Kazimierz Lubert.

GMINA OZIATY.

Obszar gminy wynosi 26.517 ha., ludności liczy 6.700, administracyjnie podzielona jest na 17 sołectw.

Ziemia orna, która zajmuje tu 35% ogólnego obszaru, jest wyłącznie żytnio-kartoflana, natomiast około 30% zajmują nieużytki. Z istniejących w gminie 2 kółek rolniczych, jedno — w os. Ulanówka jest czynne i posiada punkt czyszczenia nasion. Mleczarnie spółdzielcze są 2, prosperujące średnio. Prócz kapitalnego oczyszczenia kanału Osipówka, który przepływa przez teren gminy, w r. 1932 rozpoczęto roboty meljoracyjne na rowie spadowym, przechodzącym przez gminę na przestrzeni 15 km. W roku tym ukończono roboty na odcinku 3 km. Również w r. ub. przeprowadzono regulację rz. Butynki, na odcinku przepływającym przez teren gminy Oziaty. Do obu tych prac gmina daje świadczenia naturalne, nadzór prowadzi Urząd Ziemski. Komasacja w gminie, postawiona jest b. wysoko, gdyż 9 wsi są już scalone, zaś 6 wsi znajdują się w stadjum komasacji.

Bitych dróg gmina nie posiada. Drogi gruntowe są rokrocznie naprawiane szarwarkiem.

Ogółem gmina posiada 5 szkół powszech., z tych 4 mieszczą się we własnych budynkach.

Sieć straży ogniowych obejmuje 4 oddziały, które rozwijają się dość pomyślnie. Istnieją też: 2 oddziały zw. strzeleckiego, przyczem jeden konny; jedno koło młodzieży i 2 koła gospodyń wiejskich. Dobrze prosperuje Kasa im. Stefczyka.

Ogólny budżet gminy na rok 1932/33 zamyka się cyfrą 30.477 zł., w tem na oświatę 6.533 zł., opieka społeczna 1.551 zł., pop. rolnictwa 1480 zł.

W skład Rady Gminnej wchodzi pp.: Artur Bertholdi, Leon Bohdanowicz, Ignacy Chwiedosiuk, Daniel Andrejuk, Tichon Kozicz, Ławrenty Kuźniuk, Justyn Protasiuk, Szymon Sidoruk, Mikołaj Skołydycki, Filip Andruchowicz, Jan Królikowski i Demian Andrejuk.

Zarząd stanowią pp.: Lucjan Szutkowski — wójt urzędujący od 1930 r., Tomasz Onufrejuk — zast. wójta i Jerzy Wygonowski — ławnik.

Sekretarzem od października 1932 jest p. Wiktor Szerszenowicz.

GMINA NOWOSIÓŁKI.

Obszar gminy wynosi 27.455 ha., ludności liczy 8.273, administracyjnie podzielona jest na 15 sołectw.

Gleba na terenie gminy jest żytnio-kartoflana, średnio urodzajna. Gospodarstwa rolne oparte są głównie na hodowli bydła i nierogacizny, lecz prowadzone w niskiej kulturze, tak iż dochód z uprawy roli nie przekracza 20% ogólnego dochodu. Istnieje tu jedno kółko rolnicze, lecz nie przejawia żadnej działalności. Przy kółku tym istnieje punkt czyszczenia nasion. Pomiary dla przeprowadzenia meljoracji zostały już sporządzone na całym terenie gminy, jednakże roboty odwadniające nie były jeszcze wszczynane przez Biuro Meljoracji Polesia, jedynie gmina we własnym zakresie, wykopała nowych i odkopała starych kanałów długości 2,5 km. Komasacja ukończona została dopiero w jednej wsi, w stadjum komasacji znajdują się 2 wsie. Zaznaczyć należy, iż w gminie kwitnie tkacki przemysł ludowy i wyroby miejscowe uzyskiwały 1-ą nagrodę na wystawie Kobryńskiej w r. ub.

Własnych dróg bitych, ani zabrukowanych osiedli gmina nie posiada, lecz b. intensywnie naprawia drogi gruntowe, których jest 156 km.

Na ogólną ilość 12 szkół, 5 mieści się w budynkach własnych.

Na terenie gminy znajdują się:

3 straże ogniowe, 2 oddziały zw. strzeleckiego i 2 koła młodzieży wiejskiej.

W gminie tej był majątek Ostrowie-Zabawa, własność Romualda Traugutta. Ztąd to właśnie rozpoczął swe kroki bojowe wódz powstania styczniowego 1863 r.

Ogólny budżet gminy na rok 1932/33 zamyka się cyfrą: 37.432 zł. 52 gr., w tem na oświatę 11.415 zł. 80 gr., opieka społeczna 2.983 zł., pop. rolnictwa 1.312 zł. 50 gr.

W skład Rady Gminnej wchodzi pp.: Stefan Duszyński, Mieczysław Zahajkiwicz, Teodor Mińczuk, Jan Blejan, Cyryl Matiejuk, Izidor Biediuk, Piotr Kraczkó, Jakób Kardasz, Jan Biediuk, Taras Pietruczyk, Andronik Kitel i Aleksander Szpendik.

Zarząd stanowią pp.: Karol Ostromecki — wójt urzędujący od 1926 r., Eugenjusz Siedlecki — zast. wójta i Abram Fizzman — ławnik.

Sekretarzem od 1928 r. jest p. Janusz Zeller. Pomocnikiem p. Juljan Gaszkiewicz i kancelistą p. Walery Pawłowicz.

GMINA DYWIN.

Dywin — małe miasteczko leży w południowej części powiatu kobryńskiego. Początki Dywina, jak wielu innych miejscowości, giną w pomrocie dziejów, są jednak pewne ślady świadczące, że Dywin jest jedną z najstarszych siedzib ludzkich.

Dywin do niedawna był w całym tego słowa znaczeniu zapadłą miejsciną, pozbawioną wielu zdobyczy kulturalnych, jak np. należytej komunikacji, urządzeń pocztowo-telegraficznych, szkoły wyżej zorganizowanej i wielu innych instytucji społecznych. Dopiero od czasów Niepodległości Polski miasteczko, wprowadzie w powolnym tempie, ale stale się rozwija.

Obszar gminy wynosi 30.106 ha., w tem gruntów państwowych 2.559 ha. Ludności jest 8.522, administracyjnie podzielona jest na 11 sołectw.

Gleba na terenie gminy jest w 20% żytnio-kartoflana, 60% łąki i pastwiska, 7% lasów i 13% nieużytków. Z powodu znacznego roz-

drobnienia gospodarstw kultura rolna jest słaba. Czynne jest tu około rolnicze, założone w roku 1926, jednak nie przejawia ono szerszej działalności. Z zakładów przemysłowych są w gminie (w m-ku Dywinie) dwa młyny motorowe. Meljoracje prowadzone tu jeszcze nie były. Komasaacja przeprowadzona jest w 2-ch wsiach, zaś trzy dalsze wsie zgłosiły chęć skomasowania. Na terenie gminy znajduje się ładne jezioro „Luban“ o obszarze 250 ha.

Gmina dróg o twardej nawierzchni nie posiada z powodu zupełnego braku kamienia, natomiast rokrocznie remontuje drogi gruntowe sposobem szarwarkowym, w ten sam sposób buduje przepusty, czerpiąc materiał z betoniarni sejmikowej, uruchomionej w Dywinie w roku 1931.

Szkół powszechnych jest 7, z tych 4 mieszczą się we własnych budynkach. Jedna szkoła 7-mio klasowa w m-ku Dywinie została pobudowana we własnym zakresie w roku 1925 kosztem 20.000 zł.

Straży ogniowych są 2, jedna w m-ku Dywinie jest dobrze zorganizowana i posiada własną remizę, pobudowaną w roku 1932. Istnieją też 2 oddziały związku strzeleckiego, kasa Stefczyka, kasa pożyczkowo-oszczędnościowa, koło gospodyń wiejskich, oraz oddział konny „Krakusów“. W stadjum organizacji jest koło młodzieży wiejskiej. Wszystkie te organizacje są czynne i prosperują należycie.

Związek strzelecki prowadzi świetlicę i jest wyćwiczony b. dobrze będąc jednym z najlepszych oddziałów na terenie powiatu. Boisko sportowe mieści się na placu szkolnym przy szkole pow. w Dywinie.

W m-ku Dywinie gmina posiada i prowadzi własną rzeźnię i targowicę — jarmarki odbywają się 2 razy miesięcznie. Gmina utrzymuje własnym kosztem ogładacza wet. i subsyduje lekarza.

Z zabytków historycznych po-

siada tylko cerkiew pounicką w Dywinie z wieku XVI.

Ogólny budżet gminy na rok 1933/34 zamyka się cyfrą złotych 32.527,24 zł., z tego na oświatę 6.186,08 zł., zdrowie publiczne 3.579,44 zł., opieka społeczna 675 zł. i popieranie rolnictwa 935 zł.

W skład Rady Gminnej wchodzi pp.: Bojtik Jan, Kaluszyk Jan, Wolski Stanisław, Rozenszajn Herszko, Olejnik Iser, Sergijewicz Paweł, Hapanowicz Nikita, Gordziejuk Józef, Kulikowicz Jan, Swidunowicz Dmitry, Kucewicz Juljan, Lulkowicz Sergiej.

Zarząd stanowią pp.: Stefan Chodyncki — wójt gminy urzędujący od 1925 r., Stefan Hapanowicz — zastępca wójta i Włodzimierz Paszkowicz — ławnik.

Sekretarzem gminy od m-ca lutego 1925 roku jest p. Bolesław Ancuta. Pomocnikami są: pp. Longin Michalkiewicz i Maksym Gordziejuk. Kancelista p. Piotr Sagaluk.

GMINA LELIKÓW.

Obszar gminy wynosi 61.474,05 ha., ludności liczy 10.372, administracyjnie podzielona jest na 6 sołectw.

Gleba, na terenie gminy, jest wyłącznie piaszczysta, lub bagna, tak iż niewielki procent jest ziemi uprawnej, a gospodarstwa są wyłącznie hodowlane. Czynnych kółek rolniczych gmina nie posiada, dopiero w najbliższym czasie będą organizowane na nowych podstawach. Roboty meljoracyjne rozpoczęte tu zostały w r. 1928 i wykopano 6 km. rowów odwadniających na błotach powickich. Komasaacja, natomiast, jeszcze nie była wszczynana ze względu na meljorację, która prowadzona ma być w myśl planów Biura Meljoracji Polesia i scalenie gruntów zależne jest od postępu meljoracji.

Gminne drogi gruntowe znajdują się w dość dobrym stanie ze względu na duży wysiłek w tym kierunku.

Ogółem gmina posiada 7 szkół, z tych 4 mieszczą się we własnych budynkach.

W r. 1931 gmina wykończyła własny murowany gmach Urzędu

kosztem 39.000 zł. W budynku mieści się również mieszkanie sekretarza, pokój gościnny, jeden pokój na kancelarję organizacyj społecznych oraz 2 areszty.

Czynna straż ogniowa jest jedna, zaś dwie są w stadjum organizacji. Istnieją też: 2 oddz. zw. strzeleckiego, oddział konny „Krakusów“, koło osadników i kasa im. Stefczyka. Dla celów p. w. urządzono w Lelikowie strzelnicę małokalibrową.

Z zabytków historycznych pozostała w Powiciu stara cerkiew pounicka, którą podobno ufundował Michał Wiśniowiecki, jednakże bliższych danych, co do niej, brakuje.

Ogólny budżet gminy na rok 1932/33 zamyka się cyfrą 42.403 zł. 95 gr., w tem na oświatę 8.991 zł. 73 gr., opieka społeczna 1.300 zł., pop. rolnictwa 1.940 zł.

W skład Rady Gminnej wchodzi pp.: Mikołaj Praczuk, Kornel Kołodziej, Wiktor Doropiej, Marcin Sobczyk, Wasyl Soljańczuk, Jakim Marczuk, Wasyl Tereszczuk, Kondrat Litwiniec, Wasyl Sidoruk, Jan Pawluczyk, Jakim Lewoniuk i Jan Demidiuk.

Zarząd stanowią pp.: Stanisław Wolski — wójt urzędujący od grudnia 1928 r., odznaczony Krzyżem Waleczności b. Armji Sprzymierzonej i srebrną odznaką za ofiarną pracę, Parfenty Demidiuk — zast. wójta i Juljan Kucewicz — ławnik.

Sekretarzem od połowy 1931 r. jest p. Szymon Kiryk.

Gminy pow drohickiego

GMINA DROHICZYN.

Gmina obejmuje również miasto powiatowe Drohiczyn liczące 4.233 mieszkańców. Na całym terenie gminy mieszka 11.275 ludności. Obszar gminy wynosi 26.000 ha., administracyjnie podzielona jest na 15 sołectw.

Miasto prezentuje się dodatnio. Posiada już 80% zabrukowanych ulic, oraz główne ulice mają ułożone chodniki. Z dawniejszych inwestycji jakie poczyniono w mieście są: 7-o kl. murowana szkoła powszechna wybudowana w r. 1931 za sumę około 150.000 zł. Urząd Gminy wybudowano w 1928 r. mieszczący kancelarję i mieszkanie sekretarza. Dbając o zdrowotność mieszkańców wy-

wiercono w Drohiczynie jedną studnię artezyjską w rynku miasta. W latach 1923—1929 miejscowi kupcy wystawili w rynku ładne, murowane hale targowe obejmujące 20 sklepów. Miasto oświetlone jest elektrycznością czerpiąc prąd z elektrowni prywatnej.

Gleba na terenie gminy jest naogół dobra, lecz w przeważnej części podmokła, a drobne gospodarstwa rolne prowadzone są w lepszej kulturze, do czego przyczyniła się, w głównej mierze, komasacja przeprowadzona tu na terenie 7 wsi, zaś w stadjum komasacji znajduje się 6 osiedli, przygotowuje się scalenie w 5 wioskach. Czynne są tu 2 kółka rolnicze, lecz główna praca w kierunku popierania rolnictwa scentralizowana jest przy gminie w t. zw. Międzykomunalnym Zw. Gmin dla Popierania Rolnictwa. Ogniw gospodarczych tego Związku jest na terenie gminy 15. Dla tych celów wybudowano przy gminie śpichlerz pod zsypano zboża kosztem 4.500 zł. W śpichlerzu umieszczona jest również stacja czyszczenia nasion, którą wypożycza się, w teren, większym ośrodkom. W Drohiczynie jest też Mleczarnia Spółdzielcza, przerabiająca w sezonie 3.000 litrów mleka dziennie. Mleczarnia ta posiada jedną filję we wsi Ogdemer. Od r. 1928 gmina prowadzi, na szeroka skalę, roboty meljoracyjne we własnym zakresie i wykopano dotychczas 8 km rowów odwadniających, zaś projektuje się wykonanie 12 km. rowów. Niezależnie od tego, komasujące się wsie kopią rowy dopływowe, do tych głównych kanałów budowanych przez gminę.

Na ogólną ilość 11 szkół, 7 mieści się we własnych budynkach, przyczem prócz wymienionego na wstępie budynku szkoły drohiczyskiej, w r. 1931 wybudowano 2-u kl. szkołę drewnianą we wsi Socha kosztem 15.000 zł.

Straż ogniowa jest tylko jedna, w Drohiczynie, która, obecnie ma zamiar wybudować własną remizę na placu ofiarowanym przez mieszkańców miasta. Istnieją też: jeden oddz. zw. strzeleckiego, szkolny hufiec p. w. i 7 kół młodzieży wiejskiej. Dość dobrze prosperuje Kasa im. Stefczyka.

Ogólny budżet gminy na r. 1932/33 zamyka się cyfrą 70.372 zł. 67 gr., w tem na oświatę 8.729 zł., opieka społeczna 2.050 zł., pop. rolnictwa 2.435 zł.

W skład Rady Gminnej wchodzi pp.: Szymon Zuszczyk, How Zuszczyk, Afanazy Struc, Fiedot Greczko, Paweł Połoski, Trofim Fiediukowicz, Wiaczesław Miechowicz, Jakób Tidorow, Mowsza Gindold i Józef Berezowski.

Zarząd stanowią pp.: Szczepan Walenty-Rawicki — wójt urzędujący od września 1931 r. kawaler Krzyża „Vir-

tuti Militari“, poczwórnego Walecznych oraz Krzyża Zasługi, który otrzymał za pracę dokoła podniesienia drobnego rolnictwa i społeczną, Grzegorz Kancer zast. wójta i Szłoma Goldman — ławnik.

Sekretarzem od 1930 r. jest p. Wiktor Ranachowski.

GINA CHOMSK.

Obszar gminy wynosi 18.000 ha., ludności liczy 9.900, administracyjnie podzielona jest na 19 sołectw.

Gleba na terenie gminy jest przeważnie żytnio-kartoflana. Kółko rolnicze jest tu jedno, lecz nie przejawia żywszej działalności. Dobrze rozwija się praca gminnego koła Międzykomunalnego Zw. Gmin. pow. drohickiego liczącego 18 ogniw. 1-go listopada ub. roku gmina wybudowała śpichlerz zbożowy dla celów tego Związku kosztem 3.323 zł., przyczem gminniacy z dużym zaufaniem odnoszą się do akcji Związku, czego najlepszym dowodem jest iż na 22.000 kg. wymierzonego zsypano żyta wpłynęło już 20.000 kg. i to bez stosowania przymusu. Już w grudniu ub. r. wybudowano budynek mleczarni spółdzielczej ze wszelkimi urządzeniami technicznymi, zaś wczesną wiosną wstawione zostaną maszyny i przed sezonem letnim mleczarnia będzie uruchomiona. W r. 1931 gmina rozpoczęła roboty meljoracyjne we własnym zakresie i wykopała 4 km. kanału odwadniającego, prócz tego skomasowane wioski prowadziły odwodnienia swych terenów. Na specjalne podkreślenie zasługuje fakt iż, prócz jednej wsi, wszystkie osiedla na terenie gminy są już skomasowane.

Ogółem gmina posiada 8 szkół, z tych 4 mieszczą się we własnych budynkach, przyczem 7-o kl. szkoła w Chomsku jest murowana wybudowana w r. 1929 kosztem 150.000 zł. i według ostatnich wymogów technicznych.

Straż ogniowa jest tylko jedna, obecnie projektuje się założenie

drugiej straży w Simonowiczach. Istnieją też 2 oddz. zw. strzeleckiego i 3 koła młodzieży wiejskiej.

W r. 1925 założoną została Gminna Kasa Pożyczkowo-Oszczędnościowa. Obecny jej kapitał zakładowy wynosi 4.500 zł. Wkłady oszczędnościowe 3.000 zł., obrót za r. 1932 wyniósł 69.614 zł.

Z zabytków historycznych pozostały na terenie gminy fosy z dawnego zamku książąt Wiśniowieckich z początków XVII w. Z pod szczątków zamku w r. 1925 wydobyto dwie armaty z czasów wojen szwedzkich przekazane następnie do Warszawy.

Na zakończenie warto wspomnieć o bardzo wzniosłej uchwale Rady Gminnej, która ku uczczeniu 10-olecia Rzplitej uchwaliła pokrywać rok rocznie koszty kształcenia 2-ech uczniów w szkole rolniczej. Uchwała ta jest realizowana.

Ogólny budżet gminy na r. 1932/33 zamyka się cyfrą 54.405 zł. 90 gr., w tem na oświatę 6.761 zł. 16 gr., zdrowie publiczne 2.385 zł., opieka społeczna 5.217 zł. 10 gr., pop. rolnictwa 5.525 zł.

W skład Rady Gminnej wchodzi pp.: Bazyli Sitko, Jan Onisko, Teodor Łogwin, Wiktor Bartosz, Tomasz Konończuk, Eljasz Owsianik, Konstanty Nikitiuk, Michał Łukjanowicz, Antoni Żygun i Mowsza Ajzenberg.

Zarząd stanowią pp.: Stefan Grażewski — wójt urzędujący od lutego 1931 r., Grzegorz Pobat i Stefan Picucha — ławnik jednostka b. czynna i uspołeczniona.

Sekretarzem od sierpnia 1921 r. jest p. Mieczysław Józwicki. Pomocnikiem p. Artemjusz Sokołowski.

GINA BEZDZIEŻ.

Obszar gminy wynosi przeszło 30.000 ha., ludności liczy 10.958, administracyjnie podzielona jest na 17 sołectw.

Gleba na terenie gminy jest przeważnie żytnio-kartoflana. Kółek rolniczych gmina nie posiada, bowiem akcja popierania rolnictwa scentralizowana jest w Międzykomunalnym Związku Gmin. pow. drohickiego posiadającym, na te-

Grupa pp.: wójtów i sekretarzy pow. drohickiego

Rząd górny od lewej do prawej pp.: Stanisław Izdebski — pom. sek. gm. Janów; Stanisław Olesiak — wójt gm. Braszewicze; Paweł Herman — sek. gm. Janów; Andrzej Janusz — sek. gm. Wclawel; Adam Łazarewicz — pom. sek. gm. Osowce; Stanisław Janusz — II-gi pom. sek. gm. Osowce; Aleksander Smoleński — pom. sek. gm. Odryżyn; Stefan Karpowicz — sek. gm. Braszewicze; Stefan Rachanowski — pom. sek. gm. Braszewicze. Rząd dolny od lewej do prawej pp.: Czesław Müller — sek. gm. Bezdzież; Bazyli Wackil — wójt gm. Odryżyn; Mieczysław Józwicki — sek. gm. Chomsk; Józef Buchaiko — wójt gm. Motol; Artemjusz Sokołowski — pom. sek. gm. Chomsk; Szymon Ugłaniec — wójt gm. Woławel; Lucjan Setto — sek. gm. Osowce; Kazimierz Lasowski — pom. sek. gm. Janów; Mieczysław Ranachowski — sek. gm. Motol; Czesław Rewak — pom. sek. gm. Janów; Władysław Dziurdziński — wójt gm. Bezdzież; Dymitry Giejchroch — sek. gm. Odryżyn; Ignacy Żylicz — wójt gm. Janów.

renie gminy 17 ogni. Przy gminie postawiono śpichlerz z kompletnym punktem czyszczenia nasion za sumę 4.200 zł. Kontyngent zsypanu wyznaczony był na 23.000 kg. żyta; dostarczono już 20.000 kg. W latach 1928—1930 gmina prowadziła roboty meljoracyjne we własnym zakresie i wykopała dotychczas 10 km. kanałów dwudniących, przyczem równolegle z jednym kanałem dług. 6 km. przekopano drogę w kierunku pow. kowskiego i dziś odbywa się tam komunikacja kołowa, podczas kiedy do tego czasu ludność posługiwała się tylko łodziami. Komasażcja ukończona została w całej niemal gminie, za wyjątkiem 3-ch wsi, które obecnie przystępują do komasażji. Z przemysłu gmina posiada 3 cegielnie i 2 betoniarnie.

Na terenie gminy znajduje się 9 szkół, z tych 2 mieszczą się we własnych budynkach, nowowbudowanych. Obie są 6-o klasowe. Koszt budowy szkoły w Zadowi-

Bezdzieżu dobudowano 2 klasy do już istniejącego budynku co wyniosło 11.000 złotych.

Straż ogniowa jest tylko jedna, lecz dość dobrze wyekwipowana. Remiza straży mieści się w Domu Ludowym w połowie już wykończona. Istnieją też 3 koła młodzieży wiejskiej. Dobrze prosperuje Kasa im. Stefczyka. W r. b. założona zostanie Gminna Kasa Pożyczkowo-Oszczędnościowa.

Z członków straży ogniowej i kół młodzieży zorganizowany został zespół orkiestry liczący 21 członków.

W listopadzie roku 1930, aby uczcić pamięć żołnierzy polskich poległych w walce o wolność Ojczyzny, gmina wybudowała w Bezdzieżu grób Nieznanego Żołnierza.

Od r. 1931 istnieje w Opolu mleczarnia spółdzielcza z filją w Wawuliczach, obecnie organizuje się filję w Bezdzieżu. Mleczarnia ta

przerabia 3.000 ltrów mleka dziennie i rozwija się b. pomyślnie.

Ogólny budżet gminy na r. 1932/33 zamyka się cyfrą 48.187 zł. 50 gr., w tem na oświatę 8.611 zł., opieka społeczna 3.449 zł. 42 gr., pop. rolnictwa 1.670 zł.

W skład Rady Gminnej wchodzi pp.: Franciszek Szopa, Michał Boryczewski, Marcin Działkiewicz, Karp Derkacz, Edward Krasuski, Cyryl Zatycewicz, Paweł Owsianik, Cyprjan Maksymowicz, Grzegorz Wakuleczyk i Piotr Drobot.

Zarząd stanowią pp.: Władysław Dziurdziński — wójt urzędujący od 1928 r., Paweł Bycko — zast. wójta i Ignacy Juszkiewicz — ławnik.

Sekretarzem gminy od r. 1930 jest p. Czesław Müller.

GMINA MOTOL.

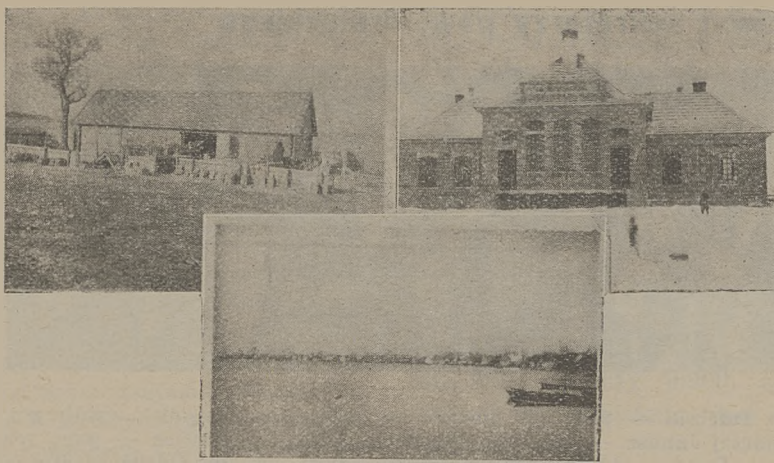
Obszar gminy wynosi 30.000 ha., ludności liczy 15.377, administracyjnie podzielona jest na 17 sołectw.

Gleba na terenie gminy jest przeważnie żytnio-kartoflana. Niezależnie dobrze rozwiniętej pracy Międzykomunalnego Związku Gmin dla Popierania Rolnictwa, czynne są w gminie 2 kółka rolnicze. Międzykomunalny Związek liczy tu 17 ogni, które prowadzą b. intensywną działalność. Z kontyngentu żyta wyznaczonego w gminie na 28.000 kg., wpłynęło dotychczas do śpichlerza gminnego 22.000 kg. W r. 1931 uruchomiono w Moto-

Na lewo zespół orkiestry gm. Bezdzież, na prawo Rada Zarząd i Pracownicy Gminy.

U góry na lewo, betoniarnia gminna w Motolu, na prawo mleczarnia spółdzielcza, u dołu jezioro Motolskie.

lu mleczarnię spółdzielczą, która rozwinęła się nad wyraz pomyślnie i dziś zajmuje już pierwsze miejsce na Polesiu. W r. ub. wybudowano b. ładny gmach mleczarni z materiału betonowego zakupionego w miejscowej betoniarni spółdzielczej. W gmachu mleczarni wykańcza się obecnie łazienkę dla pracowników. Mleczarnia przerabia, przeciętnie, 3.000 ltrów mleka dziennie, lecz w sezonie przerób dochodził do 8.000 ltr. dziennie, iż w r. ub. wypłaciła 127.000 zł. rolnikom za mleko. Roboty meljoracyjne prowadzone były na terenie 3-ch kamasujących się wsi, w których wykonano kilka km. rowów odwadniających. Dotychczas skomasowano 9 wsi, obecnie jedna znajduje się w stadium komasacji.

Na terenie gminy znajdują się 3 jeziora: Motol, Mulne, żydnie, z których największe jest motolskie, obejmujące 150 ha.

Na ogólną ilość 11 szkół, 6 mieści się we własnych budynkach i wszystkie gruntownie odremontowane.

Straże ogniowe są 3 czynne, dwie z nich wybudowały już własne remizy. Istnieją też: 1 oddz. zw. strzeleckiego, 2 hufce p. w. i 3 koła młodzieży wiejskiej.

Od r. 1927 czynną jest Gminna Kasa Pożyczkowo-Oszczędnościowa z obecnym kapitałem zakładowym 10.006 zł. 97 gr., fundusz zasobowy 3.399 zł. 59 gr., wkłady o-

szczędnościowe wynoszą 8.768 zł. 24 gr., obrót za r. 1932 wyniósł 205.382 zł. Rok ten został zamknięty zyskiem w wysokości 2.098 zł. 91 gr.

Motol był oddawna miastem o czym świadczą przywileje królewskie jeszcze z czasów XVII w. skrętnie przechowywane u miejscowej ludności.

Ogólny budżet gminy na r. 1932/33 zamyka się cyfrą 59.280 zł., w tem na oświatę 14.681 zł. 72 gr., zdrowie publiczne 3.314 zł. 96 gr., opieka społeczna 3.290 zł., pop. rolnictwa 3.036 zł.

W skład Rady Gminnej wchodzi pp.: Daniel Demkowicz, Wasyl Bińko, Nikita Chała, Miron Tyndyk, Jan Mielnik, Michał Nowik, Jakób Bondar, Jakób Kozioł, Stanisław Szarecki, Bernard Jungerson, Lejba Pomeraniec i Josel Wysocki.

Zarząd stanowią pp.: Józef Buchaiko — wójt urzędujący od r. 1922 odznaczony Krzyżem Zasługi, Teodor Miniuk — zast. wójta i Pejsach Łazebnik — ławnik.

Sekretarzem od r. 1928 jest p. Mieczysław Ranachowski.

GMINA JANÓW.

Obszar gminy wynosi około 40.000 ha., ludności liczy 19.360, administracyjnie podzielona jest na 31 sołectw. Siedziba gminy jest w miasteczku Janów liczącym 4.700 mieszkańców.

Gleba na terenie gminy jest naogół b. dobra i w 50% pszena. Czynnych kółek rolniczych gmina nie posiada, natomiast b. dobrze rozwija się praca Ogniw Międzykomunalnego Zw. Gmin, których jest tu 30. Dla celów związku gmi-

na wybudowała śpichlerz kosztem 3.900 zł. z kompletnym punktem czyszczenia nasion. Zeszłoroczny kontyngent żyta wyznaczony był w gminie na 29.600 kg. i dotychczas zwieziono do śpichrza 23.000 kg. zupełnie dobrowolnie. Od r. 1929 istnieje w Janowie mleczarnia spółdzielcza posiadająca już 2 filje, obecnie projektuje się uruchomienie jeszcze 2-ch filji, tak iż wszystkie wioski będą dostarczały mleko. Mleczarnia ta przerabia średnio około 2.000 ltrów mleka, jednak w sezonie przerób przekraczał 4.000 ltrów dziennie. Komasaacja ukończona została w gminie w 26 wsiach, w których, równocześnie ze scaleniem gruntów, przeprowadzono również roboty meljoracyjne. Obecnie 2 wsie znajdują się w stadium komasacji. Z przemysłu istnieją na terenie gminy: 4 młyny motorowe, 3 cegielnie, 1 tartak, 3 betoniarnie i 2 fabryki wód mineralnych. Zaznaczyć należy, iż w Janowie wykańczana jest obecnie elektrownia prywatna i już w pierwszych dniach marca miasteczko będzie oświetlone elektrycznością.

Prócz uporządkowywania dróg gruntowych, gmina wybudowała 2 km szosy oraz zabrukowała całe miasteczko i ułożono 69 przepustów betonowych.

Ogółem gmina posiada 15 szkół, z których 10 mieści się we własnych budynkach, z nich 5 wybudowano w latach 1926 — 1932, kosztem 94.000 zł., przy prowadzeniu robót sposobem gospodarczym.

Czynnych straży ogniowych są 4, lecz należyte wyekwipowane dwie, a straż worocewicka wybudowała już własną remizę. Istnieją też: 1 oddz. zw. strzeleckiego, 2 koła młodzieży wiejskiej. Prócz pracy zw. strzeleckiego, gmina ma szereg grup sportowych, tak iż rozwój fizyczny i sportowy postawiony jest tu b. wysoko, o czym świadczy 5 dyplomów przyznanych gminie za uzyskiwanie pierwszych miejsc na powiatowych zawodach w Drohiczynie i to od r. 1928 po przez następne lata pod rząd. Nie jest więc to dziełem przypadku, lecz planowej i wytrwałej pracy dokoła rozwoju fizycznego młodzieży. Z organizacji spółdzielczych dobrze prosperują w gminie 2 Kasy im. Stefczyka i 2 spółdzielnie, jedna rolniczo-handlowa w Janowie, druga spożywców we Worocewiczach.

W miasteczku gmina utrzymuje rzeźnię, ambulatorjum weterynaryjne i przychodnię lekarską z lekarzem na czele.

W rynku miasteczka stoi pomnik na miejscu zamordowania, przez kozaków, świętego Bobolego w w. XVII. W maju rok rocznie odbywają się tu uroczyste rocznice zamordowania świętego, z udziałem, często, kilku tysięcy ludzi.

Ogólny budżet gminy na r. 1932/33 zamyka się cyfrą: 117.270 zł., w tem na oświatę 29.000 zł., zdrowie publiczne 7.940 zł., opieka społeczna 5.700 zł., pop. rolnictwa 6.990 zł.

W skład Rady Gminnej wchodzi pp.: Jan Dorogokupiec, Nazar Bożko, Aleksy Dulewicz, Paweł Bowdziej, Maksym Chudycki, Włodzimierz Bondziuk, Trofim Gulewicz, Mikita Walczuk, Stefan Wasilkowicz, Naum Romaniuk, Mowsza Ratnowski i Benjamin Zilberman.

Zarząd stanowią pp.: Ignacy Żylicz — wójt urzędujący od lipca 1932 r., Prokop Tytuńczyk — zast. wójta i Jan Najdionow — ławnik.

Sekretarzem od sierpnia 1921 r. jest p. Paweł Herman.

GMINA ODRYŻYN.

Obszar gminy wynosi 31.223 ha., ludności liczy 10.218, administracyjnie podzielona jest na 10 sołectw.

Gleba na terenie gminy jest żytnio-kartoflana, lecz przeważają łąki i z tego powodu największym źródłem dochodu rolnika jest chów bydła rogatego. Czynne kółko rolnicze jest jedno, a ogień rolniczych 10 przyczem zrozumienie dla akcji Związku Popierania Rolnictwa jest dużo. W śpichlerzu gminnym wybudowanym kosztem 4.700 zł. znajduje się 18.000 kg. żyta z kontyngentu wyznaczonego na 26.000 kg. Przy śpichlerzu znajduje się kompletny punkt czyszczenia nasion. Komasacja przeprowadzona została w 5 wsiach, trzy wsie znajdują się w stadjum komasacji i obecnie zgłoszone zostały tu roboty meljoracyjne i w 1932 r. ukończono szarwarkiem kanał łączący jezioro odryńskie z rz. Piłą. Długość kanału wynosi 6,5 km. szerokość 10 mtr. W związku z wybudowaniem kanału osadzono 24.000 ha. gruntów, obniżając przytem, o 1 mtr. poziom jeziora Odryżyńskiego. Na terenie wsi Żórawki wykopano dotychczas 2 km. kanału. W r. 1933 rozpocznie się budowa kanału na rz. Prypeci, obok wsi Horki przez Bołondycze na Mochro do kanału Królewskiego o długości 27 km., przy czem 11 km. kanału nowego, a 16 km. starych zarośniętych regulu-

jąc i pogłębiając, by z wiosną podczas rozlewu wód Prypeci dać jej ujście do kanału Królewskiego, omijając jez. Odryżyńskie. Roboty meljoracyjne prowadzone są pod nadzorem technicznym Urzędu Ziemińskiego. W lecie r. ub. gmina wysadziła 300.000 sadzonek sosny na obszarze 15 ha. nieużytków. Akcja ta prowadzona będzie w dalszym ciągu.

Dróg gminnych jest 89 km., wszystkie gruntowe w stanie dobrym, naprawiane szarwarkiem. W r. 1930 wybudowano na drogach gminnych 5 mostów długości po 5 mtr. i 7 przepustów betonowych.

Szkół powszechnych gmina posiada 10, z których 4 mieszczą się we własnych budynkach, przyczem jedna z nich 3 klasowa w Odryżynie zbudowana w 1929 r. kosztem 60.000 zł.

Staż ogniowa jest jedna w Odryżynie, wyposażona dość dobrze z własną remizą. Istnieją też 2 oddz. zw. strzeleckiego, 1 koło młodzieży wiejskiej i kasa im. Stefczyka. W r. 1932 założoną została Gminna Kasa Pożyczkowo-Oszczędnościowa z kapitałem zakładowym 3.000 zł.

Z początkiem wiosny b. r. uruchomiona zostanie spółdzielnia mleczarnia, dla której lokal jest już przyszykowany, gdyż na miejscowe warunki będzie to poważne źródło dochodu. We wsi Odryżyn istnieje targowica, na której odbywają się, co miesiąc, jarmarki.

Z zabytków historycznych jest na terenie gminy cmentarz powstańców z 1863 r. w Powlinowie oraz miejsce stoczenia bitwy powstańców pod dowództwem Romalda Traugutta na 7-ym km. drogi Odryżyn—Horki. W lecie 1932 r. odbyła się uroczystość postawienia krzyża na tem miejscu i usypanie kopca.

Wreszcie w odryżyńskiej cerkwi, która kiedyś była unicką znajduje się obraz Matki Boskiej, ofiarowany przez króla Stanisława Augusta.

Ogólny budżet gminy na r. 1932/33 zamyka się cyfrą 47.702 zł. 32 gr., w tem na oświatę 8.881 zł. 96 gr., opieka społeczna 2.100 zł., popieranie rolnictwa 5.360 zł.

W skład Rady Gminnej wchodzi pp.: Paweł Miedwiedziuk, Michał Juszkiewicz, Korneli Klimowicz, Kuźma Jepiszek, Miron Zinowczuk, Aleksy Kuźmicz, Roman Kuźmicz, Konstanty Kuźmicz, Sawa Kaczała i Sergiusz Kaczała.

Zarząd stanowią pp.: Bazyli Wackil — wójt urzędujący od początku 1932 r., Trofim Kacko — zast. wójta i Daniel Jepiszek — ławnik.

Sekretarzem od 1931 r. jest p. Dymitry Grejchroch. Pomocnikiem p. Aleksander Smoleński.

GMINA OSOWCE.

Obszar gminy wynosi 35.647 ha., ludności liczy 10.862, administracyjnie podzielona jest na 20 sołectw.

Gleba na terenie gminy jest w 25% pszeniczna, 42% żytnio-kartoflanej i 33% łąk bagnistych. Czynne kółko rolnicze jest jedno, natomiast „Ogniw“ Związku Pop. Rolnictwa 20. Dla celów Związku gmina wybudowała śpichrz z kompletnym punktem czyszczenia nasion. Z kontyngentu żyta na r. ub., rolnicy zsykali dotychczas 25.356 kg. Od r. 1929 gmina prowadzi roboty meljoracyjne i wykopała dotychczas 4 kanały ogólnej długości 19 km., oraz rozpoczęto już kanał o długości 15 km., który wykonany ma być w ciągu roku bieżącego. Komasacja wykończona została narazie w jednej tylko wsi, w stadjum komasacji znajdują się 2 wsie. Obecnie gmina wykańcza budynek mleczarni spółdzielczej, która uruchomiona ma być w maju r. b. W budynku mleczarni mieścić się będzie również sklep spółdzielczy i mieszkanie kierownika mleczarni. Nadmienić należy, że filja mleczarni jest już na terenie gminy od r. 1926, lecz dostarczała mleko dotychczas do mleczarni drohickiej.

Własnych dróg bitych gmina nie posiada, lecz naprawia rokrocznie drogi gruntowe, których

ma 129.5 km. oraz wybudowano szereg mostów, przyczem jeden o rozpiętości 34 mtry.

Na ogólną ilość 13 szkół, 7 mieści się we własnych budynkach i jedna z nich, 2-u kl., w Owsiczach wybudowana w r. 1931 kosztem 18.000 zł.

Straże ogniowe są 2. Straż osowiecka wybudowała w r. ub. własną wygodną remizę. Istnieją też 2 oddz. zw. strzeleckiego, jeden z nich, — w Popinie posiada świetlicę oraz rozwija się b. pomyślnie; 1 koło młodzieży, 2 koła gospodyń wiejskich, kasa im. Stefczyka i 6 spółdzielni spożywców. W r. b. uruchomiona została gminna Kasa Pożyczkowo-Oszczędnościowa z kapitałem zakładowym 2.000 zł.

Z zabytków historycznych pozostały w Bielninie ruiny pałacu Orzeszków, do których niegdyś należała cała gmina Osowce.

Ogólny budżet gminy na r. 1932/33 zamyka się cyfrą 62.974 zł. 24 gr., w tem na oświatę 10.789 zł. 98 gr., opieka społeczna 6.050 zł., pop. rolnictwa 6.338 zł. W bieżącym roku budżetowym budżet rolniczy wynosi 7.505 zł.

W skład Rady Gminnej wchodzi pp.: Aleksander Horbaruk, Aleksy Horbaruk, Aleksander Dzyga, Eugenjusz Jeśman, Piotr Laskus, ks. Stanisław Majewski, Włodzimierz Kondereszko, Klemens Chylko, Bronisław Kaczmarek, Piotr Prymak, Andrzej Katarynicz i Tomasz Dul.

Zarząd stanowią pp.: Aleksander Saliwończyk — wójt urzędujący od listopada 1928 r., Stanisław Przyjemski — zast. wójta i Michał Litwińczuk — ławnik.

Sekretarzem od września 1931 r. jest p. Lucjan Setto będący również prezesem oddz. Zw. Prac. Adm. Gminnej pow. drohickiego.

GMINA WOŁAWEL.

Obszar gminy wynosi 17.000 ha., ludności liczy 7.145, administracyjnie podzielona jest na 15 sołectw.

Ludność gminy zajmuje się rolnictwem i iwią część swego utrzymania czerpie z hodowli bydła i trzody chlewnej. Celem uświado-

mienia ludności o znaczeniu dobrej, mlecznej krowy rok rocznie odbywają się pokazy hodowlane, subsydjowane przez gminę. Dbając o podniesienie fachowości rolniczej, każdego roku, wysyła gmina na własny koszt 2-ch uczni do szkół rolniczych. Czynne są w gminie 3 kółka rolnicze, przy których zorganizowano sekcje maszynowe i hodowlane, nadto istnieje 15 „Ogniów“ Międzykomunalnego Związku dla popierania rolnictwa. W r. b. z sum gminnych pobudowano śpichlerz zbożowy w Woławlu kosztem 4.000 zł. i na ogólny wymiar zsypano żyta 13.063 kg., zwieziono już do śpichrza 11.141 kg. Na terenie gminy jest również mleczarnia spółdzielcza czynna od 1926 r. przerabiająca przeciętnie 800 ltr. mleka dziennie. Doceniając doniosłość odwodnienia zabagnionych terenów gmina sposobem szarwarkowym przeprowadza roboty meljoracyjne i wykopała już około 20 km. kanałów. Założono również spółkę wodną w kol. Korsunie, lecz ta jest narazie nieżywotna. Komasaacja ukończona została, dotychczas, w jednej wsi, lecz w stadjum komasaacji znajduje się 6 wsi.

Własnych dróg gruntowych gmina posiada 72 km., które są już w całości gruntownie odremontowane oraz 4 km. dróg obsadzono drzewkami alejowemi. Pobudowano 15 mostów drewnianych, rozpiętości od 3—10 mtr. bież. oraz 36 przepustów betonowych.

Na ogólną ilość 6 szkół, 5 mieści się we własnych budynkach, z tych 2 budynki nowowbudowane, a mianowicie w Pihanowiczach kosztem 13.000 zł. i w Korłowiczach 2-u klasową z salą rekreacyjną oraz z mieszkaniami dla kierownika szkoły i siły pomocniczej, za sumę 38.000 zł.

Czynne są w gminie 2 straża pożarne, dość dobrze wyekwipowane. Istnieją też 3 oddz. zw. strzeleckiego i urządzono boisko sportowe zaopatrzone w niezbędny sprzęt.

W jednej z sal szkoły woławelskiej mieści się świetlica strzelecka dla której gmina zakupiła 3-y lampowy radjoodbiornik. Ostatnio zorganizowane zostały 2 koła gospodyń wiejskich.

Obecnie przewiduje się uruchomienie gminnej Kasy Pożyczkowo-Oszczędnościowej, na którą prelimitowano w budżecie 2.000 zł. kapitału zakładowego.

Ogólny budżet gminy na r. 1932/33 wynosi 32.697 zł. 64 gr., Wykonanie w wydatkach wyniosło, dotychczas 66,78%, zaś w dochodach 74.25%.

W skład Rady Gminnej wchodzi pp.: Antoni Ślimak, Leonard Majewski, Franciszek Ciesielski, Paweł Uglanica, Stefan Litwińczuk, Stefan Chwesiuk, Eljasz Zajac, Antoni Kamieniec i Michał Kijowiec.

Zarząd stanowią pp.: Szymon Uglanica — wójt urzędujący od września 1927 r.; Feliks Wiśniewski — zast. wójta i Józef Sulma — ławnik.

Sekretarzem od listopada 1928 r. jest p. Andrzej Janusz.

GMINA BRASZEWICZE.

Obszar gminy wynosi 15.663 ha., ludności liczy 6.808, administracyjnie podzielona jest na 19 sołectw.

Gleba na terenie gminy jest przeważnie żytnio-kartoflana, pszenicznej jest około 30%. Praca „Ogniów“ Międzykomun. Związku, których jest tu 19 rozwija się bardzo pomyślnie i zsypano już do śpichlerza 15.405,5 kg. żyta, czyli 95% kontyngentu. Śpichlerz wybudowany przez gminę w końcu ub r. kosztował 4.227 zł., łącznie z punktem czyszczenia zboża. Z prac meljoracyjnych w roku ubiegłym wykopano 6 km. kanału odwadniającego w terminie b. szybkim, bo w ciągu 2,5 miesięcy. Komasaacja postawiona jest w gminie b. wysoko, bowiem scalono już grunta 19 wsi, pozostałe 2 małe wioski znajdują się w toku komasaacji.

Ogółem gmina posiada 7 szkół, z których 5 mieści się we własnych budynkach. Jeden z nich

wybudowany został z gliny w r. 1928 kosztem 32.000 zł., zaś w r. 1930 pobudowano 2-u kl. szkołę drewnianą we wsi Subory za sumę 30.618 zł. 76 gr.

Czynna straż ochotnicza jest tu jedna. Koła młodzieży wiejskiej są 3, kasa Stefczyka i jedna spółdzielnia spożywców. Z zakładów przemysłowych znajdują się w gminie: 2 młyny motorowe i 2 cegielnie.

Ogólny budżet gminy na r. 1932/33 zamyka się cyfrą 34.582 zł. 17 gr., w tem na oświatę 5.903 zł. 67 gr., opieka społeczna 1.000 zł., popieranie rolnictwa 805 zł. 85 gr.

W skład Rady Gminnej wchodzi pp.: Walenty Rawicki, Piotr Karpińczyk, Makar Bobruk, Andrzej Jan Piotrowski, Teodor Sakowicz, Dionizy Grycuk, Grzegorz Fereniec, Łukjan Dawidowicz, Paweł Raby i Grzegorz Stelmaszuk.

Zarząd stanowią pp.: Stanisław Olesiak — wójt, urzędujący od sierpnia 1932 r. kawaler Krzyża Walecznych i innych; Jan Syluk — zast. wójta i Tymofiej Krawczuk — ławnik.

Sekretarzem od maja 1925 r. jest p. Stefan Karpowicz. Pomocnikiem p. Stefan Ranachowski.

Gminy pow. pińskiego

GINA PORZECZE.

Obszar gminy wynosi 34.000 ha., w tem 20% bagien. Ludności liczy 11.626, administracyjnie podzielona jest na 18 sołectw.

Gleba na terenie gminy jest na ogół żytnio-kartoflana. Jeśli chodzi o podział ziemi między drobną własność, a folwarki, to te ostatnie obejmują około 5% gminy. Istniejące tu 3 kółka rolnicze, nie przejawiają, obecnie niemal żadnej działalności, prowadzą jedynie punkty czyszczenia nasion. Na terenie gminy znajdują się 2 mleczarnie spółdzielcze, z których prochodzka prosperuje dobrze i w sezonie przerabia 2.000 ltr. mleka dziennie. Meljoracje na szerszą skalę nie były tu jeszcze prowadzone, zaś skomasowana jest jedna tylko wieś Porzecze. W stadjum komasacji znajduje się jedna wieś Skóratyce.

Prócz naprawy dróg gruntowych, gmina wybudowała szereg mostów, z tych jeden na rz. Jasioldzie rozpiętości 100 mtr. Dzięki zastosowanemu szarwarkowi budowa tego mostu wyniosła tylko 6000 zł.

Na ogólną ilość 13 szkół, 2 mieszczą się we własnych budynkach. Jedna z tych szkół, a mianowicie w Porzeczcu uległa spaleniowi w r. 1931, lecz już w r. ub. została odbudowana kosztem 8.000 zł.

Na terenie gminy czynne są 4 straże ogniowe dość dobrze wyekwipowane w sprzęt pożarowy. Istnieją też: 1 hufiec p. w., 1 koło młodzieży i 3 koła gospodyń wiejskich. Dobrze prosperuje kasa im. Stefczyka.

Ogólny budżet gminy na r. 1932/33 zamyka się cyfrą 50.405 zł. 38 gr., w tem na oświatę 11.981 zł. opieka społeczna 2.500 zł., popieranie rolnictwa 550 zł.

W skład Rady Gminnej wchodzi pp.: Sen. Roman Skirmuntt, Jan Sienkiewicz, Mikołaj Jaworski, Szymon Szykiela, Teodor Mielnik, Paweł Hołoweńko, Justyn Honeczarek, Stefan Żuk, Jan Łukjanczuk, Teodor Łukaszuk, Stefan Klimowicz i Łukasz Malewicz.

Zarząd stanowią pp.: Szymon Krepczuk — wójt urzędujący od czerwca 1930 r., Grzegorz Szumak — zast. wójta i Teodor Antonik — ławnik.

Sekretarzem od kwietnia 1927 r. jest p. Jakób Juskiewicz. Jest również prezesem Oddz. Prac. Adm. Gminnej pow. pińskiego.

GINA ŁAHISZYN.

Obszar gminy wynosi 28.000 ha., w tem 25% bagien. Ludności liczy 7.500, administracyjnie podzielona jest na 11 sołectw.

Gleba na terenie gminy jest przeważnie żytnio-kartoflana, przy czem 50% gminy zajmują folwarki. Czynne jest tu jedno kółko rolnicze posiadające punkt czyszczenia nasion. Od r. 1929 wykonywane są w gminie roboty meljoracyjne i wykopano dotychczas 6 km. kanałów odwadniających, które prowadzone są w kierunku jeziora Pohoskiego i rz. Wiślicy.

Największą bolączką gminy jest opór majątku Stoszany, który nie chce na swoim terenie przekopać 4 km. kanału i skutkiem tego roboty, już rozpoczętego kanału w tym kierunku stanęły, a tereny 3-ch wsi zalane są wodą.

Skomasowano dotychczas 2 osiedla, zaś w stadjum komasacji znajduje się jedna wieś. Przyczem wszystkie osiedla zgłosiły chęć komasowania.

Rok rocznie drogi gminne są gruntownie naprawiane szarwarkiem, których posiada gmina 120 km. Również wybudowano szereg mostów.

Ogółem gmina posiada 9 szkół, z tych 3 mieszczą się we własnych budynkach.

Straż ogniowa jest tylko jedna wyekwipowana dość dobrze. Istnieją też: 2 hufce p. w. i 1 koło młodzieży wiejskiej.

Ogólny budżet gminy na r. 1932/33 zamyka się cyfrą 35.172 zł. 48 gr., w tem na oświatę 6.661 zł., opieka społeczna 2.772 zł., popieranie rolnictwa 750 zł.

W skład Rady Gminnej wchodzi pp.: Andrzej Łoziuk, Bazyli Andrzejewicz, Mikołaj Krywiecki, Jan Prygonicz, Bazyli Marcinkiewicz, Piotr Protasowicki, Jan Huzarewicz, Aleksander Andrzejewicz, Aksenti Awrusiewicz i Andrzej Łoziuk.

Zarząd składa się z pp.: Ignacy Bisikierski — wójt urzędujący od r. 1924, Szymon Korol — zast. wójta i Marek Popczyce — ławnik.

Sekretarzem od kwietnia 1932 r. jest p. Paweł Sito.

GINA DOBROSLAWKA.

Obszar gminy wynosi około 40.000 ha., ludności liczy około 10.000, administracyjnie podzielona jest na 9 sołectw.

Gleba na terenie gminy jest przeważnie żytnio - kartoflana. Czynnych kółek rolniczych gmina obecnie nie posiada. Od r. 1931 sposobem szarwarkowym prowadzone są roboty meljoracyjne i wykopano dotychczas 4 km. kanału odwadniającego. Skomasowano, w ostatnich latach, 4 wsie. 2 wsie

Grupa pp.: wójtów i sekretarzy pow. pińskiego

Rząd górny od lewej do prawej pp.: Jan Turkiewicz — sek. gm. Brodnica; Sergjusz Ślesarczuk — II pom. sek. gm. Pińkowicze; Paweł Sito — sek. gm. Łahiszyn; Jan Mirczuk — wójt gm. Brodnica; Jakób Juszkiewicz — sek. gm. Porzecze; (pośrodku) Henryk Kopeć — pom. sek. gm. Żabczyce; Aleksander Zazulin — drog. gm. Brodnica; Antoni Bonik — sek. gm. Chojno; Władysław Herko — pom. sek. gm. Brodnica. Rząd dolny od lewej do prawej pp.: Cyprjan Skobel — I pom. sek. gm. Pińkowicze; Kazimierz Jaworski — sek. gm. Żabczyce; Kazimierz Chojnacki — kanc. gm. Żabczyce; Szymon Krepczuk — wójt gm. Porzecze; Adam Tawoch — wójt gm. Pińkowicze; Józef Mialik — pom. sek. gm. Chojno; Michał Kozłakowski — wójt gm. Żabczyce; Piotr Michniewicz — wójt gm. Dobrosławka; Napoleon Cybulski — wójt gm. Chojno; Juljan Awramienko — sek. gm. Pińkowicze.

zgłosiły chęć komasowania. Jeden z majątków, a mianowicie Mała Płotnica wł. p. Wacława Zawadzkiego prowadzi hodowlę lisów srebrnych i czarnych. Jest to najlepiej zagospodarowany majątek w gminie dobrosławskiej. Z przemysłu znajdują się w gminie 3 młyny parowe.

Ogółem gmina posiada 9 szkół powszechnych i jedną rzemieślniczą w Małej Płotnicy. Szkołę tą utrzymuje gmina. Wyroby uczniów, szczególnie z drzewa stoją na wysokim poziomie i cieszą się dużą popularnością. Z wymienionej ilości szkół powszechnych 5 mieści się we własnych budynkach. Przyczem w r. 1926 wybudowano w Płoskiniach nowy budynek 1-o klasowy szkoły z mieszkaniem kierownika. W trakcie budowy znajduje się 2-u kl. szkoła w Terebniu.

Straż ogniowa jest tylko jedna dość dobrze wyekwipowana posiadająca własną remizę ze świetlicą. Istnieją też: 1 oddz. zw. strzeleckiego i koło młodzieży wiejskiej. W r. b. urządzone ma być boisko sportowe ze strzelnicą małokalibrową. Dobrze prosperuje w gminie kasa im. Stefczyka. W Dobrosławce znajduje się przychodnia lekarska. W trosce o pożywienie

dla biednej ludności gmina zebrała z dobrowolnych ofiar 5.000 kg. kartofli i 2.000 kg. żyta. Produkty te rozdawane będą biednym mieszkańcom gmin.

Ogólny budżet gminy na r. 1932/33 zamyka się cyfrą 29.426 zł. 88 gr., w tem na oświatę 5.778 zł., zdrowie publiczne 2.768 zł. 16 gr., opieka społeczna 1.800 zł., popieranie rolnictwa 750 zł.

W skład Rady Gminnej wchodzi pp.: Jan Skirmunt, Mojsiej Sidorewicz, Cyryl Sidorewicz, Mikołaj Stasiukiewicz, Grzegorz Budik, Sergjusz Wołosiuk, Jefim Kowalewicz, Wiktor Narywończyk, Paweł Szpakowski, Piotr Boncewicz i Piotr Szlasko.

Zarząd stanowią pp.: Piotr Michniewicz — wójt urzędujący od lipca 1919 r., Teodor Kowalewicz — zast. wójta i Kalenik Wojciechowicz — ławnik.

Sekretarzem od r. 1931 jest p. Adam Trąbczyński.

GMINA POHOST ZAHORODZ.

Obszar gminy wynosi 47.000 ha., ludności liczy 12.340, administracyjnie podzielona jest na 14 sołectw.

Gleba na terenie gminy jest przeważnie żytńio - kartoflana. Czynnych kółek rolniczych gmina nie posiada. Planowe roboty meljoracyjne jeszcze nie były prowadzone, natomiast kilka wsi i maj. Siedliszcze, na swoich tere-

nach, przekopały kilka km. kanałów odwadniających. Obecnie gmina przystępuje do meljoracji sposobem szarwarkowym pod nadzorem specjalnego technika. Komasacja nie była tu jeszcze prowadzona, dopiero w r. b. 3 wsie przystępują do scalenia gruntów.

Gminne drogi gruntowe są systematycznie naprawiane sposobem szarwarkowym, wybudowano też szereg większych mostów, obecnie buduje się jeden most na rz. Bobryk o rozpiętości 75 mtr.

Na ogólną ilość 20 szkół, 5 mieści się we własnych budynkach.

Wr. 1929 wybudowała gmina 5-o klasową szkołę w Botowie kosztem około 15.000 zł. W r. b. p. Jerzy Osmołowski — wł. maj. Siedliszcze przystępuje do budowy 3-y kl. szkoły we wsi Sieliszce, którą postawić ma własnym kosztem.

Sieć straży ogniowych jest dość znaczna obejmuje bowiem 6 jednostek strażackich. Istnieją też: 1 oddz. zw. strzeleckiego, 3 koła młodzieży i jedno koło gospodyń wiejskich. Dość dobrze prosperują 2 kasy im. Stefczyka.

W samym miasteczku jest targowica zwierzęca i miejsce uboju pozostające pod kierunkiem lekarza. Jest również przychodnia lekarska. Obok miasteczka prze-

plywa jezioro Pohoskie zajmujące 770 ha. obszaru. Malowniczo położone jezioro jest ulubionym miejscem wycieczek okolicy.

Ogólny budżet gminy na r. 1932/33 zamyka się cyfrą 42.128 zł., w tem na oświatę 9.929 zł., opieka społeczna 5.489 zł., popieranie rolnictwa 750 zł.

W skład Rady Gminnej wchodzi pp.: Witold Korolewicz, Szymon Szpakowski, Grzegorz Prońko, Jan Meluch, Grzegorz Andrykiewicz, Mikołaj Bierdnik, Garbjeł Holakowicz, Kirył Tominy, Wiktor Sawiło, Jan Sycewicz i Tomasz Gończar.

Zarząd stanowią pp.: Jan Szpakowski — p. o. wójt urzędujący od 25 stycznia b. r. i Zachar Repkowicz — ławnik.

Sekretarzem od kwietnia 1932 r. jest p. Henryk Sadok. Pomocnikiem p. Konstanty Bielanin, kancelista I p. Stanisław Kulpa i kancelista II p. Adam Czugajewski, praktykant p. Edmund Kulpa.

GMINA LEMIESZEWICZE.

Obszar gminy wynosi około 47.000 ha., ludności liczy 15.500, administracyjnie podzielona jest na 27 sołectw.

Gleba na terenie gminy jest przeważnie żytnio - kartofana. Czynne są tu 2 kółka rolnicze. We wsi Bułgary mieści się punkt czyszczenia nasion. Meljoracje na terenie gminy prowadzone nie były, prócz jednej wsi Łozicze, która odводniła swój teren prymitywnie we własnym zakresie. Również nie była jeszcze wszczynana komasacja, dopiero w r. b. 3 wsie rozpoczną roboty komasacyjne.

Na ogólną ilość 26 szkół, 5 mieści się we własnych budynkach, z tych jeden, we wsi Morozowicze 2-u klasowy wybudowany przez gromadę w r. 1932 kosztem 5.500 złotych.

Straż ogniowa jest tylko jedna dość dobrze wyekwipowana. Istnieją też 8 kół młodzieży i jedno koło gospodyń wiejskich oraz kasa im. Stefczyka.

Aby uczcić pamięć powstańców z 1863 r., we wsi Szołomicze wystawiono pomnik z dobrowolnych ofiar miejscowego społeczeństwa.

Ogólny budżet gminy na r. 1932/33 zamyka się cyfrą 53.005 zł., w tem na oświatę 15.627 zł., zdrowie publiczn. 3.030 zł., opieka społeczna 5.207 zł., popieranie rolnictwa 750 zł.

W skład Rady Gminnej wchodzi pp.: Jan Fedorowicz, Teodor Łosicki, Aleksander Kaczanowski, Jan Kazykalewicz, Adam Kisiel, Michał Kołb-Sielecki, Adam Garaszczuk, Antoni Olewiński, Wiktor Skrimuntt, Teodor Miedźwiedź, Teodor Szepielewicz, Dymitr Kałaur, Aleksander Bogatko i Jan Dzikowicki.

Zarząd stanowią pp.: Kuprjan Sozonowicz — zast. wójta i Sylwester Sawczuk — ławnik.

Do dn. 20 lutego 1933 r. sekretarzem był p. Eugenjusz Lewkiewicz.

Od 20 lutego b. r. sekretarzem jest p. Józef Jachta. Pomocnikiem jest p. Antoni Ciesielski. Kanceliści pp.: Tatjana Marcinkiewiczowa i Karol Gielger.

GMINA PIŃKOWICZE.

Obszar gminy wynosi 22.345 ha., ludności liczy 13.161, administracyjnie podzielona jest na 22 sołectwa.

Gleba na terenie gminy jest przeważnie żytnio - kartoflana, przyczem 20% uprawnych gruntów jest pszenicznych. Czynne są w gminie 3 kółka rolnicze pracujące dość wydajnie. Meljoracja prowadzona jeszcze nie była, dopiero w r. b. na terenie 4 wsi rozpoczęte zostaną prace odwadniające. Również żadna wieś nie jest jeszcze skomasowana. Z zakładów przemysłowych są tu: fabryka dykty w Horodyszczu zatrudniająca około 300 robotników, 2 młyny motorowe i 2 cegielnie.

Prócz uporządkowywania dróg gruntowych gmina wybudowała szereg mostów i przepustów betonowych.

Na ogólną ilość 12 szkół, 6 mieści się w budynkach własnych, przyczem dwie są nowowbudowane. Jedna w Horodyszczu 3-y klasowa wybudowana w r. 1928 kosztem 96.000 zł., druga w Wólce wykończona w 1929 r. kosztem 16.000 zł.

Straże ognicwe są 4, dość dobrze wyekwipowane i 2 z nich

wybudowały własne remizy, trzecia na wykończeniu. Istnieją też: 1 hufiec p. w. i 3 koła młodzieży wiejskiej.

Z zabytków historycznych znajduje się we wsi Horodyszcz kościół z około XVII w., który kiedyś był klasztorem O. O. Bernardynów.

Ogólny budżet gminy na r. 1932/33 zamyka się cyfrą 46.254 zł. 10 gr., w tem na oświatę 13.122 zł. 08 gr., opieka społeczna 4.791 zł., pop. rolnictwa 100 zł.

W skład Rady Gminnej wchodzi pp.: Piotr Olewiński, Stanisław Olewiński, Józef Wandałowski, Włodzimierz Chlebus, Mikita Sadowski, Jan Koško, Markar Kozodoj, Kazimierz Ogiński, Antoni Kryszko, Dmitry Burwan, Piotr Polchowski, Antoni Lahuski, Teodor Horreglat, Aleksander Łoj i Jan Sienkiewicz.

Zarząd stanowią pp.: Adam Sawoch — wójt urzędujący od maja 1931 r., Paweł Łoj — zast. wójta i Bazyli Horeglan — ławnik.

Sekretarzem od sierpnia 1931 r. jest Juljan Awramienko. Pomocnikami pp.: Cyprjan Skobel, Sergjusz Ślusarczyk i Szymon Horyniec.

GMINA ŻABCZYCE.

Obszar gminy wynosi 26.812,8 ha., ludności liczy 14.540, administracyjnie podzielona jest na 28 sołectw.

Gleba na terenie gminy jest przeważnie żytnio - kartoflana. Czynne są w gminie 6 kółek rolniczych, z których 2 prowadzą punkty czyszczenia nasion. Roboty meljoracyjne, w szerszym zakresie, nie były tu jeszcze prowadzone, jedynie zainteresowane gromady oczyściły 5 km. starych rowów. Skomasowana jest tylko jedna wieś Bastycze, 8 wiosek zgłosiło chęć komasowania gruntów. Z przemysłu rolniczego są w gminie 2 młyny motorowe i jeden parowy.

Na ogólną ilość 19 szkół, 5 mieści się we własnych budynkach. Od r. 1931 budowana jest szkoła we wsi Mołodkowicze obliczona na 2 klasy, sale rekreacyjną i mieszkanie kierownika. Nowy budynek

szkolny ma też wieś Tepeniec, wybudowany przez gromadę.

Straż ogniowa jest tylko jedna dość dobrze wyekwipowana w sprzęt pożarowy. Związków strzeleckich, ani hufców p. w. gmina nie posiada, są natomiast: 4 koła młodzieży, 1 stow. młodzieży i koło gospodyń wiejskich. Sklepów spółdzielczych są 3, jeden z nich, a mian. we wsi Ochowo mieści się we własnym budynku wybudowanym przez gromadę na sklep i Dom Ludowy.

Z zabytków historycznych, koło wsi Koźlakowice, znajduje się przy trakcie brzeskim pomnik-figura wystawiony podobno z czasów wojny szwedzkiej.

Ogólny budżet gminy na r. 1932/33 zamyka się cyfrą 43.749 zł. 44 gr., w tem na oświatę 11.350 zł., opieka społeczna 4.954 złotych.

W skład Rady Gminnej wchodzi pp.: Tomasz Kozak, Michał Gołowko, Sergjusz Malicki, Mikołaj Kowalczyk, Paweł Bondicz, Jakób Kobryniec, Bazyl Meka, Michał Rowicki, Jan Kołodziej, Albin Truchanowicz, Zygmunt Skirmuntt i Aleksander Klekowski.

Zarząd stanowią pp.: Michał Koźlakowski — wójt urzędujący od r. 1928, Kazimierz Lipnicki — zast. wójta i Wincenty Forkasiewicz — ławnik.

Sekretarzem od 1929 r. jest p. Kazimierz Jaworski.

GMINA BRODNICA.

Obszar gminy wynosi około 50.000 ha., ludności liczy 14.860, administracyjnie podzielona jest na 26 sołectw.

Gleba na terenie gminy jest przeważnie żytanio - kartoflana, przyczem większość ziemi znajduje się w posiadaniu folwarków. Kółek rolniczych jest tu 5 i wszystkie czynne. Od r. 1929 prowadzone są w gminie roboty meljoracyjne i od tego czasu wykopano 5 km. rowów odwadniających oraz pogłębiono rz. Niesłuchę. Komasaację przeprowadziły 2 wsie, zaś 3 wsie znajdują się w stadjum komasacji. Z przemysłu rolniczego są w gminie 4 młyny motorowe, fabryka terpentyny i cegielnia.

Gospodarkę drogową prowadzi gmina głównie w kierunku budowy mostów, których wybudowała już 34, z tych jeden przez rz. Niesłuchę o rozpiętości 33,5 mtr. i 4 ponad 10 mtr., nadto ułożono 45 przepustów betonowych.

Ogółem posiada gmina 17 szkół, z których 7 mieści się we własnych budynkach. Jeden z tych budynków, — we wsi Juchnowicze wybudowany został w 1929 r. kosztem około 6.000 zł. Na terenie gimny w Duboji znajduje się męska szkoła rolnicza ufundowana przez p. Wydźdźnę — właścicielkę majątku Brodnica.

Czynnych jest tu 5 straży ogniowych, przyczem 2 straże wybudowały już własne remizy. Związki strzeleckie są dwa, 4 koła młodzieży i 2 koła gospodyń wiejskich. Dobrze prosperuje kasa im. Stefczyka.

W r. ub. wybudowała gmina murowany budynek w Brodnicy za sumę 10.000 zł. i umieściła w nim przychodnię lekarską pozostającą dotychczas pod kierownictwem felczera, lecz w r. b. będzie prowadził ją już lekarz.

Ogólny budżet gminy na r. 1932/33 zamyka się cyfrą 50.731 zł., w tem na oświatę 10.960 zł., zdrowie publiczne 6.500 zł., opieka społeczna 3.100 zł., popieranie rolnictwa 850 zł.

W skład Rady Gminnej wchodzi pp.: inż. Jan Wydźga, Borus Chus, Bazyl Gordicz, Konstanty Bal, Jan Caruk, Bazyl Snarski, Teodozy Mielnik, Bazyl Leonczuk, Józef Wojciechowicz, Stefan Kochniuk, Jan Leszczenia i Jan Torebiej.

Zarząd stanowią pp.: Jan Mirczuk — wójt urzędujący od stycznia 1929 r., Aleksander Mielnik — zast. wójta i Włodzimierz Kozak — ławnik.

Sekretarzem od sierpnia 1931 r. jest p. Jan Turkiewicz.

GMINA CHOJNO.

Obszar gminy wynosi 57.000 ha., w tem 30% bagien. Ludności liczy 11.000, administracyjnie podzielona jest na 23 sołectwa.

Uprawną ziemią jest tu naogół żytanio-kartoflana, przyczem po-

wę gminy zajmują folwarki i polowę drobni rolnicy. Istniejące tu 4 kółka rolnicze nie przejawiają, niemal, żadnej działalności. W Miastkowiczach znajduje się mleczarnia spółdzielcza przerabiająca przeciętnie 250 ltr. mleka dziennie. Prócz tej mleczarni są jeszcze w gminie 3 mleczarnie prywatne. Meljoracja na terenie gminy prowadzona nie była, natomiast jedna wieś kończy komasaację i jedna jest w stadjum komasacji.

Prócz uporządkowywania dróg gruntowych wybudowała gmina szereg mostów, z tych dwa o rozpiętości 25 mtr.

Na ogólną ilość 14 szkół, 3 mieszczą się we własnych budynkach, przyczem jeden z tych budynków, — we wsi Dzikowice wybudowała w r. 1932 gromada, przy pomocy gminy za sumę około 5.000 zł.

Straże ogniowe są 3, z tych dwie budują własne remizy, jedna z Domem Ludowym i świetlicą. Istnieją też: 3 zw. strzeleckie, 2 koła młodzieży i jedno koło gospodyń wiejskich. Dość dobrze prosperuje kasa im. Stefczyka.

W Chojnie, kosztem gminy utrzymywana jest przychodnia lekarska, lecz bez stałego lekarza.

Ogólny budżet gminy na r. 1932/33 zamyka się cyfrą 48.471 zł. 20 gr., w tem na oświatę 9.321 zł. 14 gr., zdrowie publiczne 3.088 zł., opieka społeczna 4.295 zł., popieranie rolnictwa 750 zł.

W skład Rady Gminnej wchodzi pp.: Piotr Młodzianowski, Seweryn Kuźma, Teodor Saczkowski, Bazyl Saczkowski, Tymoteusz Rumak, Teodor Krasowski, Klemens Kisiel, Jan Myszek, Piotr Małaszczycycki i Michał Samoszek.

Zarząd stanowią pp.: Napoleon Cybulski — wójt urzędujący od marca 1932 r., Tymoteusz Rumak — zast. wójta i Jan Saczkowski — ławnik.

Sekretarzem od października 1928 r. jest p. Antoni Bonik. Pomocnikiem p. Józef Mialik.

GMINA MOROCZNO.

Obszar gminy wynosi 59.261 ha., ludności liczy 16.036 osób, administr. podzielona na 21 sołectw.

Gleba jak na poleskie stosunki średnia żytnio-ziemniaczana.

Na terenie gminy są następujące organizacje: kasa Stefczyka, ochotniczych straży pożar. trzy, zw. strzelcki, mleczarnia.

Wszystkie te organizacje dobrze się rozwijają. Meljoracji ani komasacji na terenie gminy nie było.

Dróg bitych ani zabrukowanych osiedli gmina nie posiada, a drogi gruntowe naprawiane są rok rocznie.

Gmina posiada 16 szkół powszechnych, z których 3 mieszczą się w budynkach własnych.

Budżet gminy na r. 1932/33 zamyka się cyfrą 61.714 zł., z czego na oświatę 13.999 zł., na zdrowie pub. 6.755 zł., na opiekę społ. 6.421 zł.

W skład Rady Gminnej wchodzi pp.: Piotr Mironczuk, Stefan Parczuk, Daniel Janczuk, Sawa Werjemczuk, Paweł Sawczuk, Andrzej Sagan, Leon Chomicz, Szymon Antończyk, Teodor Paś, Jan Chodniewicz, Andrzej Czudzinowicz, Mikołaj Kowtunowicz, Heronim Tuhalski-Nielubowicz, Walery Herdziejczuk.

Zarząd stanowią pp.: Piotr Szolomicki, wójt od 1935 r. Jan Gryczyna, zast. wójta i Teodor Repecki, ławnik.

Sekretarzem gminy od 1930 r. jest p. Franciszek Piaskowski, a jego pomocnikiem od 1930 r. Metodjusz Kwiatczyński.

GMINA WICZÓWKA.

Obszar gminy wynosi 42.777 ha., ludności liczy 14.009 osób, admin. podzielona na 16 sołectw.

Gleba uboga, przeważnie błotnista, bagnista i piaszczysta. Na terenie gminy są następujące organizacje: dom pracy dobrowolnej, który rozwija się b. dobrze, kasa Stefczyka, Ochotnicz. straży pożar. dwie. Wszystkie te organizacje prosperują dobrze.

Meljoracji i komasacji na terenie gminy nie było.

Dróg bitych ani zabrukowanych osiedli gmina nie posiada, a drogi gruntowe poprawia rok rocznie.

Gmina posiada 14 szkół powszechnych, z których 8 mieści się w budynkach własnych.

Budżet gminy na rok 1932/33 zamyka się cyfrą 51.615 zł., z czego na oświatę 11.440 zł., na zdrowie publicz. 4.465 zł., na opiekę społeczną 2.536 zł.

W skład Rady Gminnej wchodzi pp.: Tyszkowicz Bazyli, Muzyczko Bazyli, Żogun Teodor, Kochno Nikifor, Poluchowicz Michał, Grycewicz Piotr, Gawryłowicz Józef, Turkienowicz Sról-Chaim, Purym Jankiel, Borysewicz Jan, Wiszniewski Jan, Poluchowicz Andrzej.

Zarząd Gminy stanowią pp.: Karpiński, wójt urzędujący od paru miesięcy, Mieczysław Bloszczyński, zast. wójta i Dymitry Poluchowicz, ławnik.

Sekretarzem od 1931 roku jest Michał Hiljaszew, a jego pomocnikiem od roku 1928 Stanisław Ostrowski.

GMINA KUCHOCKA-WOLA.

Obszar gminy wynosi 32.261 ha., ludności liczy 14.160 osób, administracyjnie podzielona jest na 18 sołectw.

Gleba b. uboga przeważnie bagnista.

Na terenie gminy są następujące organizacje: ochotnicza straż pożarna, która rozwija się b. dobrze. W roku 1932 pobudowana została remiza strażacka, a raczej dom ludowy, zw. strzelecki, którego członkowie są b. dobrze wyćwiczeni. Oprócz tego jest kasa Stefczyka i koło gospodyń wiejskich.

Meljoracji na terenie gminy nie było. W roku 1932 rozpoczęto komasację gruntów wsi Kuchocka-Wola i Perekale.

Gmina posiada 16 szkół powszechnych, z których 3 mieszczą się w budynkach własnych. Dróg bitych ani zabrukowanych osiedli gmina nie posiada, natomiast rok rocznie naprawiane są drogi gruntowe.

Budżet na rok 1932/33 zamyka się cyfrą 45.970 zł. z czego na oświatę 11.535 zł., na zdrowie pub. 4.724, na opiekę społ. 4.084 zł.

W skład Rady Gminnej wchodzi pp.: Stefan Bartoszewski, Michał Ostymczuk, Cyryl Supryniuk, Marcin Aleksiejczyk, Adam Mosiejczuk, Juljan Fiłonczuk, Teodozy Sołomko, Aleksander Kowalczyk, Mikita Gniezdko, Jefim Czerewko, Jakób Breń i Jefim Herasińczuk.

Zarząd Gminy stanowią pp.: Jan Slepczuk — zast. wójta urzędujący od 1927 r. i Józef Policzkiwicz — ławnik.

Sekretarzem od 1927 r. jest p. Zenon Socha, a jego pomocnikiem od 1929 r. p. Pligin Aleksy.

Gminy pow. łuninieckiego.

, GMINA ŁUNINIEC.

Gmina ta powstała w 1928 r. połączona z terenów dawnych gmin: Łunin i Kozangródek. Obszar gminy wynosi 103.500 ha., ludności liczy przeszło 20.000, administracyjnie podzielona jest na 20 sołectw.

Ziemi ornej posiada gmina zaledwie 80%. Najwięcej bo 40% obszaru zajmują lasy. Ziemia naogół jest zła, przy nakładzie dużej pracy i dobrem wynawożeniu daje zaledwie średnie urodzaje. Łąki są niskie i trawa kwaśna przeważnie oddalone od wiosek po kilkanaście km. Ludność poza pracą rolną zajmowała się przy eksploatacjach leśnych, które obecnie jednak b. się skurczyły i ludność zubożała. Gospodarstwa rolne są b. rozdrobnione, bo w 60% od 1 — 3 ha, wskutek tego siła płacnicza mieszkańców jest słaba. Czynne są na terenie gminy 6 kółek rolniczych i 2 z nich prowadzą punkty czyszczenia nasion. Roboty meljoracyjne rozpoczęte zostały w r. ub. i wykopano dotychczas około 3 km. rowów odwadniających. Komasację rozpoczynają obecnie wsie: Dworzec, Wiszyn i Działowicze, zaprojektowane w Bostyniu i Rokitnie.

Rok rocznie gmina uporządkowuje swe drogi gruntowe, sypiąc często wysokie groble przez bagna. Wybudowano też szereg mostów, z tych kilka większych.

Na ogólną ilość 21 szkół, 8 mieści się we własnych budynkach. Jedna z tych szkół 5-o klasowa wybudowana została w Bostyniu z Pow. Funduszu Budowy Szkół.

Straży ogniowych jest 8, z tych straż dworcowska wybudowała własną remizę z Domem Ludo-

wym, co w dużej mierze zawdzięczać należy kierownikowi miejscowej szkoły p. Zygmuntowi Jastrzębskiemu, który z niezwykłą ofiarnością oddaje się pracy społecznej angażując nie tylko swą pracę, ale nawet swoje skromne fundusze. Istnieją też: 5 zw. strzeleckich, 3 hufce p. w. i 4 koła młodzieży wiejskiej. W Łunińcu utrzymuje gmina własnym kosztem przychodnię lekarską i ambulatorjum weterynaryjne.

Z zabytków historycznych posiada gmina w Łuninie ruiny zamku obronnego, książąt Drucko-Lubeckich, co do którego bliższych danych brakuje.

Ogólny budżet gminy na r. 1932/33 zamyka się cyfrą 127.830 zł., w tem na oświatę 33.000 zł., zdrowie publicz. 6.051 zł., opieka społeczna 14.040 zł., popieranie rolnictwa 2.992 zł.

W skład Rady Gminnej wchodzi pp.: Aleksander Szanowicz, Paweł Parfinczyk, Michał Kowalec, Jan Konopacki, Archip Koleszko, Grzegorz Mackiewicz, Adam Kaczor, Aleksy Dowgulewicz, Paweł Powkuncowicz, Miron Sumar, Bazyli Buszyło, Józef Telpuk, Justyn Mopota i Krzysztof Niemirowicz-Szczyt.

Zarząd stanowią pp.: Mikołaj Dwulit — wójt urzędujący od stycznia 1933 r. kawaler Krzyża „Virtuti Militari“, Walecznych i innych, Sergjusz Konopacki — zast. wójta i Bazyli Buszyło — ławnik.

Sekretarzem od 1 lutego 1932 r. jest Wiktor Józef Machczyński.

GMINA ŁACHWA.

Obszar gminy wynosi 53.380 ha., ludności liczy 21.500, administracyjnie podzielona jest na 22 sołectwa.

Gleba na terenie gminy jest wyłącznie żytnio-kartoflana. Czynne są w gminie 2 kółka rolnicze. We wsi Sienkiewicze znajduje się mleczarnia spółdzielcza przerabiająca, przeciętnie 2.000 ltr. mleka miesięcznie. Komasacja w gminie ukończona została na terenie 5 wsi, zaś 10 wiosek znajduje się w stadjum komasacji. W ub. latach oczyszczony został kanał Czereba-

sowski o długości 10 km., nadto wykopano 9 km. nowego kanału p. n. „Wilczy“ i zmeljorowano grunty orne wsi Cna.

Z przemysłu posiada gmina: 8 młynów parowych, 3 wodne, 3 cegielnie, 1 tartak i elektrownię prywatną w Łachwie.

Największą pracą gminy na drogach były budowy grobli: Perenowo — Redigerowo — Florowa, długości 8 km. oraz Jeziernica — wieś Krasnowola o długości 7 km., wreszcie 2 km. grobli na odcinku Mokrowo — chutory Mokrowo. Nadto wybudowano szereg mostów.

Na ogólną ilość 18 szkół, 5 mieści się we własnych budynkach, z tych jedna w Drepsku 4-o kl. wybudowana z Pow. Funduszu Budowy Szkół, kosztem 30.000 zł., druga w Borsukowie wybudowana przez gminę za sumę 6.000 zł.

Czynnych i dobrze wyekwipowanych straży ogniowych posiada gmina 4 i wszystkie wybudowały już własne remizy, obecnie buduje się Dom Ludowy we wsi Sienkiewicze. Istnieją też: 4 zw. strzeleckie, 5 kół młodzieży wiejskiej i 2 kasy im. Stefczyka.

Miasteczko Łachwa jest dość ruchliwym punktem handlowym liczącym, łącznie z wsią około 5.000 mieszkańców. Miasteczko posiada rzeźnię, targowicę zwierzęcą, ambulatorjum weterynaryjne pod stałym kierownictwem felczera i przychodnię lekarską z lekarzem na czele. Na terenie gminy jest jeszcze miasteczko Kożangródek, w którym również znajduje się rzeźnia gminna. Miasteczko to do r. 1928 było siedzibą Urzędu Gminy tej samej nazwy.

Ogólny budżet gminy na r. 1932/33 zamyka się cyfrą 99.114 zł., w tem na oświatę 29.325 zł., zdrowie publiczne 12.697 zł., opieka społeczna 3.710, popieranie rolnictwa 3.946 zł.

W skład Rady Gminnej wchodzi pp.: Jan Krywulec, Jakób Koziarski, Mikołaj Jarochowicz, Jakób Rakowicz, Potap Giedź, Sawa Jemieljanowicz, Samuel Ra-

binowicz, Piotr Demidowicz, Filip Konopacki, Jakób Demidowicz, Aleksy Karpowicz i Kazimierz Domaszewicz.

Zarząd stanowią pp.: Władysław Marjan Bechowski — wójt urzędujący od 3 grudnia 1932 r., kawaler srebrnego Krzyża Waleczności, Krzyża Obrony Lwowa z mieczami, Krzyża „Wilki“ posiada również odznakę „Orleża“. Ławnikiem jest p. Ignacy Kaplicz.

Sekretarzem jest p. Stanisław Niezgodza. Piastuje również godność prezesa Zw. Prac. Admin. Gminnej oddziału łuninieckiego.

GMINA LENIN.

Obszar gminy wynosi 103.603 ha. i ciągnie się na wzdłuż granicy Rosji Sowieckiej na przestrzeni 100 km. Ludności liczy 18.067, administracyjnie podzielona jest na 27 sołectw.

Gleba na terenie gminy jest wybitnie piaszczysta, przyczem ziemi ornej gmina posiada zaledwie 9%, w stosunku do obszaru, natomiast lasy zajmują około 50%, a nieużytki 20%. Lasy są wyłączną własnością sp. akc. „Agahell“, która pod firmą „Olza“ prowadzi w Mirkaszewiczach fabrykę dykty i tartaki. Fabryka ta zatrudnia obecnie 500 pracowników i robotników.

Z powodu braku ziemi urodzajnej ludność rolnicza zajmowała się głównie pracą przy eksploatacji lasów, która jednak zmniejszyła się obecnie b. poważnie.

Kółka rolnicze, na terenie gminy, są 3, przy jednym z nich prowadzony jest punkt czyszczenia nasion. W latach 1929 — 931 spółka wodna w Sitnicy wykopała kanały odwadniające na swym terenie długości około 20 km. Prócz tej spółki meljoracje nie były tu prowadzone. Od r. 1930 przeprowadzane są roboty komasacyjne, które w 5 wsiach znajdują się na ukończeniu, zaś 4 wsie rozpoczęły komasację.

Gminne drogi gruntowe są rokrocznie naprawiane i budowane szarwarkiem i znajdują się w dobrym stanie, również wybudowano szereg mostów.

Grupa pp. Wójtów i Sekretarzy pow. łuninieckiego

Rząd górny od lewej do prawej pp.: Michał Przybysz — wójt gm. Lenin; Mikołaj Dwulit — wójt gm. Łuniniec; Władysław Marjan Bechowski — wójt gm. Łachwa; Jan Więckiewicz — rachmistrz gm. Łuniniec; Stanisław Żmijewski — zast. sek. gm. Kruhowicze; Wiktor Józef Machczyński — sek. gm. Łuniniec. Rząd dolny od lewej do prawej pp.: Henryk Fornalski — pom. sek. gm. Łuniniec; Antoni Sowiński — pom. sek. gm. Łachwa; Piotr Galant — praktykant gm. Łachwa; Cyryl Kiruco — zast. sek. gm. Łachwa; Tomasz Kondratowicz — wójt gm. Kruhowicze; Wacław Tomkiewicz — wójt gm. Chotynicze; Stanisław Niezgoda — sek. gm. Łachwa; Henryk Gajderowicz — sek. gm. Chotynicze.

Ogółem gmina posiada 27 szkół, z tych 9 mieści się w budynkach własnych. W stadjum budowy znajduje się 2-u kl. szkoła we wsi Puzicze, którą buduje się z Pow. Funduszu Budowy Szkół.

Straże ogniowe są 3, z których jedna, — we wsi Chorostów wybudowała w r. ub. remizę z Domem Ludowym. Organizacje społeczne rozwijają się dość pomyślnie. W Leninie znajduje się kasa im. Stefczyka posiadająca 855 członków. Udziały członkowskie wynoszą 28.560 zł. również dobrze rozwijają się 2 spółdzielnie spożywców. W miasteczku jest targowica; ambulatorjum weterynaryjne, rzeźnia gminna (prócz niej posiada gmina rzeźnię w Mikaszewiczach i Jaśkowiczach), przychodnia lekarska pozostająca pod kierunkiem lekarza p. Gauzińskiego. Z dobrowolnych ofiar rozpoczyna się budowa Domu Ludowego, w którego części mieścić się też będzie remiza strażacka. Na zakończenie wspomnieć warto, że miasteczko Lenin graniczy bezpośrednio z Rosją Sowiecką, tak iż odgradza go tylko wąziutka rzeka Słucz. Na północy gminy znajduje się maj. Puzicze własność mjr. Szalkiewicza, który był często napadany

przez bandy dywersyjne, obecnie jednak panuje tu zupełny spokój. Na zakończenie wspomnieć warto, iż tak Lenin, jak i Mikaszewicze oświetlone są elektrycznością, czerpiąc prąd z elektrowni prywatnych.

Ogólny budżet gminy na r. 1932/33 zamyka się cyfrą 108.006 zł., w tem na oświatę 21.248 zł., zdrowie publiczne 14.900 zł. opieka społeczna 14.000 zł., popieranie rolnictwa 1.540 zł.

W skład Rady Gminnej wchodzi pp.: Zygmunt Baranowski, Jakób Bakunowicz, Borys Czopeczyc, Włodzimierz Czopeczyc, Łukasz Demidowicz, Michał Głuszeń, Nester Jefimowicz, Jankiel Krawiec, Stefan Krukowicz, Aleksy Tomczyński, Herman Tereszkiwicz, Jan Łokinczyn, Jan Witkowski, Josel Zarecki i Stefan Zarueki.

Zarząd stanowią pp.: Michał Przybysz — wójt urzędujący od 8 grudnia 1932 r. kawaler Krzyża „Virtuti Militari“, podwójnego Krzyża Walecznych, srebrnego Krzyża Zasługi, medalu Niepodległości; Górnośląskiego Krzyża Zasługi i innych; zastępcą wójta jest p. Nikifor Demidowicz.

Sekretarzem od sierpnia 1928 r. jest p. Władysław Niezgoda. Pomocnikami pp.: Jan Wronka, Aleksander Chilkiewicz i Michał Olszewski. Kanceliści pp.: Borys Strach i Konstanty Romanowski.

GMINA CZUCZEWICZE.

Obszar gminy obejmuje 100.043 ha., ludności liczy 13.000, administracyjnie podzielona jest na 15 sołectw.

Ludność jako drobno rolnicza, posiadająca większe tereny pastwiskowe i łąki, trudni się hodowlą bydła opasowego. Praca zarobkowa przy eksploatacji lasów jest najpoważniejszym źródłem dochodów ludności. Niezlikwidowane serwituty stwarzają niemożliwy stan posiadania pomiędzy wsią a majątkiem, nadto ludność dotkliwie odczuwa brak ziemi ornej co przez zlikwidowanie serwitutów dałoby się częściowo usunąć. Wobec braku zarobków w lasach i karłowatości gospodarstw rolnych 30% ludności głoduje. Meljoracje, w szerszym pojęciu, nie były tu prowadzone poza oczyszczeniem szeregu kanałów na terenach firmy „Agahell“, które to roboty wykonała firma we własnym zakresie.

Gospodarka drogowa prowadzona jest tu b. intensywnie, dość wspomnieć, że większych grobel uсыпаła gmina na długości 37,5 km. Nadto w szeregu nowowybudowanych mostów przez gminę, są tak duże jak na rz. Łań o rozpiętości

jeden 36 mtr., drugi 24 mtr., dalej na odcinku Gawlicze-Pieczanka jeden 48 mtr., drugi 20 mtr.

Ogółem gmina posiada 9 szkół, z tych 4 mieszczą się w budynkach własnych, 2 wybudowane w ostatnich latach, a mianowicie: w Czuczewiczach 3-y kl. z mieszkaniem dla kierownika wybudowana kosztem 45.000 zł. i w Czudzinie 2-u kl. również z mieszkaniem kierownika wybudowana za sumę 30.000 zł.

Straży ogniowych jest 7, przy czem dwie straże wybudowały własne remizy, zaś straż w Czuczewiczach remizę z Domem Ludowym.

Istnieją też: 2 oddz. zw. strzeleckiego, mleczarnia spółdzielcza i kasa Stefczyka.

Ogólny budżet gminy na r. 1932/33 zamyka się cyfrą 146.142 zł., w tem na oświatę 25.741 zł., zdrowie publiczne 8.206 zł., opieka społeczna 9.720 zł., popieranie rolnictwa 4.125 zł.

W skład Rady Gminnej wchodzi pp.: Adam Turowicz, Paweł Szczotko, Jan Chandryko, Antoni Żybertowicz, Jakób Suszko, Aleksander Nawarych, Bazyli Gargun, Dymitr Siergiejenia, Prochor Pawlukiewicz, Józef Kowcik, Jakób Jermakowicz i Piotr Sajko.

Zarząd stanowią pp.: Stefan Eysmontt — wójt urzędujący od grudnia 1932 r., Włodzimierz Hulewicz — zast. wójta i Grzegorz Budezanin — ławnik.

Sekretarzem gminy od 1926 r. jest p. Stefan Korzeniowski.

GMINA KRUHOWICZE.

Obszar gminy wynosi około 73.000 ha., ludności liczy 18.328, administracyjnie podzielona jest na 26 sołectw.

Gleba na terenie gminy jest dość dobra, bowiem częściowo pszeniczna. W r. 1932 gmina rozpoczęła roboty meljoracyjne i wykopała w ciągu tego roku 5 km. kanałów odwadniających. Ludność gminy jest przeważnie rolnicza, w okresie zimowym trudni się zwózką drzewa. Większych zakładów przemysłowych gmina nie posiada, poza 5 tartakami parowymi zatrudniającymi w sezonie do 400 robotników.

Na własnych drogach grunto-

wych gmina wykonała już wiele robót, przy czem na długości 10 km. wybudowano b. wysokie groble. Z większych mostów wykonanych przez gminę wymienić należy dwa, jeden na rz. Łań o rozpiętości 51 mtr., drugi na rz. Nacz długości 32 mtr.

Ogółem na terenie gminy znajduje się 18 szkół, z tych 9 mieści się we własnych budynkach. Jedna z tych szkół, — w Oharewiczach 2-u klasowa wybudowana została w r. 1930 kosztem 24.000 złotych.

Czynnych straży ogniowych jest 8. Straż kruhowicka wybudowała w r. 1931 remizę z Domem Ludowym, obecnie przystępują do budowy remizy straży ogniowe w Naczy i Łoktyczach. Istnieją też: 1 oddz. zw. strzeleckiego, 1 hufiec p. w., 6 kół młodzieży i kasa im. Stefczyka.

Ogólny budżet gminy na r. 1932/33 zamyka się cyfrą 140.732 zł., w tem na oświatę 23.932 zł., zdrowie publiczne 11.661 zł., opieka społeczna 8.648 zł., popieranie rolnictwa 5.399 zł.

W skład Rady Gminnej wchodzi pp.: Władysław Sokołowski, Julian Jasiński, Antoni Zakstankiewicz, Adam Kurylik, Stefan Mielechowiec, Borys Kowsz, Bronisław Zdanowicz, Sawa Leles, Aleksy Mucha, Bazyli Chalecki, Michał Babicz, Antoni Chwał, Paweł Krycki, Jan Karpienia i Miefody Wołoskiewicz.

Zarząd stanowią pp.: Tomasz Kondratowicz — wójt urzędujący od września 1928 r. i Andrzej Halusza — ławnik.

Sekretarzem jest p. Mikołaj Kamy-szewski.

GMINA CHOTYNICZE.

Obszar gminy wynosi około 112.000 ha., ludności liczy 8.634, administracyjnie podzielona jest na 8 sołectw.

Na wstępie należy zaznaczyć, że około 90,4% terenu gminy zajmują dobra Jarosława Potockiego, który absolutnie nie płaci podatków od 1930/31 r. budżetowego i skutkiem tego gmina nie może wprost istnieć, nie mając pokrycia budżetowego. Zaległości J. Potoc-

kiego z tytułu podatków na rzecz samorządu gminnego i powiatowego wynoszą około 200.000 zł. Cyfra ta, najlepiej świadczy o niedostatku finansowym gminy. Czynnych kółek rolniczych gmina nie posiada. Ludność wiejska małorolna częściowo trudni się hodowlą bydła, lecz w głównej mierze utrzymuje się z zarobków przy eksploatacjach leśnych, które obecnie bardzo się skurczyły. Przemysł w gminie reprezentowany jest przez 2 tartaki i młyn parowy.

Własne drogi gruntowe gmina uporządkowuje sposobem szarwar-kowym, przy czem w latach 1928—929 wybudowane zostały groble, dochodzące do 2 mtr. wysokości. Długość tych wysokich grobel wynosi 11,5 km. Nadto wybudowano szereg mostów, z których jeden na rozlewie Szczary rozpiętości 20 mtr., dalej dwa mosty na groblach, jeden długości 36 mtr., drugi 22 mtr., ten ostatni na odnodze rz. Cny.

Na ogólną ilość 8 szkół pow-szech., 4 mieszczą się w budynkach własnych, z tych jedna, w Rozdziłowiczach wybudowana w r. 1932 z Pow. Funduszu Budowy Szkół, za sumę 18.000 zł.

Straże ogniowe reprezentowane są przez 5 jednostek, przy czem straż w Lusinie wybudowała własną remizę z Domem Ludowym. Istnieją też: 3 oddz. męskiego zw. strzeleckiego i jeden żeński, 1 koło młodzieży wiejskiej i kasa Stefczyka.

Ogólny budżet gminy na r. 1932/33 zamyka się cyfrą 93.063 zł., w tem na oświatę 11.432 zł., opieka społeczna 7.000 zł., popie-ranie rolnictwa 1.827 zł.

W skład Rady Gminnej wchodzi pp.: Szymon Ciehuszko, Ignacy Dorochlewicz, Antoni Iwanowicz, Prokop Jaroszewicz, Roman Krugły, Eljasz Kuryłowicz, Stefan Rabcewicz, Teodor Kowalczuk, Daniel Wasilewicz i Michał Zańko.

Zarząd stanowią pp.: Wacław Tomkiewicz — wójt, Aleksander Mińko — zast. wójta i Mikołaj Kuprjan — ławnik.

Sekretarzem od grudnia 1927 r. jest p. Henryk Gajderowicz.

Grupa pp. Wójtów i Sekretarzy powiatu stolińskiego

Rząd górny od lewej do prawej pp.: Klemens Jachnowiec — pom. sek. gm. Stolin; Jan Komar — sek. gm. Płotnica; Paweł Bań — sek. gm. Stolin; Michał Piekarski — drog. gm. Chorsk; Mateusz Badasiuk — sek. gm. Chorsk; Eugenjusz Kaczanowski — wójt gm. Płotnica; Teofil Kuleszewicz — pom. sek. gm. Stolin. *Rząd dolny od lewej do prawej pp.:* Aleksander Litwin — wójt gm. Wysock; Tadeusz Gojarski — pom. sek. gm. Chorsk; Leonid Markiewicz — wójt gm. Stolin; Konstanty Łazarewicz — III-ci pom. sek. gm. Chorsk; Piotr Barański — sek. gm. Wysock; Bazyli Choroszun — I pom. sek. gm. Chorsk; Piotr Knobelsdorf — wójt gm. Chorsk; Michał Kosiński — pom. sek. gm. Płotnica; Jan Jaroszewicz — pom. sek. gm. Stolin; Wacław Żerebców — prakt. gm. Chorsk; J. Duńczyc — zast. wójta gm. Wysock.

Gminy pow. Stolińskiego

GMINA STOLIN.

Obszar gminy wynosi 103.722 ha., ludności liczy 28.111, administracyjnie podzielona jest na 31 sołectw.

Gleba na terenie gminy jest średnia, lecz 20% terenu zajmują bagna. Czynne są w gminie 3 kółka rolnicze, z których jedno prowadzi punkt czyszczenia nasion. Celem poprawienia rasy bydła gmina utrzymuje 2 buhaje rasy czerwonej polskiej stacjonowane u właścicieli majątków ziemskich. W Bereznem Starem znajduje się mleczarnia spółdzielcza prosperująca b. dobrze. Od r. 1931 prowadzone są w gminie roboty meljoracyjne sposobem szarwarkowym za pomocą oczyszczania starych rowów oraz kopania nowych. Skomasowane są 4 wsie, zaś 2 wsie znajdują się w stadjum komasacji.

Prócz uporządkowywania dróg gruntowych gmina wybudowała szereg mostów, przyczem wybudowano 5 km. wysokich grobli przez bagna.

Na ogólną ilość 28 szkół powszechnych., 13 mieści się w budynkach własnych. W stadjum budowy znajduje się 3-y klasowa szkoła w

Rzeczycy, która w krótkim czasie będzie już wykończona.

Staży ogniowych jest 13, z tych 2 wybudowały własne remizy. Przy remizie w Rzeczycy znajduje się również Dom Ludowy. Istnieją też: 4 oddz. zw. strzeleckiego, 8 kół młodzieży wiejskiej i 3 kasy im. Stefczyka.

Ogólny budżet gminy na r. 1932/33 zamyka się cyfrą 123.206 zł., w tem na oświatę 28.510 zł., zdrowie publiczne 4.372 zł., opieka społeczna 13.711 zł., popieranie rolnictwa 2.063 zł.

W skład Rady Gminnej wchodzi pp.: Konstanty Strzałkowski, Mikołaj Kałatur. Grzegorz Dulski, Jan Takadziej, Judka Hakman, Bazyl Hermanowicz, Filip Lewkowicz, Jan Mielnik, Tomasz Chrapicki, Mina Koziół, Jan Moroz, Cezary Kieniewicz, Grzegorz Chlebowicz, Włodzimierz Bocheński i Józef Spiechowicz.

Zarząd stanowią pp.: Leonid Markiewicz — wójt urzędujący od maja 1930 r., Jan Klinuszko — zast. wójta i Dawid Arsenowicz — ławnik.

Sekretarzem od lipca 1931 r. jest p. Paweł Bań. Pomocnikami są pp.: Klemens Jachnowiec, Teofil Kuleszewicz, Jan Jaroszewicz i Wacław Osmólski.

GMINA BEREZÓW.

Obszar gminy wynosi 140.000 ha., ludności liczy 13.000, administracyjnie podzielona jest na 16 sołectw.

Gmina obfituje w bagna i piaski oraz lasy należące do ordynacji dawidgródzkiej Karola ks. Radziwiłła. Ziemi ornej jest zaledwie około 14%, to też podstawowym zajęciem ludności była praca przy eksploatacji lasów i hodowla bydła opasowego. Obecnie pierwsze źródło zarobku niemal zupełnie odpadło z powodu skurczenia się rynku drzewnego, bydło również nie znajduje pożądaney ilości odbiorców, zatem mieszkańcy tej gminy, w dodatku wżynającej się klinem w teren Rosji Sowieckiej potrzebują pomocy w dożywianiu. Od 1931 r. gmina prowadzi roboty meljoracyjne i wykopała dotychczas wiele nowych rowów odwadniających oraz odkopuje stare. Komasaacja, natomiast, postawiona jest b. słabo

Rok rocznie gminne drogi gruntowe są budowane sposobem szarwarkowym, jednakże bagnisty teren wymaga jeszcze wiele pracy w tym kierunku.

Na ogólną ilość 15 szkół, 2 mieszczą się we własnych budynkach.

Czynnych straży ogniowych są 3 wyekwipowane średnio. Z organizacyj społecznych są w gminie: 2 kół młodzieży wiejskiej i kasa im. Stefczyka.

W r. 1928 założoną została gminna Kasa Pożyczkowo-Oszczędnościowa. Obecny jej kapitał zakładowy wynosi 10.559 zł., pożyczek do października 1932 r. udzielono 6.500 zł.

Ogólny budżet gminy na r. 1932/33 zamyka się cyfrą 62.000 zł., w tem na oświatę 11.600 zł., opieka społeczna 3.000 zł., popieranie rolnictwa 4.000 zł.

W skład Rady Gminnej wchodzi pp.: Antoni Szostakiewicz, Tichon Kowalec, Naum Jaśkiewicz, Samuel Osmołowski, Dementy Minicz, Daniel Kulakiewicz, Łukasz Misiukiewicz, Demian Sawicz, Aweljan Pawłowiż, Karp Czumuniewicz, Izidor Pyszniak, Roman Domantowicz, Jan Czuryłowicz i Dymitr Kulakiewicz.

Zarząd stanowią pp.: Karol Kowalczewski — wójt urzędujący od sierpnia 1932 r. i Teodor Bałdycz — zast. wójta.

Sekretarzem od 1930 r. jest p. Hilary Gawłowski.

GINA WYSOCK.

Obszar gminy wynosi 72.000 ha., ludności liczy 21.450, administracyjnie podzielona jest na 23 sołectwa.

Gleba na terenie gminy jest przeważnie żytnio-kartoflana, przyczem większość ziemi należy do folwarków. Czynne jest w gminie jedno kółko rolnicze z punktem czyszczenia nasion, obecnie organizuje się drugie kółko rolnicze we wsi Żadeń. Od r. 1931 gmina utrzymuje buhaja rasy czerwonej polskiej stacjonowanego w os. wojskowej Chylin. Również od r. 1931 prowadzone są roboty meljoracyjne i wykopano dotychczas około 10 km. rowów odwadniających oraz odkopano około 20 km. starych rowów. Niezależnie od tych robót prowadzonych pod nadzorem technika sejmikowego, meljorację prowadzi Urząd Ziemski. Skomasowana jest dotychczas jedna wieś, — Zamoroczynie, zaś wszystkie zgłosiły chęć scalenia swych gruntów. Godnym zanotowania jest fakt, że gmina ta posiada dużo podrasowanych i mlecznych krów, tak iż mleczarnia miałaby rację bytu. Zwłaszcza, że jedna wieś — kol. Zofjówka u-

trzymuje się wyłącznie z gospodarstwa mlecznego, wyrabiając masło narazie w swych domach.

Drogi gminne są rok rocznie naprawiane i budowane przy zastosowaniu, często, wysokich grobli. Niestety powódź roku ubiegłego, wyrządziła na drogach b. poważne szkody. Wybudowano też szereg mostów, z tych 6 o rozpiętości od 10 — 60 mtr.

Ogółem gmina posiada 17 szkół, z których 9 mieści się we własnych budynkach, przyczem 2 budynki są nowowypbudowane przez gminę, a mianowicie 7-o kl. w Wysocku kosztem 18.000 zł. i 2-u klasowa w Żabieniu za sumę przeszło 8.000 zł.

Czynne są w gminie 4 straże ogniowe, przyczem wysocka straż wybudowała już własną remizę z Domem Ludowym, pozostałe 3 straże budują obecnie remizy. Istnieją też: 3 oddz. związku strzeleckiego i 3 kola śpiewacze. Dodać należy, że dużą popularnością cieszą się tu sporty, które specjalnie propagowane są przez pracowników gminy, korzystając ze sprzętu Powiatowego P. W. i W. F. Z instytucyj kredytowych jest w Wysocku kasa Stefczyka.

W r. 1931 z dobrowolnych składek wybudowano w Wysocku pomnik Marszałka Piłsudskiego prezentujący się b. ładnie. Koszt pomnika przy pomocy kompanji saperów K. O. P.-u wyniósł 3.000 złotych.

Ogólny budżet gminy na r.

1932/33 zamyka się cyfrą 87.777 zł., w tem na oświatę 18.532 zł., opieka społeczna 3.220 zł., popieranie rolnictwa 1.547 zł.

W skład Rady Gminnej wchodzi pp.: ks. Teodor Steciuk, Prokop Naumiec, Grzegorz Lachowicz, Aleksy Leonowicz, Grzegorz Leonowicz, Grzegorz Gembicki, Miron Machno, Gierasim Żańko, Aron Sztofer, Oszer Chajet, Michał Dworak, Prokop Romosz. Klim Lewkowicz, Jan Ogrodnik i Jan Roszko.

Zarząd stanowią pp.: Aleksander Litwin — wójt urzędujący od maja 1927 r. odznaczony Krzyżem Zasługi i Jan Duńczyc — zast. wójta.

Sekretarzem od listopada 1932 r. jest p. Piotr Barański — kawaler Krzyża Walecznych i innych.

GINA PŁOTNICA.

Obszar gminy wynosi 67.000 ha., ludności liczy 20.000, administracyjnie podzielona jest na 22 sołectwa.

Gleba na terenie gminy jest naogół żytnio-kartoflana. Czynne są tu 4 kółka rolnicze, — dwa z nich prowadzą punkty czyszczenia nasion. Celem poprawienia rasy bydła gmina utrzymuje jednego buhaja rasy czerwonej polskiej stacjonowanego przy kółku rolniczym w Osowie. Roboty meljoracyjne są tu prowadzone od r. 1931 tak pod nadzorem technika Sejmikowego, jak i przez Urząd Ziemski. Przez ten okres czasu wykopano około 20 km. rowów odwadniających. Skomasowanych jest już 9 wsi,

Zarząd straży ogniowej w Plotnicy.

zaś w stadium komasacji znajdują się 3 wsie, pozostałe wioski zgłosiły chęć scalenia swych gruntów. Na zakończenie działu rolnego dodać warto, iż duża część mieszkańców gminy utrzymuje się z rybołówstwa na Prypeci i Styrze.

Drogi gruntowe gmina rok rocznie naprawia oraz buduje groble przez bagna, tak iż są one już w dość dobrym stanie.

Na ogólną ilość 18 szkół, 11 mieści się we własnych budynkach. W stadium budowy znajduje się 2-u kl. szkoła w Bereźcach, oraz w najbliższym czasie gmina rozpocznie budowę 4-o kl. szkoły w Płotnicy.

Sieć straży ogniowych jest dość poważna obejmuje bowiem 7 jednostek strażackich. Płotnicka straż rozpoczęła budowę własnej remizy. Istnieją też: 1 oddz. zw. strzeleckiego, 5 kół młodzieży i jedno koło gospodyń wiejskich. Dość dobrze prosperuje kasa Stefczyka.

Ogólny budżet gminy na r. 1932/33 zamyka się cyfrą 72.132 zł., w tem na oświatę 15.592 zł., opieka społeczna 3.200, popieranie rolnictwa 3.335 zł.

W skład Rady Gminnej wchodzi pp.: Paweł Wabiszczewicz, Bazyl Truszek, Stefan Łozicki, Dymitr Komar, Stefan Werenicz, Antoni Polchowski, Grzegorz Niewdach, Bronisław Karpowicz, Mikołaj Burda, Paweł Kałaur, Emiljan Makowiecki, Grzegorz Wasilczuk, Wolf Szmuc, Mikołaj Makaruszko i Jan Romanowicz.

Zarząd stanowią pp.: Eugenjusz Kaczanowski — wójt urzędujący od września 1930 r., Grzegorz Wabiszczewicz — zast. wójta i Jewtuch Mofodij — ławnik.

Sekretarzem od sierpnia 1932 r. jest p. Jan Komar.

GMINA CHORSK.

Obszar gminy wynosi 92.159 ha., ludności liczy 25.400, administracyjnie podzielona jest na 27 sołectw.

Najwięcej terenu gminy bo 40% zajmują bagna, 15% łąki, 30% lasy, zaś ziemi ornej jest tylko 15%. Czynne są w gminie 7 kółek rolniczych, z których 2 prowadzą punkty czyszczenia nasion. Celem poprawienia rasy bydła gmina utrzymuje 2 buhaje rasy czerwonej polskiej. Zaznaczyć należy, że miejscowi rolnicy interesują się mleczarstwem wożąc mleko do mleczarni spółdzielczej w Dawidgródku i Stolinie. Gmina ta słynęła z hodowli bydła, jednak dział ten teraz podupadł trochę z powodu niskich cen na bydło. Roboty meljoracyjne prowadzone są tu b. intensywnie, tak iż w ciągu 2-ch lat wykopano 22 km. nowych rowów odwadniających, przyczem 16 km. wykopano wyłącznie w zakresie gminnym pod nadzorem Wydziału Powiatowego. Skomasowano dotychczas dwie wsie, zaś w stadium komasacji znajduje się 5 wsi, reszta złożyła już podanie o scalenie. Na terenie gminy jest wieś Remel, składająca się z samej szlachty, którzy mimo rusyfikacji zachowali polskość i wyznanie katolickie, są jeszcze 4 wsie szlacheckie, lecz już prawosławne.

Rok rocznie gmina uporządkowuje swe drogi gruntowe, których posiada 117,7 km., z tego 60% wybudowała gmina w ostatnich latach przez bagna. Nadto wybudowano 60 mostów od 3 do 85 mtr. długości.

Ogółem gmina posiada 24 szkoły, z tych 8 mieści się we własnych budynkach. Jeden z wymienionych własnych gmachów wybudowany został w 1926 r. pod 2-u kl. szkołę w Chorsku, drugi 2-u kl. w Remlu wykończony w r. 1929. Obecnie przystępuje się do budowy 7-o kl. szkoły w Rublu i 3-y kl. w Wielomiczach.

Straży ogniowych są 4 czynne oraz 2 nowoorganizowane. Straże maliszewska i olszańska wybudowały już własne remizy z Domami Ludowemi. Wiosną r. b. przystępuje do budowy remizy straż rubelska. Istnieją też: 1 oddz. zw. strzeleckiego, 1 koło młodzieży i 2 kasy Stefczyka.

W kwietniu 1926 r. uruchomiona została Gminna Kasa Pożyczkowo-Oszczędnościowa, której obecny kapitał zakładowy wynosi 2.825 zł. 20 gr., obrót za 1932 r. wyniósł 25.101 zł.

Ogólny budżet gminy na r. 1932/33 zamyka się cyfrą 100.057 zł., w tem na oświatę 22.427 zł., zdrowie publiczne 4.222 zł., opieka społeczna 8.790 zł., popieranie rolnictwa 875 zł.

W skład Rady Gminnej wchodzi pp.: Stefan Bednarczyk, Teodor Jarmolicz, Dmitry Kolbik, Jan Kudłasiewicz, Sonia Liwszyc, Jan Michluk, Witold Otto, Ryszard Panczewicz, Grzegorz Rancewicz, Maksim Simonowicz, Sawa Sierezdin, Bazyl Szabuńko, Eljasz Sidorczyk, Michał Truehanowicz i Bazyl Żelęgowski.

Zarząd stanowią pp.: Piotr Knobelsdorf — wójt urzędujący od sierpnia 1931 r., Jan Lemieza — zast. wójta i Kirił Skrebiec — ławnik.

Sekretarzem od października r. 1929 jest p. Mateusz Badasiuk.

**Przypominamy, że czas już odnowić prenumeratę „Ogniów”
na kwartał 2-gi 1933 r.**

OGNIWA

DODATEK
BELETRYSTYCZNYKłopoty redaktora
regionalnego

Korespondencja z terenu

— Proszę uprzejmie o zajęcie miejsc — w ten sposób, „naczelnym“ zagaił konferencję redakcyjną.

Współpracownicy trochę niepewni i jakby ze zdziwieniem, podejrzliwie spoglądając na siebie rozmieścili się z wielkim szacunkiem dla samych siebie (bo jakże „konferencja“ i to z „zagajaniem“), lecz z mniejszą wygodą dla swych doczesnych powłok, na nielicznych meblach redakcyjnych, nie wyłączając skrzyni ze starymi kliszami i dość znacznej paki makulatury.

Korektorka czempredzej zajrzała do lusterka, coś tam poprawiła koło ust i wytrzeszczyła niebieskie oczęta na „naczelnego“, „odpowiedzialny“ stęknął i pogładził się po łysinie, wydawca westchnął i pomanipulował niepewnie ręką koło kieszeni, w której wydawcy zwykle noszą pugilares, ale zauważywszy niezwycię ożywienie na widok tego ruchu wśród całego gremjum, czempredzej uspokoił się; kierownik artystyczny z artystyczną niedbałością przysiadł na parapecie okna, gryząc dawno zgasłego papierosa, a sekretarz dumnym spojrzeniem ogarnął wszystkich i z rozmachem poprawił bujną czuprynę.

— Właśnie kolega sekretarz — niepewnie wyciągnął „naczelnym“ — ma zamiar wystąpić z jakimś projektem i w tym celu pozwoliłem sobie... tego ten... zaprosić... wogóle... (wiadomo — „naczelnym“ nigdy mówca nie był, pisze jak ten lew, ale mówi...)

— Otóż to. — wrzasnął sekretarz — Właśnie mam zamiar! — Zaczepnął powietrza, powstał poprawił krawat, wykonał parę gestów:

— Czy jesteśmy pismem regionalnym, czy nie? — zaczął retorycznym pytaniem, na które zresztą doczekał się kilku naraz odpowiedzi, niezbyt wprawdzie zrozumiałych w rodzaju: co też kolega — naczelnego, naturalnie — wydawcy, no niby — artyści i „ph“ — odpowiedzialnego, o ile nie brać pod uwa-

gę jeszcze szerzej otwartych ocząt korektorki!

Mówca nie zważając na te oznaki zainteresowania, których najwidoczniej nie przewidział w oddawna przygotowanej mowie sam sobie odpowiedział:

— Mojem zdaniem, a zapewne i szanownych państwa: nie!! — I nie czekając efektu tego twierdzenia z rozmachem pojechał dalej.

— Mówił cudownie — tak przynajmniej zapewniała korektorka — w każdym razie coś ze trzy godziny; a kiedy wspomniał już o wojnie światowej, oddał hołd poległym, zatracił o kilka rocznic narodowych, zahaczył o Paneuropę, wspomniał wszystkim pobrane à conta, wyczerpał wszystkie cytaty łacińskie jakie umiał i jakich nie umiał, wypił trzy szklanki wody i do ostatniego tehu zmordował słuchaczy — przerwał na chwilę.

Wszystkim się zdawało, że mówca wciąż gada jeszcze, a to tylko chłopak redakcyjny chrapał.

Otrzeźwiła trochę słuchaczy krótka, lecz donośna, interwencja „naczelnego“ i gwałtowna ucieczka sprawcy intermez-za i w rezultacie z przenośń, cytat i mglistych wynurzeń, lubiącego pięknie i długo przemawiać sekretarza poczęła się wyłaniać zasadnicza myśl.

Pismo regionalne będzie wtedy regionalnym, gdy oprze swe istnienie o współpracowników z „terenu“ inaczej zginie, przypadnie, będzie głosem wołającego na puszczy i t. d. Jednym słowem potrzeba nam korespondentów, którzyby opisywali życie prowincji.

— Nie chce mu się pisać artykułów i będzie się wymawiał korespondencją z korespondentami — rozległ się głośny szept wydawcy

— Ph — odarł „odpowiedzialny“, starając się tym dźwiękiem, wybitnie inteligentnym, upodobnić do dyplomatów.

— Nie. Proszę państwa — ciągnął zaperzony mówca — pismo nasze musi żyć życiem prowincji, musi oddychać jej kulturą, jej cywilizacją, kultywować jej myśli i wypełniać jej pragnienia, musi się na łamach naszego pisma znaleźć oddźwięk dla szerokiego oddechu pól, dla szumu drzew, dla szmeru rzek, pi-

smo nasze musi pulsować życiem regjonalnym.

— A jakże — mruknął „artystyczny“ — jak będzie pulsować tak jak pulsuje prowincja, to bardzo prędko djabli je wezmą.

— A daczego... i wogóle... nie rozumie — zaoponował „naczelnym“.

— A to było tak. Razu pewnego namówiła mnie koleżanka, ucząca jakichś basalyków na niezbyt głębokiej prowincji, abym wygłosił u nich odczyt o Żeromskim. Zgodziłem się. Wyznaczyliśmy termin dość odległy, żeby jej dać czas do zaagitowania publiki. Na dwa tygodnie przed odczytem przejeżdżałem przez to miasteczko. Koleżanka akurat wyjechała, a ja musiałem czekać na pociąg 5 godzin. Nudziłem się jak mops w szufladzie. Włóczyłem się po tem niebardzo podłem mieście (nawet 3 balkony posiada), ale tam nic ciekawego nie było. Natrafiłem na księgarnię, chciałem jakiegokolwiek książki sobie poszukać, aby doczekać się pociągu, no i znalazłem... „Sennik egipski“ i „150 powinszowań wierszem“. Miałem dość. (Autentyczne. Miasteczko takie istnieje na terenie Rzplitej; jest tam 5.000 mieszkańców, szkoła magistrat, rejent, kilku doktorów, dwóch adwokatów, dwie apteki, poczta i t. d. nazywa się wcale ładnie).

— No i cóż?

— A no nic. Na odczyt pojechałem, ale wygłosiłem go przy herbatce u koleżanki bo przyszły dwie osoby: koleżanka z narzeczonym!

Lecz to nie zniechęciło sekretarza. Wygłosił drugą mowę! Wskazał na możliwość wyszukania talentów, na konieczność budzenia uspijonych myśli i uczuć i t. d. Bardzo ładnie mówił.

Wreszcie „naczelnym“ się zgodził i wogóle, „odpowiedzialny“ powiedział „ph“, wydawca westchnął, „artystyczny“ wrzucił aprobującą ramionami, korektorka zmartwiała, co to będą za korekty i polecono sekretarzowi wyszukać korespondentów.

Co z tego wynikło dowiemy się za miesiąc?

Michał Cis.